Julebogen

Fortællinger og Skildringer. Illustreret af [danske/norske/svenske] Kunstnere.

H. Hagerups Forlag.

Udkom 1902-20 og 1922. 1.-20. Aargang.

Om årbogen og indeksering af skønlitterært indhold på:

https://danskforfatterleksikon.dk/1850p/p149806.htm

Udarbejdet af Niels Jensen

JULEBOGEN
1915

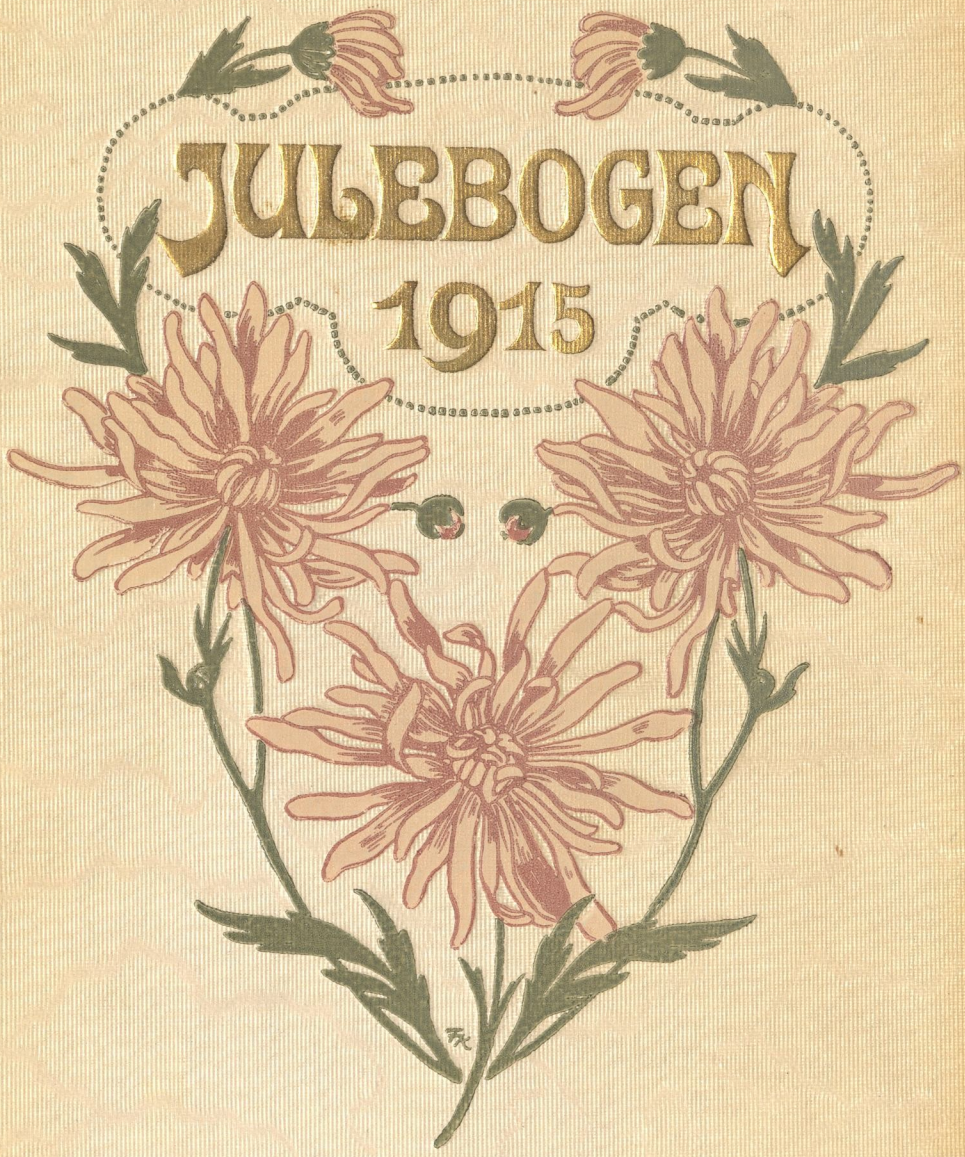

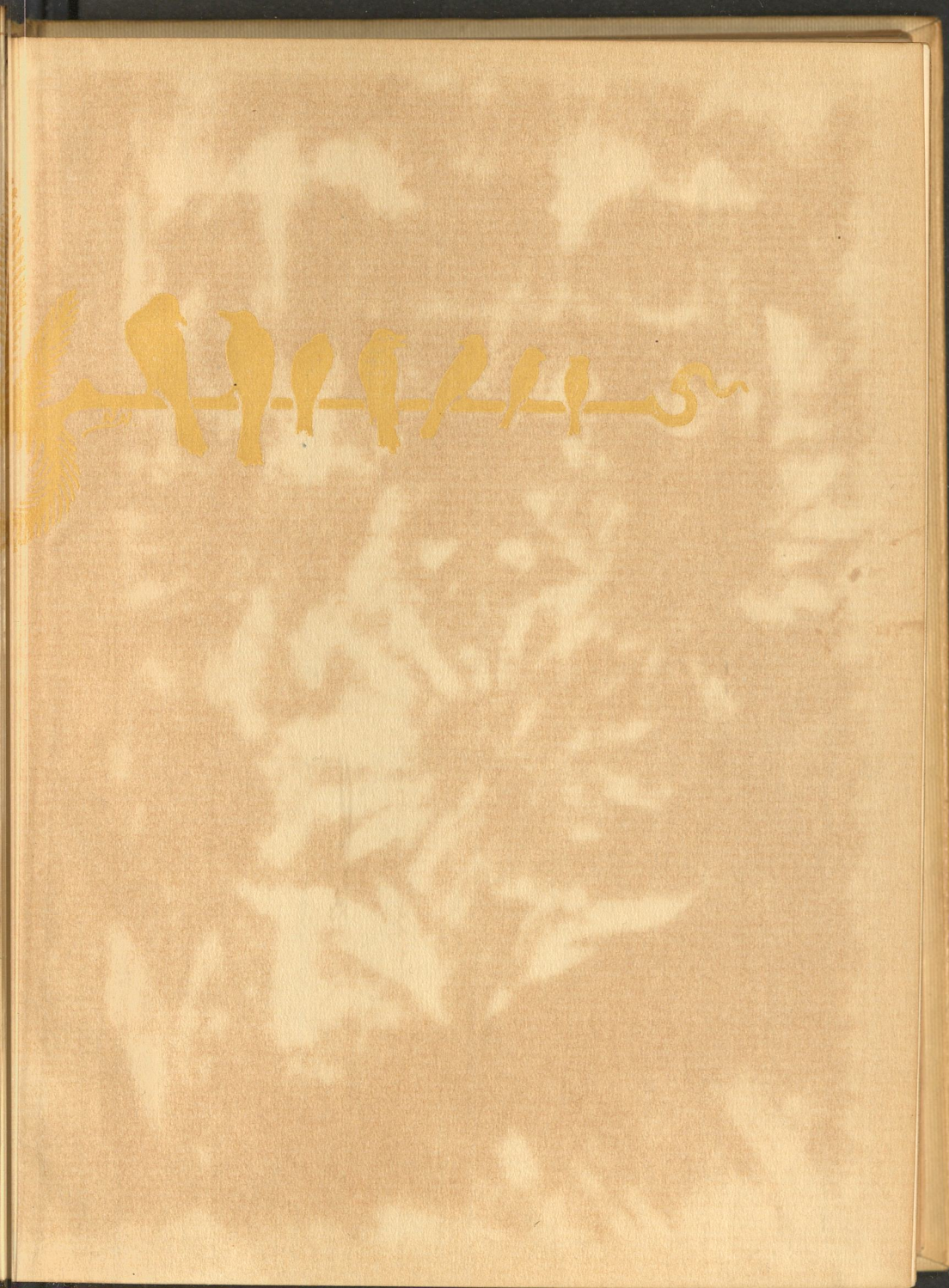

FULEBOGEN

1915

HAGERUPS FORLAG KØBENHAVN

KONGSTAD

JULEBOGEN

JULEBOGEN

1915

FJORTENDE AARGANG

JULEBOGEN

FORTÆLLINGER OG SKILDRINGER

ILLUSTRATIONER AF DANSKE KUNSTNERE

KJØBENHAVN
H. HAGERUP'S FORLAG

NIELSEN & LYDICHE
(AXEL SIMMELKIÆR)

INDHOLD.

Side

Efter Stormen, Fortælling af Jørgen Falk-Rønne; illustreret af Vilhelm Arnesen 7

Grib-Ellen. Et gammelt Minde, genfortalt af Rose Bruhn; illustreret af Paul Fischer 30

H. C. Andersen i sin Stue i Nyhavn 49

Uddrag af en Dagbog, ført af Nicolaj Bøgh, paa en Rejse sammen med H. C. Andersen 1873 51

Frøken Bébés Julegave, Fortælling af Vilh. Høm; illustreret af Helvig Kinch 72

En Rimpose. Utrykt Digt af Christian Richardt, med Portræt af Digteren 89

Kirkeboderne, et Juleminde fra Wärmland af Astrid Ehrencron-Kidde; illustreret af Frans Schwarts 93

Madame de Sévigné, Fortælling af P. E. Benzon; illustreret af Axel Hou 112

Kontorchefens Juleaften, Fortælling af Olaf Bøgh; illustreret af Erik Henningsen 133

Jul i gamle Hjem.

I. »Julen i mit Barndomshjem«, af Axel Liljefalk 146

II. »Juleminder fra Mors«, af C. Riis-Knudsen 155

Omslagstegning af Kr. Kongstad.

Hvert enkelt Bidrag er meddelt med vedkommende Forfatters Retskrivning.

EFTER STORMEN.

Af Jørgen Falk-Rønne.

Med Illustrationer af Vilhelm Arnesen.

Han var blevet 28, og aldrig var der sket noget. Den ene Dag var kommet saa selvfølgeligt efter den anden uden anden Forandring end den, Vinter og Sommer, Solskin og Uvejr havde bragt; han havde passet sin Dont, fisket, naar Vejr var, lagt Kartofler eller slaaet Hø, naar Aarstiden kom, bødet Sejl og hentet Tørv hjem, naar intet andet kunde udrettes; men det var gaaet som af sig selv, uden at der havde været Oplevelse i det.

Han havde ikke en Gang været forelsket. Og nu var han som sagt 28.

I det Aar blev han Formand paa Baaden, da gamle Peter à Tigvenun trak sig tilbage.

En af de første Vinterture med Storbaad laa de vester ude langt tilhavs efter Langer.

Det var tungt Vejr. Luften var tung og graa som Bly, Havet var tungt med svær Dønning, og det var ind under Nymaane, saa Strømmen var svær strid. De gamle havde ogsaa raadet fra om Morgenen, da de drog af; men 3 Baade var gaaet alligevel, og nu laa de herude og vaskede i Kulden.

I Strømvendingen havde de fisket godt og havde saa jaget til et sætte en Line til. Den var kun paa 8 Længder

og kunde hurtigt tages ind; alligevel fortrød de det, thi nu brast den tunge Luft ud i Storm. Vesthimlen havde staaet som en mørk, ulden Mur, nu begyndte der at komme Fart i den; det saa ud som store Fjælde, der ravede og væltede mellem hinanden.

De to andre Baade satte Sejl og fløj hjemad for Stormen, 5 Minutter efter at det sidste Sejl var sat, var de ude af Syne; det var paa høje Tid at følge. Men nu var de midt i den anden Linelængde, og den var tung af store Fisk, det var svært at slippe den; paa den anden Side tog det Tid at bjærge de store Kammerater ind over Rælingen, thi nu begyndte Søen at blive vild, og der maatte 4 Aarer til at holde Baaden oppe mod Vinden, saa der blev for lidt Mandskab til at drage Fisken.

»Vi maa slutte nu,« sagde Gudmund paa sin rolige Maade, han tog sin Kniv og skar Linen over; derpaa bøjede han sig ud og hægtede Roret, medens de andre vendte Baaden og satte Masten.

Medens han satte Rorpinden fast, saa han ud over Havet, hvor store, sorte Bølger nu kom væltende, hvor det hvide Havskum føg mod mørk Vinterhimmel, hvor Strømmen om lidt vilde jage det hele op i vildt Kog, og han fyldte sine Lunger mod Stormen og tænkte, at nu skulde hans Manddom for Alvor prøves. Sindigt trak han Luffvanterne paa og gav Ordre om Sejlet; saa greb han om Rorpinden og følte Baaden levende under sig, som en Fugl, der spænder sin Vinge, og oppe paa det første Bølgebjærgs Top oppe i det piskende, iskolde Sprøjt, der trommede mod Olieklæderne med det sydende og larmende Hav om sig og under sig mærkede han for første Gang i sit Liv, at han »levede«, blev sig selv bevidst i det store Ansvar for Menneskeliv.

Skødet blev halet stramt i bagerste Hul, Raaen stod spændt som en Bue, endda Sejlet kun var ganske lille, thi

alle Reb var sat; Baaden fløj som en Maage med rappe Nap i Vandbjærgene. Midtskibs sad Martin med vagtsomme Øjne og Faldlinen løs; to andre sad med Fødderne spændte mod Rælingen, parat til at hale Sejlet ind; de andre var i Baadens Bund ved Øsekarrene; Formanden ved Roret var den eneste, der havde Udsyn til Læ.

Og Stormen hvinede i Tov og Stang, Havet brølede, Bølgerne kom jagende eller væltende med opspærret Gab; hvert Øjeblik saa det ud, som skulde de naa, gribe, knuse, men hver Gang fløj Baaden fra dem.

Undertiden laa de paa Lur, sprang pludselig frem fra Siden, løftede Hovedet lynsnart i Vejret, spillede ind mod Baaden, højt op over Baaden og Mændenes Hoveder, hvislede med det hvide Skum drivende ned ad sig som en Kæmpeslange, der vil hugge, men inden de fik samlet sig, var Baaden smuttet forbi ud i den næste Dravat, skjult i Sprøjtet, baaret højt paa Ryg af en syngende Bølge.

Vildere og vildere jog det frem; Gudmund havde Brug for 2 Par Øjne og fire Hænder; de maatte kaste en Del af Fangsten overbord, de maatte øse af al Kraft og haabe paa, at Stang og Tov holdt under det uhyre Pres.

En vældig Byge trak op og tog Udsigten; Himmel og Hav gik i et, kun Skummet lyste hvidt som skinnende Tænder i et Rovdyrs Gab.

Pludselig saa Gudmund noget sort nede i Læ bag Sejlets Kant, midt paa Siden af det Vandbjærg, der laa for ham. Et Secund efter var det paa Siden — to, tre Alen fra ham — et Hoved, et hvidt Ansigt med sort Skæg, der flød i Vandet, en Arm, der løftede sig halvt afmægtigt; og han kendte det Ansigt; men i samme Øjeblik havde han Søen over sig. Et kort Secund havde han forglemt sig selv, og Havet havde benyttet det. Med al sin Kraft kastede han sig over Rorpinden og løb Baaden op, saa den rejste sig

paa Enden og skyllede Vandet af sig. Mændene raabte og sled i det, men inden Gudmund kom til ret Besindelse igen, var Baaden langt fra det hvide Ansigt, og det var ikke at tænke paa, at finde det.

Og Mil skred efter Mil; snart hævede Øerne sig foran dem, stejle og sorte. Stormen jog Skyerne mod deres Tinder, som sønderrev dem, og Bølgerne mod deres Fod, som knuste dem.

Men i Taagen som i Mørket saa Gudmund bestandigt det hvide Ansigt og denne Arm, der løftede sig bedende. Det kom imod ham fra Bølgebjærgenes Sider, det flød med det lange, sorte Skæg i Brimen, det havde brændt sig ind i Øjets Nethinde og det gravede sig uudsletteligt i Sjælen.

Lige i Mørkningen naaede de ind. Gudmund stod rank i Baadens Bagstavn og styrede med Aaren, medens de fløj ind i Braad og Brænding, ind mellem Skærene, ind paa Stranden, hvor stærke Arme greb Baaden.

Bygden trængte sig om dem, ødelagte og udmattede som de kom krybende over Baadskanten. Krumbøjede og slappe i Knæene, ludende med stive Arme og værkende Rygge begyndte de at kravle hjemad, medens Koner og Børn fulgte dem, bærende Madskrin og Renskab, og Bygdens Mænd tog sig af Baad og Fangst. Lidet blev der talt dernede; alle forstod, at disse Mænd maatte i Hus snarest; kun ganske kort blev der fortalt, at den ene Baad var kommet hjem og der blev spurgt om Tidende fra dem, som endnu savnedes. Men ingen svarede; og Gudmund taug med det, han havde set.

Han vidste, at han var den eneste, som havde set det hvide Ansigt.

Kort var Opholdet ved Landingspladsen, men ikke kortere, end at han havde set et Par store spørgende Øjne, der stod fulde af Taarer, en ung Hustru med to Smaabørn,

der klyngede sig ind til hende; og som han nu krøb op ad Skræntens slibrige Stenside nagede og værkede det et Steds dybt inde, og før den store, stærke Mand vidste af det, gik han og græd. Uænsede randt Taarerne ned i hans Skæg; imellem slikkede han Læberne og fornam dem salte som Havvand.

* * *

Hans Moder hjalp ham Klæderne af som da han var en lille Dreng og stoppede Dynerne ned om ham i Køjen. Lydigt drak han den varme Mælk, hun rakte, og sov, inden Kruset var tømt.

Hen imod Morgen vaagnede Gudmund. Trætheden laa endnu som en Tynge og vilde holde ham i Søvnens Arme, men der sad ogsaa noget derinde, som trængte paa og fordrede hans Opmærksomhed, noget som gjorde ondt, endnu inden han blev sig det bevidst, og strax stod Gaarsdagen klar for hans indre Øje i sine mindste Enkeltheder.

Han laa og saa op i Mørket under Køjens Loft og saa det blege Ansigt, Øjnene, der bad, Haanden, som løftedes, og han følte det isne helt ind, følte, at nu kunde han aldrig blive glad mere.

Saa tog han sig sammen, drejede sig om paa Siden og begyndte at gennemgaa det hele forfra, at søge Forsvar for sig selv; uden Kamp og Modstand vilde han ikke lade sig dømme og bukke for det, der sad derinde i ham og isnede. Med Haand under Kind laa han og saa ud i Røgstuen, hvor et svagt Lys fra Lyren i Taget lod ham skimte Tørveløben, Ildstedet, Klæderne, der laa slængte over Bænken og Skindtøjet, der hang paa Væggen og mindede om en Mand, der viljeløst var hængt op i Strop — aa! saa trist alt sammen, saa haabløst og saa koldt.

Og midt i det: Ansigtet, der tiggede om Hjælp til at bjærge Livet.

Men jeg *kunde* ikke bjærge, jeg havde selv Døden over mig, jeg havde Ansvaret for de andres Liv —

Du *kunde* ikke? Du forsøgte ikke! Havde Du været Din Plads voxen, saa havde Du ikke maabet, men lagt Baaden blot 2—3 Alen længere ned, mere behøvedes ikke, saa var det kun at gribe fat, og saa var der vel blevet Raad for at faa den Mand ind om Bord —

Det er ikke Spøg at gribe en Mand og slæbe ham, naar Baaden har en saadan rasende Fart, det er næsten umuligt. Blot fordi jeg kom til at tænke over dette, havde jeg lige nær sat alle Liv til; hvordan var det da gaaet, om jeg havde bøjet mig ud, om jeg skulde hindre Baaden ved et tungt Legeme, der droges gennem Vandet? Nej! umuligt! — Andre har dog gjort det! De var dygtigere end jeg — ja! og modigere og mere snarraadige! — det er nok Sagen; jeg er ikke min Plads voxen — jeg er ikke min Plads voxen; ellers havde hun maaske ikke ligget og grædt i Nat; ellers havde de smaa Stakler ikke været faderløse — og han laa og tænkte paa, hvor forandret alt fra nu af vilde blive derovre i det nye Hus paa Kletten — det var ikke blot Sorgen og Savnet, det var ikke blot det, at *han* ikke kom hjem i Aftes med os andre men blev derude paa det kolde Hav; men hvem skulde nu betale Renterne af Huset, de byggede ifjor; og hvor skulde hun faa Føden fra. Den lille Plet Jord kunde ikke føde dem; der var ikke en Gang Føde til en Ko, og selv om hun fik lidt Fisk at vadske . . . det var Sult og Nød og Sorg og Savn — —

Men jeg *kunde* ikke gøre anderledes, jeg *kunde* ikke, det vil de andre ogsaa bevidne.

Ja! men hvorfor taug Du da? Hvorfor gik Du ikke hen til hende i Aftes nede ved Landingen, da hun stod og spurgte og spurgte, og sagde rent ud: Jeg kan hilse Dig fra Din Mand, jeg saa ham, sejlede 2—3 Alen forbi

ham, men kunde ikke hjælpe — hvorfor taug Du? Hvorfor?

Aa! jeg var saa træt, saa ødelagt, havde ikke Kræfter — —

Nej! Du skammede Dig! Og i Dag siger Du heller ikke noget, og Du faar vel aldrig sagt det; Du maa nok bære det selv, for Du *kan* ikke sige det.

Ja! hvorfor ikke; jeg er jo da uskyldig.

Dersom jeg sagde det, hvad saa? dersom jeg gik ned i Handelen nu i Formiddag, naar de alle staar derinde og taler om det, og jeg saa siger, hvordan det var — saa vil de alle se paa mig. Ingen vil sige noget kun se paa mig — Handelsmanden vil gaa hen til Vinduet og se ud og tromme paa Karmen — ingen vil sige noget uden Baadskammeraterne, der vil gaa tæt hen til mig og spørge lavt: hvorfor sagde Du ikke det igaar? Aa! var det ikke bedre, om jeg var blevet derude? dette vil tynge mig hele mit Liv. Aldrig bliver jeg fri for det Ansigt, det vil vise sig for mig om Natten, det vil følge mig; maaske vil han selv komme for min Seng og hviske: hvorfor rakte Du ikke Din Haand ud til en Kammerat i Nød?

Og Gudmund laa og tænkte paa, hvor godt Dagene var gaaet hidtil, og nu var det hele forandret; laa og stirrede ud i det graa Mørke og mærkede, hvor det sled i ham, hvorledes Tankerne indbyrdes anklagede og forsvarede hinanden.

Om Morgenen gik han over til Elseba paa Kletten. Der var rent og pænt i den lille, lyse Røgstue, der var endogsaa Sand paa Gulvet. Han kunde ikke lade være at tænke paa, at hun ventede Fremmede; alle Bygdens Koner vilde jo komme. Han havde troet, hendes Sorg var saa stor, at hun havde glemt alt saadant; men hun sad vadsket og grejet paa Bænken ved Arnen med Hænderne i Skødet, og

Børnene legede pænt og stille ved hendes Fødder; alt var færdigt til at tage imod Fremmede.

Det syntes ham saa underligt, han som selv var saa oprevet, og han kunde ikke lade være at bemærke: »Naa! Du har nok alting i Stand!«

»Ja!« sagde hun stille og bøjede Hovedet, »jeg faar jo ikke Lov at gøre Begravelse for ham; jeg faar . . .« saa svigtede Stemmen, og hun holdt Hænderne for Ansigtet. Han stod og saa paa, hvorledes Taarerne løb ned ad Armen ind i Kjoleærmet, hvorledes de spinkle Skuldre arbejdede i smaa Ryk, som om hun ikke kunde faa Vejret, og han vidste ikke, hvad han skulde sige.

Endelig spurgte han: »Har Du Tørv hjemme?«

»Nej! kun dem dèr.«

»Jeg skal hente, Elseba,« sagde han ligesom lettet og tog Løben med sig ud.

Fra den Dag bar han to Gange daglig Tørv fra Udmarken, en Gang hjem, en Gang til Elseba.

Han plejede at komme i Mørkningen, sætte Løben fra sig og saa kradse Stumppiben ud og tænde den igen med en Glød fra Arnen. Naar dèr saa var kommet rigtig Ild i den, satte han sig gerne paa Bænken, og Børnene kravlede op paa hans Skød. Ret meget blev der ikke talt, og han forstod sig ikke paa at lege med Børn; men var det Havvejr, saa han ikke kunde komme, savnede han alligevel Børnene, og medens Snøren skurede mod Baadskanten, og Torsken sprællede i Bundvandet ved hans Fod, var Tankerne i den lille, lyse Stue.

Saa kunde han hviske til sig selv med et dybt Suk: ja! hvem skulde tænke paa dem, om det ikke var mig, og han glemte Baad og Snøre og Passiaren om sig og stirrede ud over Havet, som ventede han at se det blege Ansigt dukke frem af Bølgens Side.

En Aften ind under Jul, da han som sædvanligt sad paa Gruebænken med Børnene paa sit Knæ, sagde han til Elseba, som stod og rørte i Nadvergryden:

»Har Du Pengene til at betale Afdrag med, det er vel paa denne her Tid, de er forfaldne?«

»Nej! det har jeg ikke,« sagde hun og bøjede Hovedet. »Folk har været gode ved os Enker, naar Baadene kom ind, og de har jo fisket godt i Vinter; men Penge har jeg ikke set, siden han gik bort; og hvordan skal jeg faa betalt det, jeg skylder i Handelen?«

Hun lod Sleven staa i Gryden og vendte sig hurtigt bort; men han tog uvilkaarligt de to Smaa ind til sig og bøjede sin Kind ned mod de to Barnehoveder, der saa tillidsfuldt laa ved hans Bryst.

Lidt efter sagde han: »Du kan faa Pengene af mig, Elseba.«

Hun svarede ikke, gik saa underlig planløst om paa Gulvet, som om hun søgte noget, kom henimod ham, men bøjede af. Tilsidst standsede hun foran Gryden og gav sig til at røre i den, og i Ildskæret saa han tydeligt, at hun græd; men stadig sagde hun ikke noget.

Han sad lidt og saa paa hende, saa tog han sin Pung op og talte Ti Tokronestykker op paa Gruekanten.

»Er det nok?«

»Mere end nok! Du faar Tak for Din Godhed« — hun sagde det saa underligt, syntes han, næsten som om hun var vred paa ham; han forstod det ikke og grublede over det, medens han gik hjem.

Senere hændte det ofte, naar der manglede Brød i Huset, at Elseba fandt en lille Pose Korn under Tørvene, eller at der laa en Pakke Kaffe eller Sukker. Tilsidst opdagede Børnene det og stod forventningsfulde, naar Mo'r tømte Løben, for det hændte, at der ogsaa var Brystsukker eller andre gode Sager.

Det blev Vaar. Maagerne søgte med skingre Glædesskrig ind til Fjældvandene, Bøen blev lysere og grønnere for hver Dag. Det var snart Tid at tænke paa Gravning og Kartofler.

»Hvem skal grave for Dig, Elseba?« spurgte Gudmund en Aften, han kom med Tørv.

»Det skal jeg selv.«

»Det kan Du ikke,« sagde han, »det bliver ikke til noget for Dig, og nu er der ogsaa Fisk at vadske, det maa Du ikke lade gaa fra Dig, de Penge skal Du jo betale Din Skyld med i Handelen.«

Hun bøjede Hovedet som saa ofte før og sagde ikke noget, for der *var* intet at sige dertil. Han havde aldeles Ret.

»Jeg kan godt gøre nogle Dages Arbejde, om Du vil have mig til det.«

Der var helt lyst i Røgstuen; den havde Vindue mod Vest, og den nedgaaende Sol faldt bredt ind; han kunde se hvert Udtryk i hendes Ansigt, som hun stod dèr og saa mod det fjerne. Hun stod længe uden at svare som i dybe Tanker.

Endelig vendte hun Ansigtet og saa paa sin Dreng, der sad paa Gulvet ivrigt optaget af at sætte Mast i en Træklods, der skulde være Skib; lidt efter flyttede hun Øjnene til den lille Pige, som sad paa hans Knæ og flettede hans Skæg.

Endelig sagde hun: »Du har været god mod os i Vinter, Gudmund; uden Dig havde vi ikke faaet Føden, og jeg siger Dig saa mange Tak; og naar Du nu spørger, saa svarer jeg: lad det da i Guds Navn ske; det er vel rigtigt og rimeligt og — godt for Børnene,« føjede hun grædende til, idet hun tog Drengen op til sig.

Gudmund sad ganske fortabt i det, sad og maabede.

Der var noget, der dæmrede, men endnu var han ikke helt klar over det; kun saa meget forstod han, at han var begyndt med dette for det hvide Ansigts Skyld, at han var blevet ved, ogsaa fordi han ikke kunde lade være, fordi han elskede de to smaa Stumper; men det, som nu brød ind paa ham, og gjorde ham hed og forpustet, det var han ikke klar over, det var egentlig kun en varm Anelse i hans Sind, der voxede op og bredte sig, eftersom han saa paa hende.

Men stadig sagde han ikke et Ord.

Saa kom Elseba hen og satte sig hos ham:

»En Gang,« sagde hun, »maa vi jo tale om dette her,« og hun talte klart og bestemt:

»Den hele Vinter er Du kommet her, Du har givet mig Penge, Du har givet os Føde og forsørget os, og jeg var saadan stillet, at jeg ikke kunde sige Nej, skønt jeg jo da nok kunde gætte, hvad alle Mennesker i Bygden tænkte og sagde om den Ting. Jeg vil ærligt sige Dig, Gudmund, at det var mig imod. Min Sorg var saa stor og saa frisk, at jeg ikke kunde tænke mig at at blive gift igen. Det pinte mig, at Folk kunde tro det; men de kunde vel ikke tro andet, og jeg kunde ikke gøre andet, end hvad jeg gjorde, for jeg var fattig. Du kan ikke dyrke min Jord og gaa her daglig, uden at det bliver bestemt mellem os.«

Gudmund sad stadig og saa paa hende uden at mæle. Han mærkede, at der gik en Ildstrøm gennem ham; han mærkede, at Hænderne tog til at skælve, og at Hjertet bankede voldsomt og han aabnede Munden for at faa Luft; men Ord fandt han ikke, sad kun og saa — saa paa det lysgule Haar og de tykke Fletninger, saa paa Hænderne, der laa knuget i hendes Skød, saa paa det bøjede Ansigt og den lille Mund, der skælvede, som vilde Graaden bryde løs, og med et syntes det ham Himmeriges Lykke at faa Lov

til at slaa Armene om denne lille spinkle Skikkelse og tage den ind til sit Hjerte, at faa Lov at værne og skærme og bære paa stærke Arme, at faa Lov at slide sig fordærvet, for at hun kunde have det godt — det kom saa pludseligt, saa overvældende, at hans Øjne blændedes, og han maatte synke Gang efter Gang, for det sad i hans Hals, i. hans Bryst, i hans Hænder, det knugede og brændte — og var dog saa livsaligt; men stadigt sagde han ikke et Ord, flyttede sig kun hen i Bænkekrogen saa langt fra hende, han kunde komme.

Saa drejede hun Ansigtet lidt og keg op paa ham, og et lille blegt, undseligt Smil lagde sig om hendes Mund, mens Øjnene forskede, som om de ikke rigtigt forstod dette; men han saa ned og borede i Bænken med Pibespidsen, til den brækkede.

»Men Gudmund! vil Du da ikke have mig?« — hun rakte Haanden frem.

»Jo!« brast det ud af ham, og han slog Armene om hende, som vilde han aldrig mere slippe, bøjede sig ned over dette lille Ansigt med de lukkede Øjne, hvor Taarerne piblede frem under Øjenlaagene som klare Perler, og stille og højtideligt kyssede han — for første Gang i sit Liv.

Nogle Dage efter spurgte hans Fader ham, naar Bryllluppet skulde staa. Blodet fôr ham til Hovedet, som skulde det sprænges, medens han stammende svarede, at de havde tænkt sig November.

Faderen sagde, at han intet havde mod Valget. Elseba var en god Kone, om hun end ikke havde store Kræfter.

Først fra den Dag af var han egentlig rigtig klar over det hele, ogsaa klar over, at han havde holdt af hende, længe før han selv anede det.

Og Sommeren gik. Der var fuldt op af Arbejde. Vejret var godt, og der blev fisket meget, Tørv skulde

skæres, Jorden passes, og saa gik han endda denne Sommer i Fuglefjældet. Det var, som kunde han aldrig blive træt.

Ret meget saa de ikke til hinanden, det blev kun en Times Tid nu og da, naar han kunde stjæle fra Søvnen om Dagen efter Natteturene eller ogsaa om Søndagen.

Hun var god og rar som altid, svarede ham venligt og hyggede om ham, som han sad dèr paa Bænken med Børnene om sig, og talte fornuftigt om dit og dat, som skulde indrettes; men ofte syntes han efter saadanne Besøg, at hun var saa underlig fjern. Det var som om en stille Magt stillede sig mellem dem.

Han kunde ligge ude i Baaden eller i Fjældet og drømme om hende og saa pludselig se paa sine Hænder, der mekanisk gjorde Arbejdet, og forbauses over sig selv, han som aldrig havde drømt, han som aldrig havde haft andre Tanker end dem, der gjordes nødvendige til Dontens Udførelse. Han, som ellers altid sov, saa snart der var Fred til det, han syntes nu pludselig ikke mere at trænge til Søvn, og naar han lagde sig, saa drømte han i Stedet for at sove; drømte om, hvorledes han skulde faa det maget saa, at han kunde smutte derop, hvorledes han traf hende i Stuen eller Udhuset, hvorledes han slog Armene om hende, inden hun havde mærket ham; og saa, naar han havde drømt sine Drømme Nætter og Dage og endelig kom springende eller listende — ja! saa tog hun venligt imod ham, sagde kun gode Ord, smilede og gav ham Haanden, var fornuftig og dygtig, men Drømmen, den blev aldrig til andet end et venligt Haandtryk og et Nik, ikke for alt i Verden kunde han komme af Sted med at kysse hende.

Kun en enkelt Gang kunde han sige: »Vil Du ikke give mig et Kys, Elseba,« og han blev hver Gang rød og flov, naar han havde sagt det, og syntes selv, at hans Stemme

lød helt ynkelig; hver Gang sagde hun strax ja og gav ham Kysset, -- men — ja! det var nu ikke det Kys, han havde drømt om.

Bryllupsdagen blev sat til 11. November.

Det skulde ikke være noget stort Bryllup, det var der ingen Anledning til, og det ønskede Elseba ikke; men Bygden skulde bedes, og Brylluppet skulde kun staa i to Huse: hans gamle og nye Hjem, saa blev ingen andre end Familien umaget for den Sags Skyld.

Saa snart Slagten begyndte, var han omkring for at købe Kød i Bondebygderne.

Saa var det Mandagen før Brylluppet. Han havde været i Østbygderne og sovet dèr om Natten; nu i den tidlige Morgenstund vilde han gaa hjem.

Han havde to tørrede Faarekroppe i en Sæk paa Nakken. De var snøret godt sammen, og han bar dem i et Uldbaand om Panden paa almindelig Færingvis.

Det var et Par Timer før Dag. Maanen hang lavt paa Himlen, og der laa et let Lag Sne, som glitrede i Frosten og gjorde Vejen glat, saa det var tungt at arbejde sig op ad den første stejle Stigning. Ganske forpustet naaede han op og lagde sin Byrde fra sig et Øjeblik for at puste.

Alt var hvidt og stille om ham, ikke en Lyd, ikke en levende Skabning at se. Dybt dernede laa den lille Bygd og sov ved Fjorden, der saa sort ud mod det hvide, og omkring laa brede Fjælddale og stille Heder mellem alvorlige, tunge Fjælde, som kastede lange Skygger over Sneen.

Han tog Byrden op og begav sig paa Vej igen. Sneen knirkede svagt under hans Fod, Faarekroppene knagede lidt i Selen, ellers alt dødsens stille.

Pludselig tyktes han at høre lette Fodtrin bag sig og en Stav, som slog med Jernpiggen mod Stenene. Det var besværligt at vende sig med Byrden, og han tænkte, at

det jo var umuligt; han havde jo set til alle Sider og ingen set.

Lidt efter var Lyden ganske tydelig; aabenbart kom den anden ind paa ham, kunde ikke være mange Skridt bag ude, og han gik og tænkte paa, hvor løjerligt det var.

Nu stødte Staven bag ved mod Sten og Is lige i hans Fodspor, og saa vendte han sig.

Han blev stiv lige til Haarrødderne og kunde ikke røre et Lem, Hjertet holdt op at slaa: ikke mere end et Par Alen fra ham kom en Skikkelse, og — Maanen saaes ganske tydeligt gennem den.

Han var lige ved at falde, hans Øjne kunde ikke se tydelig, kun et var han sikker paa: der stod Skikkelsen tydelig og klar og dog med Lyset skinnende gennem sig.

Pludseligt begyndte hans Hjerte igen at hamre, han vendte sig og satte i Løb over Fladen.

En Tid hørte han kun sit eget Hjerte, som slog helt oppe i Halsen, og Pulsen som bankede under Selen om Panden, saa fik han Øje paa en Skygge, der kom frem ved Siden af hans egen.

Maanen stod nu helt nede ved Fjældranden bag ham, saa Skyggerne var lange over Sneen. Hans egen var sort og bevægede sig frem i smaa Stød, den anden var blegere og gled frem, som Skyggen af en Fugl.

Uden Sans og Tanke løb han frem; en efter en gled Varderne forbi ham, han sansede end ikke at kaste sin Byrde. Saa arbejdede en eneste Tanke sig frem: Nu styrter jeg, nu styrter jeg — han gentog det mekanisk i sit hivende Aandedrag, saa der kom Takt i det: nu styrter jeg, nu styrter jeg.

Med et dukkede Maanen under, og Skyggerne blev borte. Der laa nu foran ham en bred Fjældside nedad; hvor den endte, dèr var Nedgangen til hans egen Bygd. Kunde jeg blot tage den, tænkte han og løb.

Lidt efter faldt Fjældsiden af i Øst, og han saa Havet nordenfor Øen, saa Himlen rødme over det og kaste Glans over Vandet; saa prøvede han at standse Løbet, men han havde faaet Fart paa, og Knæene var saa slappe, at de ikke lystrede, og saa faldt han forover med Byrden over sig og besvimede.

Alt dette huskede han tydeligt, da han igen slog Øjnene op mod Solen, der nu stod lige over Fjældkanten og saa paa ham.

Langsomt fik han samlet sig selv sammen, fik Byrden paa Nakken og gav sig saa til at gaa.

Da han kom til Nedgangen satte han sig, skar et Stykke Skærpekød og gav sig til at spise; for hver Mundfuld syntes han, at Kræfterne kom igen.

Længe sad han og saa ned over Bygden. Folk gik i Fjæren og strævede med den allersidste Tørfisk, Børnene legede i de optrukne Baade, ude for Skærene kom en Baad roende.

Paa Kletten hang der Vask til Tørring og imellemstunder saa han et Glimt af Elseba, naar hun travlt smuttede over i Udhuset.

Efterhaanden kom der Ro i hans Sind, og han begyndte at tænke — ikke over, hvad han havde oplevet — *det* stod haandgribeligt nok for ham — hellerikke over, hvem hans Følgesvend havde været — det nærede han ingen Tvivl om men over, hvad det betød.

Og atter maatte han tage alt det gamle op igen, undersøge det, ind under dets Anklage og dets Dom.

Nu var det lige ved et Aar siden, og hvor havde det været et mærkeligt Aar! ligesom al Ting var sket i det ene Aar; naar han tænkte paa sig selv for et Aar siden, hvor var han da saa blevet forandret i det Stykke Tid.

Og alt det var kommet, bare fordi han ikke kunde

sanse at holde en Favn længere ned i Læ; havde han gjort det, saa var han jo enten druknet paa Stedet, eller Elseba — ja! Elseba — ja! saa havde hun været — saa var hun ikke blevet Enke, saa havde hun nu levet glad og tilfreds med sin Mand — saa skulde han ikke have Bryllup paa Fredag — saa — han sad og tegnede med Fjældstaven Cirkel i Cirkel; det løb i Ring som hans egne Tanker, dersom — dersom —

»Aa! Sludder!« raabte han pludselig og hug Staven i Jorden »dersom! dersom! jeg er blevet en Kælling er jeg« — dersom! — dersom!« vrængede han igen, »men nu *er* det saadan, nu *er* det saadan, at jeg skal have Bryllup paa Fredag, og jeg er *ikke* Skyld i hans Død, og *jeg* har ikke lavet dette her. Jeg har hjulpet hans Børn, og jeg har født hans Kone i strænge Tider, og jeg har ikke forlangt hende; jeg har ikke en Gang forlangt hendes Tak«.

Han var sprunget op med Staven i Haanden vendt mod Ødemarken: »hvorfor løb jeg da som Hund, hvorfor lod jeg mig jage som et Faar, hvorfor sagde jeg ham ikke lige i Ansigtet, at jeg med god Samvittighed — ja! netop med god Samvittighed vilde holde Bryllup paa Fredag.«

Han havde skreget disse Ord frem; pludseligt holdt han inde, og Staven sank i hans Haand, han saa igen for sit Øje Maanens gyldne Segl lyse gennem Skikkelsen og han bøjede Hovedet og hviskede hen for sig, ja! hvorfor har jeg tiet? hvorfor har jeg tiet med det fra Havet?

Og ganske stille sank han ned paa Stenen, hvor han før sad og begyndte igen paa sine Cirkler.

»Elseba« — her standsede han. Han borede Stavens Pig i Jorden; det Punkt vilde han holde fast paa. Dersom han nu sagde det alt sammen til hende.

Han tog Huen af og tørrede Sveden af sin Pande. Hvordan vilde hun tage det? Ja! hvordan? Vilde hun se

paa ham, saa han gik baglæns ud af Døren, for aldrig at komme ind ad den mere?

Eller vilde hun give sig til at græde — aa! græde paa denne stille rørende Maade, hvor Taarerne stod som en Perlekrans langs Øjenvipperne. —

Elseba! var hun glad som han? Gik hun og blev helt tosset af Glæde ved at tænke paa Fredag? eller gik hun endnu og længtes?

Han gav sig til at forske og drage frem Træk efter Træk, han saa hendes Ansigt og Udtryk den Gang og den Gang; han tænkte paa hin Aften, da han betalte Pengene til Afdrag, og han saa hver Enkelthed og hørte hver Stemmeovergang den Dag, da hun — for det var jo da hende, der friede —

Og som han sad dèr med Hænderne tæt for Ansigtet saa han, som han aldrig havde set før.

Før havde han lige netop set det, hans Øjne faldt paa; nu syntes han, at han saa gennem Vægge og Døre, gennem Hjerter og Tanker; alt blev saa klart og tydeligt for ham, og et dybt Suk arbejdede sig frem fra hans Bryst. Han tog Hænderne fra Ansigtet og saa ned paa det lille, nye Hus, hvor Vadsketøjet flagrede muntert i Solen, hvor to Smaabørn sad og legede for Gavlen.

»Elseba! Elseba?« udbrød han højt og strakte Armene mod Bygden.

Men Armene faldt slappe mod hans Knæ, og Hovedet bøjedes, »jeg er bange Elseba, at Du har gjort dette for Børnenes Skyld, og fordi Du er saa hjælpeløs og saa fattig Du lille Stakkel. Hvad anden Udvej havde Du ogsaa — nej! slet ingen anden —«

Der skød en Bølge af Ømhed frem i hans Bryst og fyldte hans Øjne, ivrigt tørte han med Bagen af Haanden.

Lidt efter tog han igen fat paa sine Cirkler, tegnede

Ring i Ring; og jo mere han tegnede, jo mere uforstaaeligt og indviklet blev det.

»Elseba! Er Dit Hjerte endnu hos den døde Mand? er det ham, Du tænker paa? Staar Du og ser ud over Havet, paa samme Maade som jeg staar og ser mod Dit Hus? Elseba! staar Du dèr ved Gavlen og længes? lille Elseba! lille Elseba! græder Du Dig endnu i Søvn?«

Han havde skjult Ansigtet i sine Hænder, men pludseligt løftede han Hovedet med et Ryk og udbrød højt:

»Nu forstaar jeg! nu forstaar jeg! derfor fulgte Du mig i Dag, for hun er Din og ikke min — skønt Du er død, og jeg lever, og jeg skal have Bryllup med hende paa Fredag, saa er hun dog Din; derfor vilde Du ikke slippe.«

Han havde rejst sig; han tog Byrden op og lagde Selen om sin Pande, bøjede sig og tog Staven færdig til at gaa.

»Og saa skulde jeg flytte ind til Dig og være Din Mand; saa skulde jeg leve med Dig hver Dag og gaa med min Hemmelighed og aldrig turde fortælle Dig, hvad der skete for et Aar siden paa Havet og i Dag paa Fjældet; aldrig turde fortælle Dig det, for saa vilde Du række Hænderne ud med Skrig, som kaldte Du paa ham, og Du vilde blive isnende kold mod mig og se paa mig som en fremmed, ja! med Foragt vilde Du se paa mig, fordi Du troede, at jeg havde købt Dig — nej Elseba! nej! aldrig!«

Han stødte Staven haardt i Jorden og gik med raske Skridt nedad, han vilde gaa med sin Byrde til hendes Dør, dèr vilde han kaste den.

* * *

Da han kom op mod Huset, stod Elseba i Døren. Hun vinkede og bød ham venligt velkommen tilbage, gik saa hen til Faarekroppene, som han havde kastet af sig.

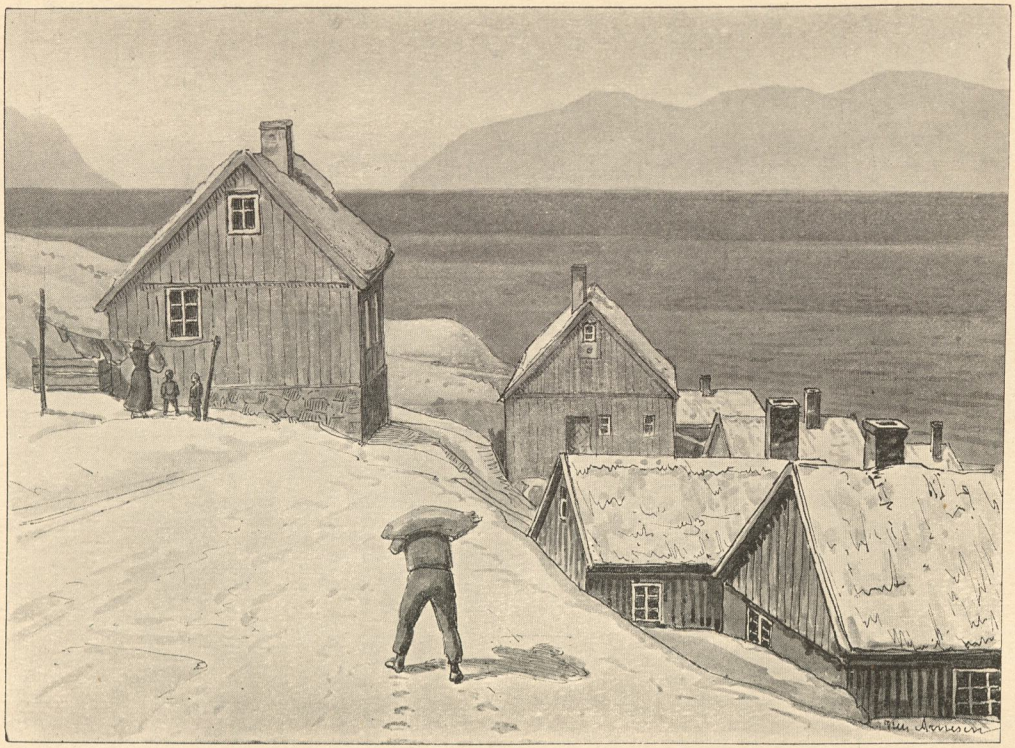

»Naa! det er vort Bryllupskød,« sagde hun smilende.

»Elseba! der er noget, jeg gerne vilde tale med Dig om, om Du har Stunder.«

Hun saa op forskrækket over Alvoren i hans Stemme, og de gik ind i Røgstuen og satte sig paa deres gamle Plads ved Gruen.

»Elseba!« begyndte han men fik ikke mere frem, thi Stemmen skjalv.

Hun saa forskrækket op i hans Ansigt, hvor Sveden perlede frem, saa han maatte tage Huen og tørre.

»Elseba! der er noget, jeg aldrig før har sagt Dig, og som jeg maa sige i Dag« — han tog hendes Haand i sine, den var iskold, medens hans var vaade af Sved.

Og saa fik han det frem. Først stammende og famlende senere klarere, alt som han talte og ubevidst forsvarede sig selv.

Alt fortalte han, alt det mærkelige i dette Aar, alt det, som han selv først for lidt siden havde forstaaet. Og medens han talte spejdede han i hendes Ansigt, vogtede paa hver Mine, som den, der ved, at nu gælder det hans Livs Lykke; og da hun bøjede Hovedet, og Taarerne brød frem, tog han hendes Hoved mellem sine Hænder og vendte det mod sig, medens han fortalte videre, dette kære lille Ansigt skulde afsige hans Dom uden Ord. Og Taarerne randt ned over hendes Kinder, uden at hun prøvede at viske dem bort, hun sad kun med lukkede Øjne og hørte, viljeløs i hans Hænder som en lille Fugleunge.

Da han var færdig, slap han og rykkede fra hende ind i Bænkekrogen; nu maatte hun.

Men hun fulgte efter og lagde sit Hoved op mod hans Bryst og slog sin Arm om ham.

Ganske stille sad de saaledes en Stund; saa begyndte hun sagte med sløret Stemme:

»Gudmund! Du har taget fejl. Han vilde Dig intet ondt, da han kom til Dig i Nat, han vilde kun følge Dig paa Din Bryllupsfærd. Han vilde Dig kun godt, for han ved, at der var intet ondt mellem os, han vilde kun takke Dig for sine faderløse Smaabørns Skyld og — fra mig — — Gudmund! —« hun rakte Armene op om hans Hals: »jeg har været en koldsindig Kæreste, thi jeg kunde ikke andet, men jeg skal med Guds Hjælp blive Dig en god Kone — for — for — jeg er kommen til at elske Dig«.

Drengen var kommet til Døren og stod og klamsede for at faa den op, nu stak han Krølhovedet ind.

»Kan Du hente Søster og komme herind,« sagde Elseba uden at forandre Stilling; og da de to smaa kom stolprende tog hun dem og satte dem paa sit og hans Knæ; men han slog Armene om dem alle tre

og da græd han.

Om Fredagen stod Brylluppet, men ved Bordet sagde en af Kammeraterne:

Jeg har aldrig set saa stor en Forandring med noget Menneske som med Dig Gudmund i det sidste Aarstid, og det er endda først i Dag, du bliver gift.

GRIB-ELLEN.

Et gammelt Minde, genfortalt af Rose Bruhn.

Med Illustrationer af Paul Fischer.

Det var en Dag for en Del Aar tilbage, da jeg besøgte min gamle Farbroder, der havde været kngl. Skovfoged oppe ved de store Skove i Nordsjælland, at jeg kom ind i denne mærkelige Kvindes Historie.

Gamle Onkel havde forlængst trukket sig tilbage fra sit Embede og levede nu i København som Pensionist.

Da jeg hin Dag kom op til ham, fandt jeg ham siddende foran sit gamle Chatol, fordybet i at ordne en Del gulnede Papirer og lægge smaa Erindringer og Snurrepiberier i kronologisk Orden i de forskellige, hemmelighedsfulde Skuffer, — de Skuffer, der altid havde en egen dragende Magt over mig, for hver lille Ting havde jo sin ejendommelige Historie.

Onkel var den Gang en meget gammel Mand, helt op mod de 90 Aar, men rask og aandsfrisk som kun faa. Han havde levet under 5 Konger og var kommet i personlig Berøring med dem allesammen, dels som Barn, naar de kongelige Jagter blev afholdt omkring hans Hjem, Skovriddergaarden Skovfryd ved Esrom Sø, og dels senere i Embeds Medfør. Alle havde de vist ham smaa Opmærksomheder i Form af en eller anden Gave eller egenhændig Skrivelse. Disse Gaver og Breve var det hans Glæde og

Stolthed at tage frem og betragte. Naar han saa havde opfrisket Minderne ved livligt og omstændigt at fortælle om hver enkelt, blev hans Relikvier atter lukket ned i Skufferne. — For os Unge var det jo en Fryd at faa Lov til at stikke vore Næser ned i Rummene og betragte Ringe og Naale, Ordener og Medailler, og aldrig blev vi trætte af at høre Onkel fortælle om disse Ting og om alt det mærkelige han havde oplevet i sit lange Liv, som f. Eks. da han saa let og lige til blev Dagens Helt, ved at tage en udbrudt Tugthusfange, der i lange Tider havde skjult sig i Gribs Skov, og blev jaget som et vildt Dyr i lange Tider. Samme Fange kom roligt gaaende imod ham oppe ved Fruebjerg. »Nu kan *Di* ta' mig, Skovfoged Bruhn,« sagde han, »for Di æ den eneste Mand, je ka' unde en god Fangst, aa en god Forretning«. Uden videre Vrøvl eller Ulempe gik den forjagede og udsultede Fyr roligt ved Siden af Onkel til Skovfogedboligen, og fik sig dèr et godt Maaltid Mad, mens der blev sendt Bud til Sognefogeden, som kom med ti stærke Mænd, Spændetrøje og Haandjærn for at føre ham til Arresten i Hillerød.

»Alt det Bras dèr, ka' I spare Jer«, sagde Tugthusfangen og pegede paa Torturredskaberne. »Je ska' itte løbe fra Jer, hvissom I vil lade Skovfogeden sidde ijænne mig paa Vognen. For ingen andre end han ska' ha' Æren a dette herre,« tilføjede han stolt og selvbevidst, i fuld Forstaaelse af, hvad han var værd for den Mand, som havde nappet ham, eftersom der var sat en stor Belønning for hans Paagribelse. — Og Fangen holdt Ord. Rolig lod han sig føre bort, sad blot med Skovfogedens Haand i sin hele Vejen til Arresten. — Men prale gjorde han jo paa Vejen og sagde: »Ser I Godtfolk. Denne Haand regner jeg nu ikke for meget, dersom det kom an paa a stikke a fra den. Men der æ no'et andet, der holder mig, aa det æ det, a Skov-

fogeden æ a den Slavs, Fattigfolk gør a, fordi han aldrig har væt haard ved vos, aa ellers æ en Hædersmand i alle Maader.« —

Ja, der kunde fortælles meget om Onkels lange Livsløb, deroppe i den Egn, hvor Krybskytter, Vildttyve og Kulsviere spillede store Roller i de Dage, men det jeg her vil fortælle, hører nu ind undet en fredeligere Ramme, saa jeg kommer til at lade de andre brogede Billeder af hans Løbebane ligge.

Altid naar jeg var sammen med gamle Onkel, maatte jeg beundre hans fænomenale Hukommelse, og den Aandsfriskhed og Livlighed, der prægede ham lige til det sidste, da han som en 93aarig Olding lukkede sine Øjne.

Det jeg nu her skal berette, vil jeg genfortælle med hans egne Ord.

* * *

Det var altsaa en Dag for mange Aar siden, jeg kom op til ham og fandt ham siddende foran Chatollet fordybet i gamle, gulnede Blade.

»Det var dog en mærkværdig gammel Bog,« sagde jeg og pegede paa de slidte og sørgelige Rester af en Bog med forrevne Blade og et laset, snavset Læderbind. Bogen var omhyggeligt indsvøbt i hvidt Papir og ombundet med et rødt Baand i Kors som Bevis for, at den hørte til de Ting, Onkel var meget nænsom over.

»Den Bog skal Du ikke lade haant om, den har sin Historie,« sagde han og strøg ligesom kærtegnende hen over det slidte Bind.

Jeg bladede lidt i de gamle, gulnede Blade.

»Tag varsom paa den, den taaler saa lidt,« sagde Onkel mens han beskærmende holdt sin Haand hen over Bogen.

Jeg søgte efter Tittelbladet. Det var borte.

De første Linier i Bogen lød saaledes:

„Ære og priis være Gud i det høyeſte.
Fra Paaſke til Chriſtihimmelfarts-dag ſaavel
ſom næſte Søndag derefter, indtil Pintſedag.
Chriſtus JEſus for os ofret, den love vi alle
chriſtne.

Guds Lam haver igenløſt ſine faar, Chriſtus uſkyldig
haver Forligt Gud Fader og alle ſyndere.
Død og Liv haver nu ſtrid, Livets høvding,
ſom var død, Chriſtus nu lever, Altid ſkal regere."

»Der er læst meget i den Bog,« sagde jeg, idet jeg gav den tilbage.

»Det var ogsaa det eneste Klenodie den Stakkel som ejede den, efterlod sig. Se, her ligger et vissent Straa som Mærke ved en af Davids Salmer, det har nok været den sidste Salme, gamle Ellen stavede sig igennem, inden Døden viste sig barmhjertig imod hende og lukkede hendes trætte Øjne.«

Den gamle Mand stavede sig nu ogsaa møjsommelig gennem Ordene og læste med højtidelig rystende Stemme:

„Ach HErre, ſtraf mig ikke længer udi din vrede og tugt mig ikke i din grumhed. HErre, vær mig naadig, thi jeg er ſkrøbelig; helbrede mig HErre, thi mine been ere forfærdede, og min ſiel er meget forfærdet, ach du HErre, hvor længe? vend Dig HErre, og redde min ſiel, hielp mig for din barmhiertigheds Skyld. Thi man tænke ikke paa dig i tiden, hvo vil takke dig i helvede; jeg er ſaa træt af ſuk, jeg bløder min ſeng den ganſke nat, og væder mit leye med mine grædendes taarer, min Skikkelſe er falmet af Sorg, og er vorden gammel, thi jeg haver angeſt allevegne."

»Ser Du min Pige, de Ord her illustrerer hendes eget Liv. I den formørkede Hjerne maa de have fundet Gen-

klang, for ser Du, intet Sted i Bogen er saa medtaget som netop dette Blad, hvor Straaet ligger. Jeg læser de Ord saa tit for den Ydmygheds Skyld, de rummer. Af fattige og forladte Stakler, kan vi lære meget. Hun som ikke ejede Straa til sit Leje og ikke det, hvortil hun kunde hælde sit Hoved, ejede dog den rigeste og bedste Gave, Gudsfreden.«

»Fortæl mig lidt om den Kvinde, der var saa rig i sin Fattigdom,« bad jeg.

»Ja, det lidt jeg ved, skal jeg gerne meddele Dig.

Jeg var kun en lille Dreng, da jeg saa' Grib-Ellen — som hun kaldtes — første Gang. Jeg gik med min Far Haanden hjemmefra Skovriddergaarden ad Gadevang til. Da vi var naaet til Skovløberhuset ved de otte Veje i Gribs Skov, standsede min Far for at tale med Skovløberen, imens løb jeg et Stykke hen ad hver Vej for bedre at kunne tælle dem. Da jeg kom til den, der løb imod Gribsø, saa' jeg noget bevæge sig inde mellem Stammerne. Jeg løb hurtigt hen til Far og pegede paa en Skikkelse, der ligesom gled fra Træ til Træ skjulende sig bag de tykke Stammer. Det var en Kvindeskikkelse, som sky og spejdende søgte at undgaa os.

»Hr. Skovridder, det er Grib-Ellen,« sagde Skovløberen.

»Herregud, er det gale Ellen,« sagde Far og fløjtede paa Hunden, der gøende var faret imod hende. Saa raabte han: »Ellen skal ikke være bange, Hunden gør hende ikke noget.« Hun stod stille, ligesom et Dyr der vejrer og saa' hen imod os.

»Far, er det den underlige Kone, som Folk snakker saa meget om?« spurgte jeg.

»Ja min Dreng,« svarede Far, og gik imod hende.

Langsomt og sky trak hun sig tilbage. Paa en Gang stod hun stille og lænede sig op til et gammelt, halvtudgaaet Egetræ. Stiv som en Støtte stod hun, mens hun rolig stir-

rede paa os. Det krusede, sølvgraa Haar stak i lange Tjavser frem under en lille, broget Hue. Ansigtet var gult og furet, noget frygtindgydende var der dog ikke ved hende, kun sorgtynget og vemodigt lyste hendes Øjne ud fra det kønne, gamle Ansigt. Af brogede Lapper var hendes Skørt sammensat og om det bar hun en snavset Faareskinds Trøje.

Fader talte venligt til hende og spurgte, om der ikke var noget han kunde hjælpe hende med.

Hun rystede paa Hovedet, men smilte dog et kønt og godt Smil, ligesom hun ved det vilde takke. Mens hun stod saadan mussestille foran os faldt hendes Øjne paa mig, som stod ligesaa stille med Fader i Haanden og undrende betragtede hende. Jeg tænkte ved mig selv, at hun vist var en af de gode, venlige Skovfeer, som jeg læste om i Æventyrene, og da Fader sagde, at jeg skulde gaa hen og sige Goddag til Ellen, gjorde jeg det uden Frygt. Min Haand tog hun dog ikke, hun smilte kun saa uendelig sørgmodigt og strøg mig med sin ru Haand hen over Haaret, mens hun hviskede:

»Herre, min Gud, hvor har Du gemt mine uskyldige smaa?«

Far gik hen til Træet og kiggede ind i den hule Stamme.

»Fryser Ellen ikke inde i sin Hule?« spurgte han.

Hun svarede ikke, hun blev kun ved at stryge mig over Haaret.

Saa løb jeg fra hende, hen til Far og kiggede ind gennem Spalten, der lige var stor nok til, at en tynd Skikkelse kunde skubbe sig igennem. Der laa en Bunke tørt Mos, nogle Potteskaar og en Mængde Nøgler kulørt Uldgarn derinde. Denne ejendommelige Bolig satte jo straks min Barnefantasi i Bevægelse, og dy mig for at krybe ind i det hule Træ kunde jeg selvfølgelig ikke. Fader fik mig dog hurtigt trukket ud igen.

»Dette Sted er fredlyst,« sagde han og slap ikke mere min Haand, mens vi stod dèr.

»Jeg vil kalde hende Hyldemor,« hviskede jeg.

Fader nikkede. »Gør Du kun det, min Dreng, for Ellen er en venlig gammel Hyldemor, som ikke gør en Sjæl Fortræd, blot hun faar Lov til at skytte sig selv«.

Atter spurgte Fader, om der ikke var noget, han kunde hjælpe med. Stadig rystede hun paa Hovedet; men ligesom vi skulde gaa, pegede hun paa den lille Pibe Fader røg paa.

»Naa, Du vil ha' lidt Tobak,« sagde han og tog sin Tobakspung frem og hældte et Par Haandfulde i hendes fremstrakte Hænder. Med det skyndte hun sig ind i Træet og gemte det i en hankeløs Thepotte. Saa borede hun sig ned i det bløde Mos, vendte Ryggen til os for at give til Kende, at Audiensen var forbi. Hun lignede et af Skovens Raadyr, der lagde sig til Hvile.

»Bor hun altid her?« spurgte jeg.

»Ja, hun bor i det hule Træ, baade Sommer og Vinter. Egnens Folk ved det, og gode Mennesker lader hende i Fred og giver hende lidt Føde til Livets Ophold, naar de passerer Stedet her. Hendes bedste Venner er Skovhuggerne, de deler deres Mellemmad med hende, naar de fælder Træer paa disse Kanter.«

»Er der nogen, som har taget hendes smaa Børn fra hende?«

»Der siges saa,« svarede min Fader.

»Maa jeg ogsaa gaa herud med Mad til hende?« spurgte jeg.

»Ja, min Dreng, naar Du bliver saa stor, at Din Mor tør lade Dig gaa saa langt alene.«

Men det blev ikke til det, at jeg naaede saa vidt. Næste Gang jeg stod ved hendes Træ, det var et Par Aar efter vort første Møde, da var jeg fulgt med en Fjællevogn, som

bragte hendes sorte Kiste. Hun døde, som hun havde levet, fattig, stille og ensom i det hule Træ.

I Mellemtiden havde jeg kun set hende faa Gange. Hun kom en Morgenstund til Skovfryd, forsigtig listende som et Raadyr. Jeg saa' hende staa under de store Akasietræer i Haven med en Træskaal i Haanden. Da alt var stille, smøg hun sig hen til Køkkendøren og satte Skaalen fra sig paa Trappestenen og forsvandt skyndsomt ind mellem Træerne i et tæt Buskads.

Jeg fortalte Mor, at Grib-Ellen havde været ved Køkkendøren og sat sin Skaal. Mor gik selv ud og tog den og fyldte den med Madvarer af forskellig Sort, der var Brød, Sul og andet godt. Ved Siden af hendes Skaal blev en anden sat med varm Mælkegrød. Da alt igen var stille, kom hun listende, spiste begærligt den varme Mad, tog sin Skaal og skyndte sig ind i Skovtykningen. Ved Siden af Mors Skaal laa en Dusk vilde Blomster. Mor tørrede altid Ellens Urter omhyggeligt, de var saa gode for Gigt, Feber og andet Værk, sagde hun.

Jeg vilde gerne have fulgt efter Ellen, men Mor forbød det.

»Hun skal have Fred,« sagde hun.

»Onkel› blev det aldrig oplyst, hvem hun var og hvorfra hun stammede?« spurgte jeg.

»Ja, Brudstykker' af hendes Historie fik jeg. En fortalte saadan og en anden noget helt andet. Der stod jo en vis Æventyrglorie om hende. Af alle de forskellige og modsigende Beretninger fik jeg dog uddraget et samlet Hele. Saaledes fortalte min Fader, at da han som ung Forstkandidat første Gang traf hende, var hun ikke den furede og graanende Skikkelse indsvøbt i brogede Pjalter, som jeg erindrede.

Min Far havde da været Forstassistent hos sin Fader,

der ogsaa var Skovridder paa Skovfryd. Han og Bedstefader havde en lys Sommeraften været inde ved Gribsø og dèr set noget bevæge sig mellem Træerne. En underlig, sørgmodig og monoton Sang lød inde fra Ellekrattet. De gik efter Lyden og fulgte Skikkelsen i Afstand. Det var en slank Kvindeskikkelse med lyst, udslagent Haar, der mere svævede end gik foran dem langsmed Søen. Armene bevægede hun korslagte frem og tilbage, som dyssede hun et Barn i Søvn til en monotom Vuggesang. Da de indhentede og tiltalte hende, flygtede hun forskræmt ind i en Grantykning. Der fandt de hende sammenkrøbet gemt under en stor Bunke vissent Løv og tørrede Grene. Paa alle deres Spørgsmaal svarede hun ikke, hun saa' kun sky og ængstelig paa dem, og gemte tilsidst Hovedet i de korslagte Arme. Hun var den Gang en Kvinde paa 28—30 Aar, havde fine, smukke Træk, lyst gyldent Haar og store udtryksfulde blaa Øjne. De forsøgte at tage hende ved Haanden for at faa hende til at følge med dem hjem til Skovriddergaarden. Det viste sig aldeles umuligt, hun vilde ikke ud af sin Hule, hun græd og bad dem gaa:

»Menneskene er saa onde, de røver det bedste vi fattige Stakler ejer,« var det eneste sammenhængende, de fik ud af hendes klynkende, forvirrede Tale.

Da de ikke med Magt vilde slæbe hende med sig, maatte de forlade hende. Senere paa Natten vendte de tilbage med Vogn og Folk for at søge efter hende, men da var hun forsvunden.

Senere fortaltes der meget om den forunderlige Kvindeskikkelse, der blev set hist, snart her i de store Gribs Skove.

Fanget og interneret i Fattighuset ved Gadevang blev hun ogsaa. Længe ad Gangen kunde hun dog ikke holdes fast, stadig løb hun bort og gemte sig i Skoven, tilsidst lod

PAUL
FISCHER

de hende skytte sig selv, den sindssyge, hvileløse Stakkel gjorde ingen Fortræd.

Saa fandt hun det hule Træ ved de otte Veje, der gemte hun sig, Stedet blev fredlyst ved en stiltiende Overenskomst blandt alle Egnens Beboere. Hun fik Lov til at leve sit Liv, som hun vilde, de omliggende Sogne var jo kun glade til, at hun ikke forøgede deres Byrder. Naar hun satte sin Skaal ved Folks Døre, blev den altid rundhaandet fyldt, selv de fattigste havde lidt at undvære til Grib-Ellen. Hun levede som Skovens vilde Dyr og var sky som dem.«

»Jamen Onkel, blev det da aldrig opklaret, hvem hun var og hvorfra hun kom?«

»Der blev sagt, hun var fra den lille Landsby Vemmelev, som ligger mellem Korsør og Slagelse. Hun skulde være eneste Barn af en Møller, og da hun var meget smuk, mild og venlig, kaldtes hun almindelig den kønne Møllerdatter. Naar hun kom til Marked i Slagelse, vakte hun helt Opsigt ved sit dejlige, lyskrøllede Haar, der koket stjal sig frem under den lille, broderede Fløjelshue; hendes vindende Smil og muntre Væsen skaffede hende Venner, hvor hun kom frem. »Hyrdinden fra Vemmelev« kaldte Butikssvendene hende, naar de, som Skik og Brug var i hine Tider, svingede hende i Dansen ved Markedsballerne om Aftenen.

Alle Ungkarle var forlibte i hende, og af Friere havde hun nok. Ham hun foretrak var en fattig Fyr. Det var Møllersvenden, Carsten Vinge, en ung, køn Karl, der tjente hendes Fader. Han var flink og stræbsom, endogsaa godt oplært, eftersom han var en Skolelærers Søn, — men hvad nyttede det alt, naar han ingen Penge havde og ikke kunde maale sig med saa mange af de andre Friere. Forældrene nægtede at give deres kønne Datter til Carsten, der kun havde den Fejl at han ikke ejede hverken Gods eller Guld.

En rig, barnløs Moster, der var Enke, gav imidlertid det Løfte, at han skulde arve hende. Paa dette Løfte gav Ellens Forældre tilsidst Køb, og da han for 3die Gang bejlede til den kønne Møllerdatter var det med Held, nærmest fordi Møllerens Helbred var skrøbeligt og Carsten saa stræbsom og dygtig, at han ikke kunde undværes. Paa sit Dødsleje lagde Møller en de unges Hænder sammen, idet han sagde: »Gid Lykken maa være bedre end Jer Forstand, Vorherre være med Jer.« Men Lykken var dem ikke god. Efter Faderens Død begyndte Moderen at skrante og Aaret efter lagde de hende til Hvile ved hans Side paa Kirkegaarden. Nu var de unge ene, og alt gik saare godt en lille Tid. Saa kom Ulykken en Uvejrsdag, kort efter at Ellen havde født et Tvillingpar til Verden. Lynet slog ned og brændte Møllen af. Flytningen fra den brændende Møllegaard i øsende Regn med de to smaa hjælpeløse Væsner taalte hun ikke. Skrækken gav hende et Knæk, som hun aldrig forvandt. Sygelejet blev langt og smertefuldt. Og da den ene Ulykke gerne rækker den anden Haanden, hændte det frygtelige, at den unge Møller blev slemt kvæstet af en nedstyrtet Møllevinge. Han fik aldrig sin Førlighed igen.

I hine Tider kendte man ikke meget til Assurancen, her var ingen Undtagelse, saa alt hvad de ejede gik op i Luerne. At faa bygget Møllen op var aldeles umuligt. Jorden, hvor de forkullede Rester af deres Ejendom laa, maatte sælges. Carsten Vinge købte sig et lille Hus, og der maatte de nu i deres Skrøbelighed ernære sig ved strengt Arbejde, han som Brøndgraver og hun ved at vaske og blege for Folk. Den rige Moster giftede sig med sin Ungdomsven, en Dansk-Amerikaner og drog med ham til det fjerne Vesten. Saa brast det Haab. Efter et Par Aars Forløb kunde Carsten ikke arbejde mere, Sygdom kom til Huse, — og Ellen blev hurtig Enke.

Hendes fine, spinkle Legemsbygning blev bøjet, hun maatte jo nu ene holde Nøden fra Døren. Kun de to Smaabørn trivedes, begge slægtede de deres kønne Forældre paa, deres Smil og glade Pludren var Moderens eneste Glæde. Hun nægtede sig selv alt, blot for at gøre det godt for Børnene.

Saa fik hun en Dag Bud fra Slagelse, at der var kommet et Brev til hende med udenlandske Stempler. Det var fra Carstens rige Moster, som nu levede i Herlighed og Glæde i Vestindien. Det indeholdt en Pengesum, der skulde tilfalde Ellen, dersom hun vilde lade Børnene drage over til det rige, barnløse Hjem i Vesten.

Hun skulde altsaa sælge sine to smaa Børn. Grædende og fortvivlet kom hun hjem. Dèr fandt hun dem roligt sovende i den fattige Seng, aldrig havde hun set dem saa sunde og smukke som netop nu. Til Nabokonen, som havde været hos dem under hendes Fraværelse, fortalte hun, vad Brevet indeholdt.

»Det er jo en stor Lykke, der er overgaaet Dig. Du skal lade de rige Folk faa Børnene. De bliver fornemme og veloplærte. Du har slet ikke Lov til at afslaa et saa godt Tilbud,« sagde hun.

Ellen saa' paa de smaa, græd ustandselig og rystede paa Hovedet, gled saa ned ved Sengen og gav det højtidelige Løfte, at hun aldrig vilde skilles fra sine Børn.

Alle Overtalelser fra Naboer og Venner, Præst og Degn hjalp ikke. Skolelæreren maatte skrive Svaret til Carstens Moster. Pengene lagde hun i Kirkebøssen til Sognets Fattige.

Ellen sled videre og kæmpede tappert for sig og sine. Den eneste Glæde hun havde var, naar hun efter en lang og streng Arbejdsdag kunde trykke de to Børn til sit Bryst og sidde med deres smaa Hænder i sine til de slumrede ind.

PAUL FISCHER

Kort efter hændte nok det, der tog den sidste Rest af Ellens Forstand. En Dag kom en fremmed Mand til Egnen og spurgte sig frem til Ellens Hytte. Han var mørk af Lød og talte kun daarligt dansk. Mens Ellen arbejdede med Vadsken i Udhuset, legede hendes lille Dreng og Pige ude ved Landevejsgrøften med Stene og Blomster. Noget fra dem satte den fremmede sig til Hvile. Han havde en Kurv paa Armen med gyldentskinnende Frugter. Saa kom en Guldfrugt trillende hen mellem Børnene, de jublede og greb efter den. Der kom atter et gyldent Æble, — de skottede lidt ængstelig hen til den fremmede Mand, han sad rolig og skrællede en af de skønne gule Frugter og spiste den. Børnene gjorde ligesaa, og noget saa sødt og dejligt havde de aldrig smagt. De nærmede sig og kiggede ned i hans Kurv, han rejste sig og begyndte at spille Boldt med Frugterne, tabte ligesom af Vanvare en, der trillede langt hen ad Vejen, — da Børnene havde fanget den, kom der en til, som trillede endnu længere bort, og saadan rullede de gyldent skinnende Frugter foran dem. Der blev Kapløb mellem de smaa. Ivrigt søgte de at tage de runde Æbler, der hoppede og trillede over Vej og Sti, Mark og Eng, gennem Skov og Krat, til Solens sidste Straaler svandt, og de var naaet langt fra Hjemmet. Den fremmede Mand havde lokket dem bort, — ikke til Fordærvelse eller andet ondt, de skulde kun følge ham over det store Hav til en fjern og fremmed Verdensdel for at optages i det rige barnløse Hjem.

Da Ellen kaldte paa Børnene, svarede ingen glad Latter eller pludrende Barnerøst paa hendes Kalden. Fortvivlet vred hun sine Hænder og raabte deres Navne. Hele den lange, lyse Sommernat ledte hun ved Kær og Moser, i Skær og paa Markerne uden at finde mindste Spor af dem.

Saa brød Vanviddet frem, mens hun sørgende vandrede langt fra det fattige Hjem.

Hun naaede op til de store Skove i Nordsjælland og vandrede der som en hvileløs Skygge om i over 30 Aar, indtil Døden kom og gemte hende i sin skærmende Favn.

Vorherre havde prøvet hende strengt, — hvorfor, forstaar vi Mennesker jo ikke. Tilsidst forbarmede han sig og gav den mødige Hvile og den formørkede Sjæl Fred.

Ak ja, hvor var hun selv en levende Illustration til de Ord, som vi nylig læste i den gamle Huspostille, der fandtes i hendes Hule, og hvorved Mærket laa: »Jeg væder mit Leje med mine grædendes Taarer, min Skikkelse er falmet af Sorg, og jeg er vorden gammel, thi jeg haver Angst alle Vegne«.

Onkel gemte den gamle Bog og lukkede en anden Skuffe op i Chatollet.

»Her skal Du se endnu et Minde om hende, og det kan næsten bevise, at hendes Børn er blevet lokket fra hende og kommet over til Vestindien. Disse to vestindiske Sølvmønter fandt jeg i den Pose, hun altid plejede at gaa med paa Ryggen. Hun havde en Dag hængt den fra sig paa et Træ udenfor Skovriddergaarden, mens hun gik hen til Stentrinet foran Køkkendøren og satte sin Skaal fra sig. Jeg var en nysgerrig Knægt og listede mig til at kigge i hendes Pose, mens hun var borte. Hun kom tilbage, inden jeg havde fjernet mig, hun saa', jeg hængte den paa Plads igen. Men efter det rørte hun den aldrig mere. Den blev hængende paa samme Sted i lange Tider, saa tog Far Posen ind og fandt deri de to Mønter og gemte dem. De har saamænd ligget her i det gamle Chatol lige siden den Tid.

Og hvor husker jeg ikke levende hendes Død.

Det var et Par Dage før Jul, at Skovløberen fra Ottevejs-Huset kom og meldte min Fader, at Grib-Ellen laa død i det hule Træ. Hun maatte være død samme Nat, for han havde set hende Dagen før vandre ud med sin Skaal.

Fader sendte straks kørende Bud til Frederiksborg efter en Kiste, og da henad Eftermiddagen Vognen kom tilbage med den, tog han og Karlen afsted til den gamle, hule Eg ved de otte Veje. Jeg tiggede mig ogsaa Lov til at være med.

Inde i Hulen fandt vi gamle Ellen liggende stiv og sammenrullet. Som et fredeligt, sovende Dyr laa hun med Haanden under Kinden. Et kønt Smil laa om hendes Læber, det var som havde hun hilst Døden — Befrieren — velkommen og gladelig var draget bort med ham.

Jeg husker Fader lod Grangrene og Kviste med brunt, tørret Bøgeløv bryde; med det redte han hendes Leje.

»Den Natur hun har levet i, skal hun ogsaa hvile i,« sagde han.

Saa bad han Herrens egen Bøn, Fadervor, mens vi andre stod med blottede Hoveder.

»Hvor skal vi køre hende hen?« spurgte Karlen, da Kisten var skruet til.

Fader kløede sig betænkelig i Nakken, for Spørgsmaalet var vanskeligt at besvare. Ingen vidste, hvilket Sogn den hjemløse Stakkel hørte til.

»Vi faar lade hende staa her i Skoven til Sognene her omkring bliver enige om, hvor hun skal jordfæstes,« sagde Fader.

Vi samlede saa vissent Løv og Grene til at dække Kisten med. Hun kom til at staa i en hel lille Løvhytte. Mens vi arbejdede med det, begyndte det at sne, og inden vi kørte fra Stedet, havde et fint, hvidt Snelag lagt et skært og rent Liglagen over Hvilestedet.

Jeg og mine Sødskende bandt saa senere Grankranse med kulørte Papirsblomster i og lagde dem paa Løvet over hendes Kiste. Det var Rester af Juletræspynten vi ofrede. Ellen — gamle Hyldemor — skulde dog ogsaa kende, det var Jul.

I over fire Uger maatte hun staa derude i Skovens Ensomhed, inden hun lagdes til Hvile i indviet Jord.

De fire tilstødende Sogne kunde ikke blive enige om, hvor hun skulde begraves. Tilsidst afgjorde Amtmanden Sagen og sagde, at det største Sogn, Esbønderup, skulde tage Udgiften paa sig.

Herregud, den var ikke stor, en fattig Kiste og de Par Alen Jord paa den mest afsides Plads paa Kirkegaarden. Foruden Præst, Degn og Graver var der ingen andre tilstede end Fader og Skovløberen fra Ottevejs-Huset.

Kun vore Kranse og den hvide kønne Sne dækkede Tuen over Grib-Ellen.«

»Mon aldrig hendes Børn kom tilbage og fandt deres Moders Grav?«

»Jeg har hørt sige, at der en Gang var set tre Mennesker, to yngre, en Mand og en Kvinde, og en gammel, fintklædt Matrone med Diamantringe i Ørerne staa paa Kirkegaarden og betragte den fattige Grav. Det var vel sagtens hendes Børn og den rige Moster.

De havde glemt hende i Livet, — og nu i Døden trængte hun heller ikke til dem.

Ja Du, saadan lyder den smukke Møllerdatters Saga.

De sidste Minder om hende har Du nu set. Hun, som blev gammel, furet og sjælsformørket af Sorg og ikke her i Livet ejede det, hvortil hun kunde hælde sit Hoved.

Men endnu lever Mindet om Grib-Ellen, den gamle Hyldemor, med de sørgende, milde Øjne derude i de fire Sogne, som stredes om, hvem der kunde slippe for at bekoste hendes Jordefærd,« sluttede Onkel.

* * *

Fra Kildeport over de otte Veje til Nøddebo gaar ofte min Gang, naar jeg vandrer til mine kæres Grave paa den

gamle Kirkegaard. Der ved Esrom Sø hviler nu ogsaa gamle Onkel.

Aldrig passerer jeg de kendte Steder uden at mindes Onkels Beretning om gamle Ellen. — I de mægtige Graners og Bøges Sus synes jeg at fornemme Slægtens Historie, og i denne indfletter sig ogsaa Erindringen om den hvileløse Stakkel, der fandt Ly under de samme hviskende Træ-kroner.

H. C. ANDERSEN
i sin Stue i Nyhavn.

UDDRAG AF EN DAGBOG

FØRT AF NICOLAJ BØGH

PAA EN REJSE SAMMEN MED H. C. ANDERSEN 1873.

Hamburg, Hotel Kronprinsen 17 April.

. . . . . Kom til Hotel de l'Europe, som var optaget af et japanesisk Gesandtskab, hvorfor vi maatte tage ind her Kl. 4. Spiste ved Table d'hôte, hvor Andersen gjorde Opsigt, han er idag meget træt, men inderlig rar, som altid, og ikke urimelig; mageløs imod mig. Da Andersen hørte af mig, at man ved Table d'hôte havde spurgt, hvad det var for mange Ordensbaand, han havde, sagde han: »Aa, jeg vil tage dem af, det er ikke værdt.«

Da han i »Hamburger-Nachrichten« saa om sit Besøg hos Kongen og dennes Gjenvisit, sad han træt og mat i Sophaen og sagde: »Aa Gud, det er egentlig ynkeligt, hans Gjenvisit! Det skal være Noget.« — Nu er han gaaet i Seng og jeg sidder her Kl. 10, udenfor Vinduet breder Alster-Bassinet sig, Dampbaadene med de lysende Kahytter seile rundt paa den, og langt borte straale Lysene og de store Candelabre.

Hamburg 18de April, Aften.

. . . . . Det er morsomt at see naar man ved table d'hôte opdager, at det er ham, da saa lidt efter lidt Gjæsternes Øine fæstes paa ham; jeg troer næsten, at det nu, da han

er svag, generer ham lidt. Han er mere almindelig bekjendt i Udlandet, end man maaskee troer.

Andersen fortalte om sit Besøg i 1840 hos Grev Rantzau paa Breitenburg i Nærheden af Itzehoe. Han var i sin Tid kommen til ham i Nyhavn, lille og tarvelig klædt, havde præsenteret sig og udtalt sin Roes over Improvisatoren og senere skaffede han ham 300 Rbd. i Digtergage fra Frederik d. 6te.

Hannover, Løverdag d. 19de April
Union Hotel.

. . . . . Jeg kom herhjem og fandt Andersen i Kakkelovnskrogen vel tilmode, han sagde: »Jeg er altid glad, naar jeg er i Hannover« ; men saa rakte han Armene med de sammenknyttede Hænder iveiret og sagde: »Men bare længere mod Syd endnu, i Afrika var der allerbedst, da jeg var der ligesom en anden Stork med lange Been. Ikke sandt, naar man kommer ud at reise, forstaaer man ikke, at de gidder gaae derhjemme og vrøvle om de mange Ting og at man selv har kunnet bryde sig om saadan en eller anden Artikkel i Bladene og saa troe, at det derhjemme var hele Verden; herude kjender de slet ikke Noget til hele Verden. Og naar man saa kommer hjem igjen, kan man ikke lade være at komme ind i det igjen. Men saadan skal det vel være, for at man skal faae Lyst til at virke; Her i Hannover troer de, at Hannover er Alt, saa lad os i Kjøbenhavn, naar vi er dér, troe, at det er Alt.«

Andersen drikker hver Aften Havresuppe og havde længe ventet paa den. Endelig kom Opvarteren med en Bakke balancerende paa een Arm farende ind ad Døren og da jeg staaer lige indenfor, støder han Bakken mod mig, og — dér laae det Hele. Jeg stod overhældt af Suppen og saae paa Opvarteren og han ligesaa forbauset paa mig, Alt: mit Smørrebrød og Øl, Tallerkener, Knive, Havresuppe,

o. s. v. o. s. v. laae i vildeste Uorden over Gulvet og Andersen stod med Armene op over det Hele og gav sig og raabte: »Aa dog, min Gud, hvad er dette, hvad er det dog?« — Det Hele blev mig saa komisk, at jeg brast i Latter og Sagen tog en komisk Vending, saa Andersen, der først troede mig skoldet, og som var fortvivlet over at skulle vente endnu en Time paa Havresuppen, loe og satte sig hen. Det har næsten ikke været mig muligt at lade være at buse i Latter hele Aftenen igjennem medens Alt blev vasket op. Andersen klagede over Suppens Udebliven og jeg sad i Trikot og Skjorteærmer medens Tøiet var nede at blive vadsket af.

Da A. var kommet i Seng og jeg troede han sov, sagde han pludseligt: »Kan De huske Magnus, der hele sit Liv igjennem saa uhyre havde ønsket at komme ud at reise og saa endelig kom afsted med Høedt; men da han havd været 2 Dage i Hamburg overvældede Hjemveen ham i den Grad, at han alene maatte tage tilbage til Kjøbenhavn.« —

Hannover Søndag 20 Apr.

. . . . . Andersen fortalte om, da han var ved Balletten sammen med Fru Heiberg og Grevinde Danner, og de stode nævnede paa Plakaten. Andersen stod altid og saae ned paa Oehlenschlæger, der sad i Parquettet, og var da ganske forelsket i ham. En Gang stod han lige henne ved den kongelige Loge og saae op paa Frederik den Sjette og var da ikke bange, da Kongen blev ved at sidde og see igjen ned paa ham. Engang klædte Andersen sig i Tricot og løb med røde Been og Theatersko samt en lille Jakke hen i Kronprindsessegade for at gjøre Fru Colbjørnsen Visit, alle Folk paa Gaden stod og saae efter ham.

Da han senere som Forfatter fik Fribillet i Parquettet,

stod Commandeur Wulff derinde og sagde: »Det er dog Satans med alle de Forfattere vi nu faae herind, see der sidder nu Andersen paa Excellence den eller dens Plads. Hvem Fanden giver dem alle de Pladser?«

Andersen sagde da: »Der er to Herrer, der giver dem bort; Excellencerne have faaet deres af Hs. Majestæt Kongen; jeg har faaet min af Vor Herre.«

»Det er rigtigt,« sagde Wulff og slog ham paa Skulderen, saadan skal man sgu svare; sæt De Dem blot paa Excellencernes Plads.«

Paa Basnæs var Andersen sammen med Jerichaus og arrangerede da om Aftenen et Tableau i Døren. Da det var forbi, sagde Fru Jerichau: »Nu skal jeg ogsaa gjøre et.«

Døren blev lukket, og da den atter aabnedes, stod Jerichau dér og ved Siden hendes Søn Thorald, 12—13 Aar gammel, ganske nøgen, i Profil; Damerne skreg og løb tilbage, og Fru Jerichau sagde: »Det er min Mand, der har modelleret en Figur«. — Herefter raabte hun: »Nu skal Andersen ind i Tableau.«

»For Guds Skyld,« sagde Fru Scavenius til ham, »see Dem dog for med, hvad hun arrangerer med Dem.«

»Det skal jeg nok, De kan være rolig, jeg lader mig ikke stille i en saadan Position som Thorald.«

Det endte med, at han var den gamle Digter og Thorald den uartige Dreng, der skjød ham.

Cassel Mandag 21de April
Hotel König v. Preussen.

. . . . . Andersen drømte, at han laae paa »Rolighed« i en Veigrøft, han var død og saa voxede der Blomster ud af alle hans Lemmer; han sagde da. »See, jeg er ikke død, jeg blomstrer jo frem til Foraar.«

Frankfurt am Main,
Hotel Schwam Torsdag 24de April Aften.

. . . . . Andersen fortalte i Aften om sit Besøg hos Dickens, som ofte ikke vilde see selv sine gode Venner, naar de kom. Sad han da med de andre ved Frokostbordet, maatte de alle bukke sig under Bordet, og der blev da sagt, at der Ingen var hjemme. Han sagde til Andersen: »De er for lidt stolt, De har Grund til at være det.«

Andersen saae ham spille Comoedie; i tragiske Roller mindede han meget om Michael Wiehe, i Comoedien om Høedt; ligesom han gik han lige ud over Lamperækkerne og talede ud til Publicum. Hans Organ var smukt. Andersen havde nogle af Moltkes Oversættelser med til ham og sagde, at de vare saa gode. »Naa er de det,« sagde Dickens og smed dem hen i en Krog.

En bekjendt Hollænder havde skrevet 11 Gange til ham uden at faae Svar. »Men han var alligevel uendelig elskværdig,« sagde Andersen . . . . .

»Den lille Pige med Svovlstikkerne« er skrevet under et Besøg hos Hertugen af Augustenborg paa Gravensteen. Flinch sendte Andersen 2 Tegninger, Lundbyes lille Pige og en Konge i én eller anden Situation. Andersen valgte den første, læste Historien for Hertuginden, som da sagde: »Jeg begriber ikke, at De, naar de havde de 2 at vælge mellem og da var i disse Omgivelser, at De da kunde vælge den lille fattige Pige frem for Kongen.«

Fredag d. 25de Apr. Morgen.

Andersen vækkede mig Kl. 5 og sagde: »Jeg har sovet udmærket og havt en god Drøm. Jeg følte mig saa forunderlig vel og overgiven og saa blev hele Sengen fuld af smaa grønne ligesom Porteurerne paa Hospitalet, og de betød min Sygdom; de sprang ned paa Gulvet og rendte

bort til alle Sider; der blev kun En tilbage, som sagde: *Jeg* maa blive og passe paa ham, for ellers bliver han altfor lystig« . . . . . Da Andersen var oppe til 2den Examen fik han lutter Lauder undtagen i Latin; dér fik han Non. Det var hos Madvig, der talede Latin til ham. Andersen begyndte at svare ham, men efter en rædsom Hakken, raabte han: »Nei, dette er altfor rædsomt! Jeg kan ikke tale Latin.« Madvig svarede da: »Saa sig det paa Dansk,« og da A. gjorde det, sagde Madvig: »Ja, det er meget rigtigt, hvad De siger, men det skulde være paa Latin, saa jeg kan kun give Dem Non.« —

. . . . . Da Andersen var i Wien for 2 Aar siden, kom Fru Jerichau til ham og sagde: »Nu reiser jeg til Ægypten, men reiser i Herredragt. Hvad? Synes De ikke, det er en god Idee?«

»Men Gud bevare mig,« sagde A., »det vil De da ikke?« — »Hvorfor ikke? Det vil hjælpe mig i utallige Situationer.« — »Aldeles ikke, det vil være Dem rædsomt, De kommer i Herrekahytter og skal klæde Dem af.«

»Ak maaskee, det havde jeg dog ikke tænkt mig; nej, saa vil jeg reise som jeg er!« — Hun kom nu for nyligt til ham og vilde have ham til at reise med til Amerika. »Nu er vi Begge komne saa vidt i Alder, at der ikke bliver lavet den Slags Historier om os; før kunde det nok have været.«

Heidelberg, »Prinds Carl« 25. April Aften.

. . . . . Da Rygtet udbredte sig, at Andersen var Forf. til »Kongen drømmer«, sagde Thiele ved et Middagsselskab. »Hvor det vidner slet om Folks Blik for Deres Forfattereiendommelighed. Havde *De* skrevet det, vilde Deres Phantasi have udmalet hele Blodbadet, o. s. v. De kunde ligesaa lidt have skrevet *det* som »Den nye Barsel-

stue«. Ugen derefter vilde Andersen paa Plakaten navngive sig som Forf. til begge Stykker, og derfor tog han efter Bordet Thiele ind og sagde til ham: »Da De dog hører til Vennerne, vil jeg sige Dem Noget. Jeg har skrevet »Kongen drømmer«. — »Det er umuligt« svarede Thiele. »Ikke alene det, men ogsaa »Den nye Barselstue«, sagde Andersen.

»Saa har De skrevet Alt, hvad den nyere Tid har frembragt af Anonymt,« raabte Thiele og var nær gaaet bag af Stolen. —

I dette Øieblik sagde Andersen fra sin Seng: »Nu begynder jeg at hvile godt, og det begynder at forme sig om de slanke deilige Lemmer. Godnat!« — Han har idag 2 Gange været lidt ude at spadsere første Dag paa Reisen, men kom ikke op til Ruinerne, da Veiret var for ustadigt med en Deel Sneebyger Dagen igjennem.

Vevey d. 1ste Maj 1873
Hotel »Trois Couronnes«.

. . . . . Da Opvarterne efter Bordet bragte Kaffen, spurgte jeg Andersen: »Kjender de Dem, de bukker og skraber og er saa uhyre høflige.« »Jeg veed det ikke,« sagde han, »men der var flere Englændere, der kjendte mig ved Bordet. Jeg er dog aldrig fremmed, hvor jeg kommer. Naar jeg mærker, hvor jeg bliver vel modtagen allevegne og baaret frem, siger jeg tidt til mig selv: »Hvorfor skal Du have faaet den megen Naade og disse Gaver, som alle hylder? Hvorfor Du og ikke enhver Anden«? Ja, tidt, naar jeg rigtig er blevet løftet af Folkegunst, da, jeg forsikkrer Dem, jeg kan saa briste i Graad ved at tænkė paa de Andre« . . . . .

Andersen fortæller, at naar Fru Gyllembourg sad i Theatret, hvor hun havde Friplads, sagde man: »Dér ligger

en Kaabe og en Hat oppe«, saaledes sad hun og saa lidt fyldte hun, og hendes Øine saae ud som to Kiggs med Æg og Anchiovis.«

Vevey d. 3die Mai.

. . . . . Andersen sagde ogsaa i aften: »Det er maaskee underligt at sige det, men i mange Aar tænkte jeg: »Det er dog ogsaa rædsomt, der er slet ingen Characteer — eller hvad jeg skal kalde det . . . . . Personlighed ved Dig, Du er som alle Folk paa Gaden, der vilde Ingen kunne tegne Din aandelige Skikkelse, nok Din legemlige; men det blev en Carricatur. Det synes jeg ikke mere, jeg er dog en særegen Skikkelse, ikke sandt?«

Tirsdag d. 6te Mai.

. . . . . Andersen besøgte i Odense en gammel Klosterfrøken S., som viste ham alt og saa sagde hun: »Gud, hvad skal jeg nu vise Dem mere? Jo, nu veed jeg . . . . . ja, jeg vil vise Dem det, men det er Noget som endnu aldrig noget Mandfolk har seet.«

Saa sagde Andersen: »Min Gud, hvad er det, De vil vise mig, jeg vil ikke see det«. »De *skal*,« sagde hun, og saa aabnede hun en Dør pegede og sagde: Mit Soveværelse!«

Lørdag d. 10. Mai.

Andersen fortalte om sit Besøg hos Hertugen af Weimar. Da han var der første Gang mødte han i Hofdragt, Kjole med blanke Knapper, Knæbuxer, trekantet Hat og Kaarde og saaledes traadte han i Polonaise med en Fru v. Beust. En Gang var der stor Hoffest, Gulvene vare saa bonede, at Andersen ikke kunde gaae paa dem, han fik ondt. Den unge Hertug sagde til ham: »Hvad er det Andersen, De er ikke vel?«

»Nej jeg kan ikke holde ud at gaae paa disse Gulve, jeg maa sidde eller tage bort.«

»Det er jo galt,« sagde Hertugen, »vi skal jo staae; men nu skal jeg sige Dem, her er en Stol, De kan ikke sidde paa den, men læg Dem paa Knæ, saa skal jeg staae for og lade, som jeg converserer Dem, men De behøver Ingenting at sige.«

Og det skete.

Samme Hertug sagde til Andersen: »Hør, A.! hvordan det saa end gaaer, vi To vil være Venner, De kan flytte her til Weimar, og vi vil altid holde sammen.«

Andersen svarede: »Det kan vi ikke; jeg kan ikke flytte her til, og vi kan ikke.«

»Men hvorfor?« spurgte Hertugen.

»Jo,« sagde A., »var De en Student, en Embedsmand, saa kunde vi, men nu er De Hertugen af Weimar og jeg er H. C. Andersen, saa kan vi ikke.« I det samme kom den gamle Hertuginde. Sønnen sagde: »Tænk Moer, Andersen siger, at vi kan ikke være Venner, fordi jeg er Hertug.« Da tog hun og lagde deres Hænder i hinanden og sagde: »Bliv begge To ved at være gode og ærlige Mennesker, saa bliver I nok Venner dér, hvor der ingen Etiquette er.«

Andersen har ikke seet ham siden 1848 men har gjennem fru Serre faaet Hilsen fra ham, at kom han til Weimar, skulde han faae samme Modtagelse som i gamle Dage, skjøndt han ikke var nogen trofast Ven.

Glien, 12. Mai.

..... Da Andersen en Gang skulde læse hos Baronesse Pechlin, Hofdame hos Prindsesse Juliane, sagde han: »Jamen er det ikke bedst at vente til Prindsessen kommer?«

Baronessen sagde: »Det gjør saamænd Ingenting, hun

forstaaer Ingenting af det, jeg skal sige Dem, hun troer egentlig, De er gal.«

»Jeg?« spurgte Andersen.

»Ja, hun siger: Det er da en forrykt Fyr med de Eventyrer, han skriver, hvor alle de døde Ting taler.« Strax efter kom hun. Andersen læste. Der stod: »Strømpebaandet sagde«.

»Sagde Strømpebaandet Noget?«

»Jo, Deres kongelige Høihed, det sagde Noget.«

»Strømpebaandet sagde Noget« raabte hun, klugloe og rystede paa Hovedet hen til Baronesse Pechlin.

15de Mai.

. . . . . Ved table d'hôte var kommet en interessant Person, vist en Skuespillerinde, en qvindelig Høedt. Andersen gjør mere og mere Opsigt, tiltales stadigt paa Spadseretourene af Ubekjendte, som tildeels overvælde ham med Tak.

16de Mai.

. . . . . Andersen fortalte idag om, hvorledes han endnu 15 Aar gammel sad henne i Holmensgade og syede Dukketøi og lavede Dukker, Riddere og Frøkener; naar han paa Gaden saae smukke Dragter, tænkte han: »Aa hvem der kunde klippe et Stykke Fløiel ud dér eller Silke dér«. Han gik rundt hos Baandhandlere og forlangte Prøver paa Baand, brede med livlige Farver og gik saa hjem og syede dem sammen til Kjoler. Han vidste godt det var lumsk.

Først da han var 25 Aar, begyndte han at faae Skjæg og var *meget* geneert derved, vilde eller turde ikke lade sig barbere, men klippede det. Saa kom han til Helsingøer og havde glemt sin Sax. Han bad om en og fik en Papirsax og kunde ikke faae nogen anden, han vilde heller ikke paa

nogen Maade sige, hvortil den skulde være. Saa bestemte han sig for første Gang til at lade sig barbere. Han gik bævende ind til en Barbeer og sagde, at han var saa let til at blive skaaren; men hvis han kunde barbere ham uden at skære, skulde han faae 3 Mark. Barberen blev febrilsk og gjorde sin Gjerning rystende, laae paa Knæ for den zittrende Andersen og var nær aldrig bleven færdig. Men han fik de 3 Mark.

19de Mai.

. . . . . Da vi vare komne op sad Andersen ved Vinduet og sagde: »Det kan godt være, de sagde, Jenny Lind var hæslig naar de saae hende. Første Gang hun kom ind paa Scenen, sagde jeg ligesaa: »Hun er hæslig«; men saa sang hun, og hun blev guddommelig deilig. Hun var som en slukket Lampe, da hun kom ind; det var, som man tændte Lampen, da hun begyndte at tale, og snart lyste hun med Aandens Glands saa himmelsk over hele Scenen og ud over hver Plads i Theatret. Man var ikke i Theatret, man var i Kirke. Selv i »Norma«, hvor hun stod længe og ikke sagde et Ord, medens de Andre vare i fuld Virksomhed, var hun i den allerhøieste Grad Hovedpersonen. — Der kommer aldrig mere en Jenny Lind« . . . . .

20de Maj, Formiddag.

. . . . . Da Andersen 1833 reiste ned igjennem Savoyen, vidste han ikke, at Tiggerne dèr falde paa Knæ, naar de bede om Almisse. Der kom En og knælede 3 Gange for ham. Andersen troede han var gal og løb for ham saa stærkt Remmer og Tøi kunde holde . . . . . Engang paa Nysø tog Andersen, Thorwaldsen og en Tredie efter megen Delibreren, deels fordi Thorw. fandt det for dyrt, deels fordi Baronesse Stampe ikke fandt det passende, at han kjørte

paa Dagvogn, — tog de Extrapost. Da de kom til Kjøge, vilde Andersen afgjøre det. Thorwaldsen lagde en Specie paa Bordet og sagde til den tredie Medreisende: »Nej De skal ikke, lad mig afgjøre det Hele.«

»Jamen, det er meget, meget Mere,« sagde Andersen.

»Det er umuligt« svarede Thorw., »det kan ikke være Mere.« — Da han i Stampes egen Vogn havde kjørt med dem til Italien og hjem igjen, gav han Kudsken 2 Rbd. i Drikkepenge.

Løverdag 24de Mai.

. . . . . Ved table d'hôte opdagede vi, at Døren hele Tiden blev lukket op ind til Sidesalonen, og dèr sad fire fremmede Damer, som med største Interesse betragtede Andersen og fik Kelnerne til stadigt at lukke Døren op . . . . .

Da der i Formiddags faldt Noget paa Gulvet sagde Andersen: »Hvad var det? I tidligere Tid troede jeg altid, det var en af mine Tænder; men det kan det jo ikke længere være« . . . . .

Da Andersen iaften var kommet iseng, sagde han: »Ja det er vist, det er galt med den Phantasi, jeg har den i hver Deel af Legemet, og naar jeg har Tandpine i den ene Side af Munden, kan jeg fortrænge den ved at indbilde mig, at den er i den anden Side. Bare den ikke skal gjøre mig ondt, naar jeg skal døe; der bliver dog en Brydning, og bare den saa ikke skal udmale mig Dødsrædslerne for frygteligt! Bare jeg dog maatte døe glad! Nogle Gange paa Havet, har jeg troet, jeg skulde gaae under, og da har det været gruelige Rædsler.«

Onsdag d. 28de Mai.

. . . . . Andersen siger: »Folk troer, jeg er saa blid og saa barnlig. Men det er jeg slet ikke; jeg kan være meget udspeculeret og jeg kan være hidsig og gal; men det er

strax ovre igjen, og hvis jeg saa indseer, jeg har haft Uret eller forløbet mig, kan jeg blive saa flau, at jeg ikke veed, hvor jeg skal hen, eller hvad jeg skal gjøre, for at gjøre det godt igjen.«

Tirsdag d. 3die Juni.

. . . . . Da Andersen engang var tilsagt til Frederik den Syvende paa Frederiksborg, spurgte han ved sin Ankomst Hofmarschallen Levetzau, hvorledes han havde at forholde sig. »De skal hilse paa hendes Naade, Grevinden, men dèr kan De gaae over nu; hun klæder sig paa; saa behøver De blot at lægge Deres Kaart, og derefter skal De hilse paa Kammertjeneren Hr. Løitved, og naar De har gjort disse to høie Personer Deres Opvartning, er der ikke Videre.«

Strax inden Taffelet blev der sagt, at Kongen vilde see Andersen i sit private Værelse. Andersen gik ind, og Kongen kom ham imøde med Grevinden ved Haanden. »Goddag Andersen!« sagde han, »det er min Kone her! og det er vores Digter Andersen.«

»Gud, jeg kjender jo godt Andersen,« sagde Grevinden, jeg har medvirket i hans Arbeider, i »Ravnen« f. Ex.«

Kongen sagde intet, men saae paa hende med et lynende Blik, og hun taug. Men ved Bordet, da Andersen sad ved hendes Side, bragte hun igjen denne Opera paa Tale og lovprisede dens Melodier. »Kan De huske den og den?« sagde hun og begyndte ganske sagte at nynne dem ind i Andersens Øre.

Andersen har kun 3 Gange været paa Tivoli; den første Gang, han var der, kom han ind i en Sangerindepavillon, men saa begyndte Sangerinderne at henvende Sangen til ham, og saa flygtede han ud, men interesserede sig dog saa meget for det, at han løb bag ved Pavillonen og kiggede ind ad Vinduerne, til en streng Tivolibetjent kom og

viste ham bort: »Staa ikke dèr og kigg! Enten skal De gaae ind eller ogsaa maa De gaae Deres Vei.«

Onsdag 11te Juni.

. . . . . Engang da Andersen var kommen til Kjøbenhavn, mødte han paa Gaden en Madam Olsen, med hvem han havde gjort Reisen fra Odense. Det var i Nyhavn, og hun standsede ham og sagde: »Ak, lille Andersen, jeg skulde herop til Forvalter Balling, han skylder mig saa mange Penge, og jeg kan aldrig faae Renterne fra ham; jeg er kjed af at rende derop, nu kan De engang gaae for mig; giv ham dette Brev fra mig, saa faaer jeg vel Lidt ud af ham. Andersen gik strax derop, Balling læste Brevet, rystede paa Hovedet og gav saa Andersen en Daler med Tilføiende: »Siig til Deres Moder, at det ikke kan nytte, hun kommer tiere, jeg har saa Mange at give til, og hun er her altfor ofte.«

Andersen gik og bragte Mad. Olsen Daleren.

»Naa, hvad sagde han?« spurgte hun.

»Han sagde, jeg skulde sige til min Moder, at det kunde ikke nytte, hun kom oftere, da han havde saa Mange at give til.«

»Och, min Gud,« sagde Mad. Olsen, »hvor er han dog et Sviin, han drikker saa forfærdeligt og er altid fuld, saa staaer han og siger saadant noget Vrøvl.«

Andersen troede virkelig, at hun var den Forurettede og Sanddrue og at Manden var fuld.

Brunnen Løverdag 21. Juni 1873.

. . . . . Da jeg kom op til Andersen sagde han, at han havde Stoffet til et nyt Eventyr: »Poul i Gertruds Træsko«, og da jeg mærkede, han begyndte at skrive det ned, gik jeg fra ham.

Onsdag 25de Juni.

. . . . . Andersen fortalte, at engang var der en Jomfru Hammer, som gav Forestilling i Odense og sendte noget Linned til Mad. Andersen, at hun skulde vadske det, og Hans Christian bragte det da tilbage og udtalte for Jomfruen sin store Længsel efter at komme til Kjøbenhavn og spille Comoedie. Hun lovede at tage ham frit med, naar hun reiste, men sagde, at saa maatte han assistere ved en Forestilling paa Gjennemreisen i Slagelse, hvor han ogsaa skulde sælge Plakater, hvad han meget gjerne gik ind paa, og Moderen var meget glad over de fremtidige Udsigter, »da Jomfruen var ved Theatret og maatte kunne hjælpe Hans Christian meget frem«. Faa Dage efter ved hendes Forestilling gav hun Intermediet af Holbergs »Kildereise«, og Andersen sang her som gammel sjællandsk Bondekone en Vise. Men Forestillingen gik rædsomt, da Intet var indøvet, Maskinkarlene løb ind og ud paa Scenen og Publikum peb og skjældte medens Jomfru Hammer sad i Foyeren og loe og sagde: »Pengene har jeg faaet«.

Imidlertid kunde hun faa Dage efter ikke betale de Regninger, der bleve hende præsenterede rendte saa bort og lod Andersen i Stikken. Han var meget skuffet og Moderen sagde: »Nei Herre Jesus, Hvem skulde dog have troet det om den pæne Jomfru.«

Chur. »Stenbukken« d. 30te Juni.

. . . . . Andersen fortalte mig til min store Glæde, at vi imorgen ikke blot, som Bestemmelsen var, gaae til Splügen, men heelt ned til Como-Søen, og da jeg blev glad derfor, saae jeg, hvor meget han selv har glædet sig til at vise mig derned, og han tog og kyssede mig paa Panden . . . . .

Da Andersen havde skrevet »Fodreisen«, skrev Paludan-Müller til ham, at han ogsaa var Digter og han sendte ham

et lille Digt som Prøve og tilføiede, at hvis A. vilde komme hjem til ham skulde han finde en heel Skuffe fuld af lyriske. Han foreslog A., at de i Fællesskab skulde udgive et Blad, hvor P.-M. skrev alle Digtene, Andersen alt det Fortællende, men det vilde Andersen ikke. Derimod havde han tidligere aftalt med Carl Bagger, at de i Fællesskab skulde udgive en Digtsamling, men ikke sætte Navn under hvert specielt Digt, saa kunde Folk gjætte, hvilket der var af Bagger og hvilket af Andersen. Men da saa Fodreisen udkom, sagde Bagger: »Nei, nu har Du skaffet Dig et Publikum, nu seer det ud, som om jeg vilde bæres frem under Dine Vinger, og det er jeg for stolt til«; saa gik det i Stykker.

Chiavenna d. 4de Juli.

. . . . . Kl. 11 kjørte vi, men et Stykke udenfor Byen blev Hesten vild; den hede Sol og de utallige store Fluer og Bremser stak den, og vi maatte af Vognen; den blev galere og galere, Kudsken lagde Tæpper over den, medens jeg holdt den, men Intet hjalp, og den maatte trækkes tilbage til Byen, medens vi gik derind i den stegende Sol. Kudsken havde strax lejet en anden Hest, men Andersen turde ikke kjøre, og vi opgav Touren.

Samaden, Løverdag d. 5te Juli.

Kl. $4^1/_2$ imorges var jeg oppe, Andersen var meget urolig for Hesten, og Kudsken kom og forsikkrede, at Intet var i Veien. Kl. 6 kjørte vi . . . . .

Augsburg d. 11te Juli.

. . . . . Kl. $12^1/_2$ spiste vi i Hastværk ved table d'hôte og kom i en Fart afsted med Jernbanen Kl. $1^1/_2$. Kl. 7 naaede vi Augsburg og fik Bolig i Jernbanegaden med Altan og en stor Have paa den anden Side af Veien, Luften var

lettere . . . . . Vi sad noget paa Altanen, og det lynede stærkt bag de grønne Træer . . . . .

München Søndad d. 13de Juli.
Englische Hof.

. . . . . Andersen havde været hos Fru Kaulbach og glædede mig med, at vi vare inviterede der til imorgen Middag . . . . .

Mandag d. 14de Juli 1873.

Iformiddags Kl. $10^1/_2$ kjørte vi til Kaulbachs Atelier i Kunstforeningen . . . . . Kaulbach stod henne foran et stort Billede, en Carton til Syndfloden og skottede til os, der kom ind. Han blev staaende, men da han saae, det var Andersen udbredte han Armene imod ham med et meget mildt, venligt Udtryk. De omfavnede hinanden og kyssedes flere Gange . . . . . Vi vilde til at see paa hans Billeder, og han sagde da: Saa trækker jeg mig lidt tilbage . . . . . Lidt efter kom han atter tilsyne og vi havde imidlertid seet Barberen færdes frem og tilbage med Sæbekop og Barbeerkniv. Kaulbach bukkede gemytligt og sagde, at da han skulde have fine Fremmede til Middag maatte han gjøre sig selv saa fiin som muligt, derfor havde han ladet sig barbére. Andersen var træt, og vi maatte atter bort. Kaulbach fulgte os til Døren, stadigt nikkende og hilsende med sin Kaskjet. Han var en i høieste Grad human og tiltalende Kunstner, der var Gjæstfriheden og Gemytligheden selv . . . . .

Det tiltalende Indtryk af ham forhøiedes, da vi Kl. 4 spiste hos ham til Middag . . . . . Strax efter at vi vare komne, kom Kaulbach hjem, og da han saa, at vi vare kjoleklædte, sagde han, at vi nok ikke vidste, vi kom til Middag hos en Kunstner, hvor man ikke skulde være fiin . . . . . Andersen fortalte om den amerikanske Correspondent, der havde fortalt, at man i Kjøbenhavn kaldte ham »Lille Hans«,

og naar han kom paa Gaden, løb alle Børn efter ham, trak ham i Skjøderne og raabte: »Goddag, lille Hans! goddag, lille Hans!« Kom nu ind i en Port og fortæl os Eventyr; og saa gik lille Hans strax derind, satte sig paa Trappen og fortalte.

Da Andersen fortalte om Kongen af Danmark (Christian den 9de), der havde besøgt ham og bragt ham Reisetasken, sagde Kaulbach: »Saadan skal en Konge behandle sine Digtere, og derfor skal han have en Skaal. Et Hoch for Kongen af Danmark!« . . . . .

Nu satte Andersen sig til at læse: »Hvem var den Lykkeligste?« og »Kometen«. Kaulbach sad og hørte med meget skjelmske Øine, og imidlertid hoppede nogle tamme Skader om ham og nappede ham i Benet. — Snart efter kjørte vi, og han fulgte os med sin Kone tilvogns udenfor Havelaagen og stod og nikkede og vinkede, da vi kjørte bort. Vi bleve inviterede igjen til Middag imorgen . . . . .

Tirsdag d. 15de Juli 1873.

Vi vare indbudne hos Kaulbachs Kl. 3 og Frnen modtog os ved Døren. K. kom snart, munter og elskværdig, i en stor, graa Frakke. Andersen kom inden Bordet til at fortælle ham om Bravallaslaget, og det interesserede ham meget, han gjorde Optegnelser derom . . . . .

Andersen sagde ved Bordet i en Skaaltale, at de vist Alle kjendte et Digt af Goethe Amor som Landskabsmaler, hvor han af lutter Taager lidt efter lidt kalder Landskabet frem; han selv (A) var kommet til Kaulbach uden at kjende ham, alt om Kaulbach stod i Taager, og man havde sagt, han var gnaven og brutal mod dem, der forstyrrede ham. Men lidt efter lidt traadte han frem af disse ubestemte Taager i sin hjertelige, kjære Person og i sine mesterlige Billeder. Jeg behøver ikke at sige Verden, hvad Kaulbach

er som Kunstner, og jeg behøver ikke at sige de her Forsamlede, hvad han er som Menneske; men een Ting behøver jeg, min Trang byder mig det. Jeg maa drikke hans Skaal.« Fru Kaulbach kyssede Andersen midt paa Munden, Kaulbach sagde: »Jeg bøier mig og veed, at jeg har Intet uden fra min kjære Herre Gud.«

Andersen sagde: »Nogle sige, at vi, Kaulbach, blive evige her paa Jorden,« dertil svarede han: »Ja, vi undgaaer det næppe, efter Folks Sigende, men godt er det, vi selv slippe fra det, og ikke mærke det.«

»Ja,« sagde Andersen, »vi maae sige som en Mand sagde til mig: »Ewig, ach wie lang!« Da loe Kaulbach rigtig polisk og overgivent; det morede ham.

Vi tog snart efter bort og fik en hjertelig Afsked af dem alle . . . . .

Nyrnberg 16de Juli.

Imorges var jeg efter Kaulbachs Indbydelse i hans Atelier, og han forærede mig da 6 Blade efter hans Arbeider. — Kl. 12 kjørte vi fra München og naaede Kl. 7 Nürnberg, hvor vi fik et stort Værelse i »Rothes Ross« . . . . .

Eisenach d. 19de Juli 1873.

. . . . . Kl. 3 kjørte vi fra Meiningen og kom $5^1/_2$ til Eisenach, hvor vi fik Bolig i Hotellet overfor Jernbanegaarden . . . . . I et Vindue saae jeg et Portrait og spurgte en Madamme, hvem det var. »Fritz Reuter! Og her er hans Villa.« — »Hvor ligger den?« spurgte jeg. »Fem Minutters Vei herudenfor Byen. Enhver Dreng kan vise Dem, hvor det er.«

Jeg kom hjem og fortalte Andersen, at han boer her og fik hans Kort at bringe til Reuter. Kl. $7^1/_2$ gik jeg derud. — Jeg gav en Pige Andersens Kort og sagde, jeg var der

for at sige, at Andersen var syg og ikke kunde komme til ham, men da han reiste gjennem Byen og hørte, at han boede her vilde han sende ham en Hilsen. Pigen kom tilbage og sagde, at Doctoren lige sad og læste i en Avis om Andersens sidste Hefte Eventyr, og han vilde gjerne see mig . . . . . Han spurgte mig, om jeg vilde have hans Portrait, saa vilde han skrive sit Navn paa det. Jeg bad om Andersen saa maatte faae et med, og han skrev paa et til os hver. — To Gange vilde jeg gaae, men han bad mig blive lidt endnu. Han sagde, at han havde faaet ikke faae Breve med Tak fra Danmark, og det havde glædet ham . . . . .

Cassel Søndag d. 20de Juli.

Kl. 9 kjørte Andersen og jeg til Wartburg. Efter nogen Venten kom vi sammen med mange Andre ind paa Slottet. Andersen var træt og gik alene . . . . . Fra Wartburg kjørte vi ind til Fritz Reuter. Skjøndt der staar paa hans Dør, at han ikke taler med Nogen om Morgenen, og Kl. kun var 11 bleve vi strax modtagne. Andersen fik en Stol og sad nedenfor Trappen, da han var for træt til strax at gaae op. Reuter var ovenfor Trappen, og kunde ikke taale at gaae, men vi hørte ham staae og skjænde paa sin gjøende Hund. Endelig kom Andersen dog op og ind i Dagligstuen. Reuter var nu meget stille i Modsætning til Aftenen i Forvejen. Han sagde Andersen nogle anerkjendende Ord. Strax efter kom Konen ind og var meget mere talende. Andersen sagde Reuter, at han mindede om Victor Hugo; jeg troer ikke han syntes rigtigt om det, han sagde: »Jeg troede, jeg havde saadant et rigtigt tydsk Ansigt« . . . . . Efter et Qvarteer tog vi bort. Han fulgte os ud i Haven, stod og vinkede og hilsede og raabte: »See paa mine Blomster, see endelig mine Clematis« . . . . . Kl. 3 kjørte vi fra Eisenach og vare Kl. 5 i Cassel.

Hamburg 23de Juli 73.

. . . . . Om Aftenen skrev Andersen »En Stemning«.

Middelfart 25de Juli.

Kl. 9 kjørte vi fra Slesvig. Andersen besvimede paa Perronen, og vi kom med Nød og næppe med. Reisen var meget besværlig . . . . .

Korsøer 27de Juli.

. . . . . Var noget i Haven med Andersen. Inviteret hos Apothekeren til Frokost, men kunde ikke gaae fra A. Lige efter Middag Kl. $2^1/_2$ kjørte vi, der var en Deel paa Jernbanegaarden. Andersen bevæget, Grosserer T. hjalp mig i Nyborg. Kl. 7 her paa Hotellet . . . . .

Kjøbenhavn 28de Juli.

Iformiddags Kl. 7 kjørte vi fra Korsøer; Andersen var meget syg; navnlig ved Glostrup Station, hvor hans Anfald endte med en Besvimelse. Paa den kjøbenhavnske Jernbanestation tog Melchiors imod os og med Fru Melchior kjørte han til »Rolighed«.

FRØKEN BÉBÉ'S JULEGAVE.

Af Vilh. Høm.

Med Illustration af Helvig Kinch.

Det var et Balkonværelse, Jens Frederik havde faaet. Jo, det var skam et fint Pensionat, selv om det ogsaa var fjerde Sal. Naa, den omtalte Balkon var jo ikke mere end et Kvarter bred, og saa var den til Gaarden; men man kunde da sætte sin Stol hen i Døraabningen, hvis man vilde trække frisk Luft. Der var ogsaa Udsigt.

Eiffeltaarnet og Invalide-Kuplen med de forgyldte Striber — de to Ting kunde man jo ligefrem ikke undgaa, hvor man saa var; men man kunde ogsaa se Træerne i Luxembourg-Haven . . . det vil sige Toppene. Saa hvis den Sidebygning ikke havde været der —

Men saa havde han simpelthen ikke faaet »Hummeret« til *den* Pris. Det var for Resten meget pænt, Sidehuset — mest Kontorer. Og paa tredie Sal saa' der helt hyggeligt ud; der var klare Gardiner for og Geranier i Vinduet, og oppe paa Zinktaget stod der Kasser med blomstrende Nasturtium, hvis Ranker hang ned over Muren.

Jens Frederik gik ud paa sin Balkon — det vil sige, han stod i Døraabningen og lænede Armene paa Jærnrækværket. Han var en køn Fyr; en rigtig Nordbo, med brede Skuldre, lyst Haar og blaa Øjne. Han vidste selvfølgelig, at han saa' godt ud; og havde han ikke vidst det

i Forvejen, var det da ikke til at undgaa her — sikken de kiggede paa ham, de smaa Pariserinder med de kaade Øjne og de karmoisinfarvede Munde!

Han hørte Uhret ovre paa St. Sulpice slaa syv. Et Øjeblik efter blev det klare Gardin bagved Geranierne derovre trukket tilside, og et ungt Pigeansigt kom tilsyne; et lille ovalt Spejl blev hængt op paa Vinduesposten — der var nogle Krøller, der skulde ordnes. Da det var gjort, blev der anbragt en fiks, hvid Blondekrave om Halsen; en lille hvid Hat, der ogsaa var særdeles chic, sænkedes varsomt ned over Krøllerne og gennemboredes med en lang, blinkende Naal; endnu et sidste Blik i Spejlet — saa forsvandt baade Hat og Krøller og det hele.

To Minutter senere kom en lille, slank Dame i mørkeblaa Kjole med hvid Blondekrave trippende over Gaarden og blev borte gennem Porten lige under Jens Frederiks Balkon. Saa var der egentlig ikke mere at se. Han tændte sig en Cigaret og drev saa lidt over i Luxembourg-Haven. — Næste Aften ved samme Tid gentog den lille Scene sig. Saa fik han med eet Lyst til at iagttage den Smaa derovre paa nærmere Hold, og saasnart den hvide Krave var forsvunden fra Vinduet, snappede han sin Hat og pilede ned ad Trappen, saa at han stod nede i Porten, da Damen gik forbi. Hun var en rigtig nydelig lille En, var hun. Han hilste — det kunde jo aldrig skade at være høflig.

Hun saa' op med et Par forundrede lysebrune Øjne; et allerkæreste lille Smilehul havde hun i Kinden, saa' han, og saa var hun ikke Spor af sminket. Der var noget uhyre ærbart over hende — hun var sikkert en yderst anstændig lille Pige!

— En Aften var det et ugudeligt Regnvejr ved Syv-Tiden. Jens Frederik havde en Paraply staaende henne i Skabet. Hvis nu den Smaa derovre ikke har nogen med —

hvad hun sikkert ikke har — tilbyder man hende naturligvis Følgeskab. Det var jo en udmærket Lejlighed. I Bevidstheden om sin sædvanlige Uimodstaaelighed faldt det ham ikke et Øjeblik ind, at hun vilde sige nej.

Klokken slaar syv paa St. Sulpice — der har vi Damen. Fem Minutter senere tripper hun over Gaarden, selvfølgelig uden Paraply.

Jens Frederik stod i Porten og hilste. »Sikken et Vejr, Frøken!«

»Oh — skrækkeligt!« Hun spidsede Munden til den sødeste lille Trut og rystede paa Lokkehovedet, saa den stakkels hvide Hat havde Møje med at holde sig paa sin Pind.

»Og Frøkenen har ingen Paraply?«

Hun viste sine tomme Hænder, trak smilende paa Skuldrene og gjorde saa Mine til at styrte sig ud i Regnen.

»Vil De saa ikke dele Tørrevejr med mig, Frøken? Denne her — og jeg — er ganske til Tjeneste.«

»Nej, tusind Tak. Ellers mange Tak!«

»*Comment, Mademoiselle?* Men saa maa De dog opholde Dem lidt i hvert Fald. Heller ikke? De vil virkelig vove Dem ud i *det* Vejr?«

Et nyt Skuldertræk — saa tog hun et resolut Tag i Kjolen, smuttede med et lille Nik forbi ham og sprang, saa let som en Gemse, over mod Gadehjørnet, hvor hun kunde tage Autobussen.

Nej sikken en lille Stivnakke, tænkte Jens Frederik. Ja, vent du bare! — Han havde jo straks set, at hun syntes, han saa' godt ud. Han kendte dem!

— Da det næste Aften var fint Vejr, fik han Lyst til at se, hvor hun boede og fulgte hende derfor paa Afstand, uden at hun anede det. Hun gik ned ad Rue de Vaugirard og drejede ved Musæet ind i Luxembourg-Haven; et halvt

Minut senere passerede *han* Laagen. Der var en Mængde Mennesker i Aften i den prægtige Have; alle Bænkene var optagne. Da den unge Pige nærmede sig det ottekantede Bassin midt for Slottet, var der en ung Mand, der rejste sig og gik hende i Møde. Oho — Kæresten formodentlig! Naa saadan! Saa var det vel derfor, Jens Frederik ikke maatte følge hende i Aftes. Der var for Resten ikke megen Stads ved Fyren, lille og sortsmudset som de fleste andre og heller ikke synderlig velklædt. Jens Frederik lagde Mærke til, at Fyren bare lettede lidt paa Huen, da han saa' hende, og de tog heller ikke hinanden under Armen. Aa, saa var det maaske en Broder — —

Hun begyndte at interessere ham stærkt.

Hos Portneren, Hr. Chatou, der gerne slog en lille Passiar af, fik han at vide, hvem der boede bag det klare Gardin deroppe. Det var en Fru Collan, der havde et lille »Atelier« for Slips. For Resten en særdeles pæn og stilfærdig Lejer, Fru Collan. Hun havde kun een Dame til at hjælpe sig. Den unge Pige? Jo, hun hed Frøken Vinet. Pæn Pige og Hæderligheden selv, det turde Hr. Chatou svare for.

Det var i Maj; de arbejdede nu for aabent Vindue om Dagen derovre; men Gardinet — det var uvægerlig trukket for, lige til Klokken slog syv. Saa en Aften stod Jens Frederik paa sin »Balkon« og ventede paa, at det skulde blive draget til Side. Idet dette skete, faldt en lille Rulle i Papir — noget Sytøj formodentlig — ud af Vinduet, ned i Gaarden, og Frøken Vinets kønne lille Hoved bøjede sig ud for at se efter den. Da hun i det samme fik Øje paa den unge Mand paa Balkonen, gjorde han et lille Tegn til hende og ilede øjeblikkelig ned for at tage den tabte Genstand op. Paa Opvejen ad hendes Trappe mødte han hende. Rødmende takkede hun ham mange Gange for Elskværdigheden,

saa' op paa ham med et varmt, beundrende Blik og løb saa ilsomst op igen.

— Da hun ti Minutter senere kom trippende over Gaarden, stod han ved Porten og ventede. I Aften, vidste han, vilde han ikke faa Afslag. Ganske rigtig: hun indvilgede stiltiende, om end med nedslagne Øjne.

»Tillad mig, Frøken, at jeg forestiller mig. Mit Navn er Jens Frederik Møller; jeg er fra København. København i Danmark,« føjede han oplysende til. — Naa ja, hun havde jo nok tænkt, han maatte være Udlænding; hun havde ogsaa hørt det paa Tonefaldet, skønt hun syntes virkelig, han talte rigtig pænt Fransk. — Han takkede. Ja, han vidste jo nok, det var Udtalen, det kneb med; men det var jo ogsaa derfor han var her. Han vilde nemlig være Translatør i Fransk hjemme i Danmark. — Om man kunde leve af *det?* — Jo-o, han haabede det. Ja, hun havde vel nok hørt Tale om Danmark? — Ih, ja, det havde hun rigtignok. Det var jo *der*, der var evig Is og Sne. — »Ja og store Isbjørne, der spadserer rundt i alle Gaderne.« — »Uha dog! Og hvordan . . . der kan vel ingen Ting vokse? Slet ingen Blomster?« — »Ikke andre end dem, Frosten laver paa Ruderne. Og dem spiser vi raa.« — Hun saa' hastig op paa ham . . . . naa, han gik nok og gjorde Løjer! Leende søgte han saa at retlede hendes Begreber om sit kære Fædreland, fortalte hende om de dejlige, skyggefulde Bøgeskove, om det blanke Sund, om København og Langelinie . . .

Tænk, at der virkelig kunde være saa pænt!

De gik nu ind gennem Haven. Saa var det hendes Tur at fortælle. Hun hed Alice Vinet og boede i Rue Denfert, i Nærheden af Observatoriet. Faderen var ved Gobelinfabrikken, og de var seks Sødskende ialt; hun var den ældste. — Jens Frederik pegede paa en Bænk, hvor der endnu var Plads til to; men nej — det gik ikke an.

Forældrene holdt strengt paa, at hun gik lige hjem; de ventede jo ogsaa med Maden.

De var bleven helt gode Venner under Vejs. Og da de stod i Rue Denfert, lagde hun uden Betænkning sin lille, silkebløde Haand i hans.

— Herefter fulgte han hende hver Aften. Vejret var nu helt sommerligt, og naar de i de lune Majaftener gik igennem den smukke Have, stjal de sig for det meste til at sidde nogle Minutter paa en Bænk og passiare. Den unge Mand, som Jens Frederik i sin Tid havde set møde hende, havde han ikke senere set noget til, og han spurgte heller ikke om ham.

Men en Aften, da de i særdeles oprømt Lune kom ind i Haven — Jens Frederik havde taget hendes Arm; han var i Færd med at lære hende Dansk — sad Mennesket der igen. Med et misbilligende Blik paa den lange Dansker rejste han sig, nikkede til Alice og blev staaende længe og saa' efter dem.

»Hvem var det, Frøken?«

Den unge Pige var bleven helt rød i Kinderne. »Hans Navn er Martin. Han er Billedskærer.« — »En Slægtning maaske?« — »Nej, slet ikke. Det er et Barndomsbekendtskab.« — *Ah, comme ça!*« — Jens Frederik saa' igen helt tilfreds ud.

Da der var gaaet et Par Uger, prøvede han paa at overtale hende til at slaa sig lidt løs og tage ud med ham et eller andet Sted; men det kunde slet ikke lade sig gøre. Oh, nej — Faderen var saa streng! — Saa maatte Jens Frederik drive om alene, hvis han da ikke traf en Kammerat.

Somme Tider spurgte han sig selv, hvad han egentlig vilde med hende, den lille »Bébé«, som han i Tankerne kaldte hende. Forlove sig? Nej, Vorherre bevares! Han

havde allerede været forlovet een Gang derhjemme — det varede kun to Maaneder. Hun var nu ogsaa lidt for naiv, den kære Bébé; forstod vist intet i Verden udover at sy Slips . . .

Jamen Pokkers sød var hun nu.

Om Søndagen saa' han hende naturligvis ikke. Saa kunde han længes saa ganske umanerligt efter hende. Han slentrede saa om med en eller anden Kammerat. — Der gik næsten et Par Maaneder paa den Maade. Fru Collan havde antaget endnu en Elev, et langt, livsglad Pigebarn ved Navn Claire, som Alice syntes svært godt om. En Søndag i Juli havde Alice faaet Lov af Forældrene til at gaa en Tur med sin nye Veninde. Jens Frederik havde sagt, han vilde tage et Trip ned ad Seinen, til Meudon, eller hvor det nu kunde blive.

De unge Piger gik ud i *Jardin des plantes*, hvor der var Koncert. Som de sidder her, faar Claire, der selvfølgelig ikke var uvidende om Alices Sværmeri, en lys Idé. »Hør — skal vi gaa hen og blive spaaet! Omme i *Rue de Buffon*, lige herved, bor en Dame, der skal være forskrækkelig dygtig. Hun er ogsaa Clairvoyante.« — Uh, nej . . . det turde Alice ikke. Mon det var dyrt? Hun havde nu svær Lyst alligevel.

— Paa en første Sal i *Rue de Buffon* boede Damen, der kunde spaa. Efter en halv Times Venten blev de unge Piger ført ind i et Hjørneværelse, hvor de tykke, mørke Gardiner næsten fuldstændig lukkede Dagslyset ude. Spaakvinden var ikke gammel men af et meget blegt og nervøst Udseende, ganske som de havde tænkt sig et saa interessant Væsen. Hun sad ved et ovalt Bord med to tændte Vokslys foran sig.

Alice holdt sig forskræmt tilbage; hun skulde ikke have noget af at lade sig behandle først. Damen lagde Kort op,

langsomt, højtideligt, grundende. Jo, det blev idel Lykke for den lange Claire; hun vilde blive lykkelig gift, faa to raske Børn og rigeligt Udkomme — saa var *hun* tilfreds. Du Turen kom til Alice, strøg Madame Kortene sammen, pegede paa et lille Guldhjerte, den unge Pige bar om Halsen — det var en Gave fra Jens Frederik — og sagde: »Laan mig det *der*.« Saa lagde hun sig tilbage i Stolen, med Guldhjertet i sin magre, hule Haand, paabød den dybeste Tavshed og gav sig til at stirre ufravendt paa det. De unge Piger sad saa musestille, at Alice ikke hørte anden Lyd end sit eget lille ængstelige Hjertes Banken.

»Jeg ser Deres Hjem, Frøken,« sagde Damen langt om længe med en underlig dyb, enstonende Stemme. »Det staar godt til der. Alle Deres fem Sødskende sidder ved Bordet, sammen med Deres Forældre. Deres Moder tænker i Øjeblikket paa Dem; men hun er ikke ængstelig for Dem.« — Alice nikkede. Clairvoyanten rettede nu Haanden fladt ud, saa at det lille Guldhjerte laa som paa en Præsentérbakke. »Nu ser jeg . . . ham, De holder af.« — Alice blev blodrød; hun sad og glattede de lyseblaa Traadhandsker ned over Fingrene. »Han sidder sammen med nogle andre unge Mænd. Der er Musik, og de har Vin paa Bordet. Han ligner ikke de andre — ser ud til at være en Fremmed. Men hvad er det« — — det gav et Ryk i Clairvoyanten. — »Der er En, der ypper Strid . . . pas paa, det gaar galt!« Haanden, hvori hun holdt Guldhjertet, begyndte at skælve.

»Nej, holdt . . . lad være!« skreg hun med eet, idet hun fo'r i Vejret, saa Bordet med Lysene vaklede. — »Han drager sin Kniv . . .« Og med et Skrig kastede hun Guldhjertet henad Gulvet og lod sig falde tilbage i Stolen. »Han stak ham!« hviskede hun, idet hun holdt Haanden for Øjnene.

Begge de unge Piger var sprungne op og havde grebet

fat i hinanden. Alice var bleven ligbleg og rystede over hele Legemet — hun vovede ikke at spørge. »Hvem var det, der blev stukken?« spurgte Claire aandeløst, »for Guds Skyld, Madame — ham?«

»Ham . . . den fremmede,« kom det med brudt Stemme. Claire tog den næsten afmægtige Alice om Skuldrene og fik hende til at sætte sig. Saa løb hun ud og raabte paa Pigen, at hun skulde bringe Vand.

* * *

Næste Morgen da Fa'r Chatou sad i sin Portnerloge og læste Bladet, bankede det sagte paa Døren. »'Morgen lille Frøken Vinet — naa? Ikke sovet godt i Nat? Ser daarlig ud, hvad?« — Om Hr. Chatou maaske vidste, hvorvidt Hr. »Yens« oppe paa fjerde Sal var kommen hjem i Aftes? kom det frygtsomt. Fa'r Chatou sænkede Avisen og kiggede ovenud over Brillerne. — Nej, ikke at *han* havde set »Har *du*, Mutter?« — Heller ikke Fru Chatou havde set noget til den unge Dansker siden i Gaar Morges. Han plejede dog at komme hjem i nogenlunde ordentlig Tid.

Med bøjet Hoved og skælvende Læber gik lille Frøken Vinet op til sine Slips. Aa, hun var saa bange! Først for, at han maaske kunde være død — for at Clairvoyanten havde set rigtig, det nærede hun ikke mindste Tvivl om — og dernæst for, at det muligvis kunde være Martin, Billedskæreren, der havde gjort det. Ja for han havde nu altid godt kunnet lide hende. Og saa kunde man jo aldrig vide . . .

— Da de mange Timer var gaaet, og Uhret paa St. Sulpice havde forkyndt, at nu var det endelig blevet Fyraften, stod der En og ventede paa hende nede i Porten. Men denne Gang var det desværre ikke »Yens« — det var nok ikke andre end Fa'r Chatou.

»Naa, lille Frøken, nu skal jeg for Deres smukke Øjnes Skyld sige Dem, hvad der er bleven af vor Ven, den lange Dansker deroppe.« — »Aa . . . veed De noget, Hr. Chatou?« — Portneren nikkede. »Han ligger saamænd ude paa Wallace-Hospitalet i Neuilly . . . med et Knivstik i Skulderen. De har telefoneret til Fru Collan derude fra — Pigen har lige været her og fortalt det.«

* * *

Den følgende Søndag i Besøgstiden stod Alice Vinet ved Jens Frederiks Seng paa en Fællesstue paa *Hôpital Wallace*. Han var feberfri nu — om Dagen i alle Fald — og laa og smilede til sin Veninde. Saa hun havde virkelig været angest for ham? Forhørt sig om ham hver Dag hos Fa'r Chatou? Det var rigtignok kønt af hende. Jo, han kom sig nok snart — Saaret var ikke saa farlig dybt. Hvordan det var gaaet til? Ja — han var sammen med en Kammerat gaaet med en »Flue«*) til Suresnes, hvor de havde spist til Middag. Saa var de taget over i Boulogneskoven, og tilsidst var de endt ovre paa »*La grande jatte*« — hun vidste nok: den lille Ø i Seinen deroppe, hvor der var Beværtninger, Dans og al den Slags. De var kommen til at sidde sammen med nogle andre unge Fyre, og een af dem — han havde jo lidt i Hovedet — troede at Jens Frederik var en Tysker og vilde have ham smidt ud. Da Jens Frederik saa, det trak op til Slagsmaal, vilde han til at gaa; men nu blev den anden helt rasende, faldt over ham og stak ham sin Kniv i Skulderen.

»Stakkel!« sagde Alice og klappede hans Haand.

— — Da han efter et Par Ugers Forløb blev udskreven, faldt det af sig selv, at han igen begyndte at følge sin »Bébé«.

*) Seinedamper.

Hvornaar det egentlig var, at de blev forlovede, vidste de vist neppe selv; men da det gik op for Alice, at Jens Frederik om ikke ret længe maatte rejse hjem for bestandig, var hun klar over, at hun vilde med. Nu vilde hun absolut, at han skulde lære hende Dansk for Alvor. Han kom nu i hendes Hjem, og hun havde Tilladelse til at gaa med ham naar som helst.

— Jens Frederik skrev ikke til sin Moder om Forlovelsen — han vidste, at hun ikke vilde synes om den. Det var jo det, at han allerede een Gang havde været forlovet, og Moderen vilde sikkert mene, at skulde det endelig være, kunde han nok gøre et bedre Parti end Datteren af en parisisk Arbejder.

Egentlig var det vel ogsaa en Dumhed at gaa hen og forlove sig. Men hvad Pokker — nu var det kommet saadan, og har man sagt: A, o. s. v. — — De tog nu ud sammen hver Søndag; »Bébé« snakkede Dansk — saadan en Slags da — og var lykkelig.

Første September slog Afskedens Time. For at trøste »Bébé« sagde Jens Frederik, at hun bare skulde komme til København — hun vilde sagtens kunne komme ud af det med hans Moder. I sit stille Sind troede han egentlig meget lidt paa det — men han haabede det. Moderen var jo unægtelig noget vanskelig — det var hendes Skyld, hans første Forlovelse var bleven forbi — men det gik vel nok. »Bébé« var jo saadan en from lille En.

* * *

Paa en modbydelig, sludfuld Novemberdag med Ruskregn, Storm og Søle holdt Alice Vinet sit Indtog i København. Lidt forknyt sad hun i Automobilen sammen med Kæresten og tænkte med Bæven paa, hvordan Svigermoderen vilde modtage hende.

Jens Frederik havde just ikke den bedste Tro til, at det vilde spænde godt af. Moderen kunde ikke ret godt komme ud af det med nogen. Men han havde sagt til »Bébé«, at hun maatte være *meget* eftergivende.

— I Begyndelsen gik det egentlig nogenlunde. Ganske vist rystede Fru Møller opgivende paa Hovedet, naar man talte til hende om den franske Svigerdatter, og erklærede, at hun var et ganske unyttigt, uvidende og sjusket lille Væsen, der aldrig havde lært noget som helst — undtagen at sy Slips; og »Bébé« saa' med stadig lige forskræmte Øjne paa den høje, magre, bydende Fru Svigermama; men alligevel, saa længe det var saa nyt, syntes hun ikke det var saa slemt. De faa, der kom i Huset, især Fru Møllers Svigerinde, Kancelliraadinde Bang, der var en særdeles rar og velvillig Dame, kunde godt lide Pigebarnet og morede sig især over hendes pudsige Sprog. »Bébé« kaldte saaledes en Hane for en »Han-Høns« og en Kost for en »Feje«, og fortalte, naar hun kom til at støde til Kaffekanden, at hun »kom fra at være lige ved at lade Potten falde.« Og var hun saa uheldig at træde Svigermama paa Foden og vilde sige »Om Forladelse«, tog hun næsten altid fejl og sagde »God Fornøjelse«.

Desværre — Fru Møller havde jo Ret, naar hun erklærede, at Alice, hvad Husvæsenet vedrørte, intet kunde. Og da hun dog skulde gøre Nytte for Føden, og Fruen derfor havde sagt sin Pige op, kom der en slem Tid for stakkels »Bébé«, som naturligvis aldrig kunde gøre noget til Pas for Svigermoder, der tilmed led af kronisk Rengøringsgalskab. I Kæresten havde hun ikke nogen videre Støtte; han var altid saa optaget.

Saa' hun ud ad Vinduet, mødte Øjet kun Regn og Søle, og mangen god Gang ønskede hun sig hjem igen til sit kære Paris og sine Slægtninge i *Rue Denfert.*

— Ved Juletid kom der Brev hjemmefra. De havde det brillant, allesammen, og var saa glade, at Alice havde faaet saadan et godt Hjem! Samtidig kom der et Fragtbrev paa noget, der var oplagt paa Toldboden, afsendt af C. Martin, Billedskærer, Paris. »Bébé« var helt flov over at modtage noget fra ham, men var dog samtidig nysgerrig efter at vide, hvad det kunde være. Det viste sig at være et lille, rundt Bord, helt lueforgyldt, hvis Ben var af Naturtræ, medens Pladen var prydet med et Billede af St. Sulpice med Eiffeltaarnet og Invalidekuplen i Baggrunden, alt udskaaren med egen Haand, som der stod i det medfølgende Brev. Og — sluttede Brevet — skulde Alice af en eller anden Grund blive ked af den evige Is og Sne og vende tilbage til Paris, var der allenfals En, der vilde blive glad, og det var: hendes altid hengivne Camille Martin.

Alice blev henrykt for Bordet, der fik Plads ved Vinduet i det halvmørke Pigekammer, der var hendes Tilflugt i de Øjeblikke, Fru Møller kunde afse til hende fra sin »Undervisning« i Husgerning.

Jens Frederik havde det heller ikke for morsomt; naar som helst han kom hjem, opvartedes han med Fortællinger om, hvor umuligt det Pigebarn var — hans Moder *kunde* ikke forstaa, at han ikke sagde sig løs fra hende og lod hende rejse hjem igen, hvor hun kom fra. Det var Vanvid at tænke paa at gifte sig med hende. Han havde da endelig ikke nødig at gifte sig med den første den bedste Fabrikstøs, han traf i Paris. »Send hende dog hjem, Jens Frederik!«

Han vred sig som en Orm. Nej, han nænnede ikke at sende »Bébé« bort — han havde dog virkelig nogen Forpligtelse overfor hende. Hun blev vel ogsaa dygtigere med Tiden.

»Det kan saamænd gerne være, min Dreng,« sagde Kancelliraadinden, »at din Mo'r har Ret. Det var maaske

nok det bedste, om du sendte hende hjem, hvor hun hører til — det er slet ikke saa nemt at omplante saadant et lille Pigebarn i helt andre Forhold og i et fremmed Land, hvor hun ikke rigtig har Nogen at holde sig til.«

»Hun har da *mig*, Tante!«

»Ja, det er vel ogsaa det, *hun* mener. Men holder du nu ogsaa nok af hende, Jens Frederik? Jeg er bange for, at det er *der*, det kniber.«

»Hvis bare Mo'r kunde forsone sig med . . .«

»Jamen det er det, hun ikke gør. Jeg kender hende. Og derfor har jeg sagt til Alice, at bliver det hende for broget her, saa kan hun godt flytte over til mig. Foreløbig da.«

»Ja, tusind Tak, Tante. Det var jo en Udvej.«

»Nej det er ikke — det er kun Galgenfrist. For du kommer dog til at vælge imellem de to — og saa vælger du din Mo'r.«

— En Dag i April blev det virkelig Alice for broget, som Kancelliraadinden havde sagt, og saa flyttede hun over til hende med det forgyldte Bord og sit øvrige Smule Pjus.

Jens Frederik følte sig paa Skillevejen. Og igen fik Kancelliraadinden Ret — han kunde ikke faa sig til at gøre Moderen imod.

— Stakkels »Bébé« søgte tappert at skjule sine Taarer, naar Kancelliraadinden saa' det, skønt hun vidste, hun mente hende det godt. Nej . . . det var nok bedst, hun saa' at komme hjem.

— Saa en Dag kom der Brev fra Martin. Han vilde bare spørge, hvordan hun havde det. For saa vidt han forstod paa hendes Forældre, var hun ikke længere helt glad ved at være deroppe i det kolde Norden. Hun kunde ellers tro, her var kønt i Paris nu. Alle Kastanierne paa Boulevarden stod i Blomst, og i Luxembourg Haven var der

ogsaa saa fuldt af Blomster — ja, hun huskede jo nok alle Tulipanerne. *Skulde* det være, at Alice tænkte paa at komme hjem, vilde han kun sige hende, at han velsignede den Dag, det skete. For han havde jo altid holdt saa meget af hende —

Alice blev saa rørt. Den brave Camille Martin! — Hun gik hen til det forgyldte Bord, der stod og lyste i Foraarssolen. Om hun huskede Luxembourg! Det var ogsaa et Spørgsmaal! Hendes kønne brune Øjne fyldtes med Taarer. Saa løftede hun Bordet op og betragtede det, som om det var første Gang, hun saa' det. Men hvad . . . hvad i Alverden . . . Du gode Gud . . . *Det voksede*, Bordet! Ved Gud i Himlen, om det ikke voksede! Der var friske, grønne Spir paa alle de forgyldte Ben —!

Et Jærtegn! Ja, sandelig om det ikke var et Mirakel! Kancelliraadinden maatte ind for at se og undres. Jo, *jo*, Camille Martin, *nu* kom hun snart, — hjem igen til det elskede Paris.

— Den Dag da hun, næsten syg af Længsel efter alle dem derhjemme, pakkede sit forgyldte Bord ind, var Spirerne blevne til lange Grene, hvis friske Blade indfattede St. Sulpice og Eiffeltaarnet som en Krans af levende Grønt.

Pilegrene er saa sejglivede.

* * *

En herlig Solskinsdag i Oktober, omtrent paa Aarsdagen for Alices triste Indtog i København, var der Bryllupsfrokost i *Pavillon Bleu* i St. Cloud. Ved Firetiden holdt der tre ventende Automobiler nedenfor Trappen; saa kom Værten og alle Opvarterne og stillede sig op, og et Øjeblik efter viste Brudeparret og Følget sig. Han saa' helt godt ud, Brudgommen — splinterny Kjole, hvid Vest og

høj Hat, og den unge Brud var ligefrem henrivende i sin hvide Dragt og med Myrtekransen over det lange, hvide Slør.

»Brudeparret leve!« raabte Værten, idet Automobilerne satte sig i Bevægelse og susede af Sted, ind ad Paris til.

Brudgommen var M. Camille Martin, nu Indehaver af egen Forretning i Rue Cuvier. Og Bruden? Ja det var naturligvis den lille »Bébé«.

Nej, om Forladelse: Fru Alice Martin, født Vinet.

CHRISTIAN RICHARDT,
f. 25. Maj 1831, † 18. Decbr. 1892.

EN RIMPOSE.

Et hidtil utrykt Digt af CHR. RICHARDT.

(Manuskriptet tilhører Professorinde BØGH).

RICHARDT var i sin Ungdom stærkt knyttet til Rodernes lykkelige og muntre Hjem. Justitsraad Rode var Birkedommer og Stiftsforvalter paa Vallø. Da Richardt til Julen 1861 sendte Justitsraaden og hans Hustru sin første Digtsamling, skrev han saaledes spøgende paa denne: Til Plejeforældrene fra Plejesønnen i Rom.

Rimposen blev skrevet, vistnok i første Halvdel af Halvtredserne, i Anledning af et Bal, hos Justitsraad Rodes. Rode havde selv opgivet alle Rimene, som alle skulde benyttes. Det menes Richardt vandt den udlovede Flaske Champagne.

Om de i Rimposen nævnte Personer kan oplyses følgende:

Valdemar Rode blev Landmand; han døde temmelig ung. En Søn af ham er Maleren Gotfred Rode.

Vitta (Ovidia) var den yngste af Børnene. Hun blev gift med Højesteretsadvokat H. N. Hansen, senere Borgmester og Landstingsformand.

Lagertha Heiberg, senere gift med Bjærgværksdirektør Hansteen i Kongsberg.

Med de Elskende menes Datteren Minna, der blev gift med Brødrenes norske Ven, Edvard Heiberg, død som Overretsassessor i Kristiania. Minna er Moder til Digteren Gunnar Heiberg.

Sofie Becher, Døtrenes Veninde, Datter af Kantor B. i Køge. Blev Musiklærerinde i København.

Ludvig blev Stiftslæge paa Vallø. Han er den eneste af Brødrene, der lever endnu.

Vilhelm (1833—86). Overretssagfører — hørte til Studenterforeningens Visedigtere. Gift med en Datter af Ploug.

Gotfred (1830—78). Magister, Dr. phil., Grundlægger og Forstander for Højskolen paa Skovgaard. Gift med en Datter af Orla Lehmann og Fader til Ove og Helge Rode.

EN RIMPOSE.

I Gaarden her med de røde Tegl,
Hvor VALDEMAR kvidrer som Hedens Hjejl,
Hvor VITTA sysler med Dug og Drejl,
Og LAGERTHA drømmer om Fjeldstien stejl,
Hvor de ELSKENDE sværme for fulde Sejl,
Hvor SOFIE synger — men aldrig fejl,
Hvor Richardt slumrer, den gamle Snegl,
Hvor LUDVIG seer sig saa glad i Spejl,
Hvor VILHELM tærsker med Tankens Plejl
Og hvor GOTFRED skjærer sin elskte Negl —
Her, ja her ved den bly Kaserne*),
Hvor Sundet vælter sig i det Fjerne,
Der dreje alle paa Viddets Kværne,
Før Flokken møder som Ballets Kjærne!
Her bryde Svendene deres Hjerne
For ret om Rimenes Tarv at værne,
Her gaa de trøstigt Apollos Ærne,
Og Musen er dem en villig Tærne!
Ja, Alle gjøre de det saa gjerne,
Champagnen! *det* er vor Ledestjerne!
— Saa synger jeg højt med Harpeklang,
Saa skrider jeg rask den farlige Gang,
Saa kaster jeg fro min Medestang
Til Kastales Bølger i Dannevang
Langt ud mellem Løvets grønne Hang!
Og med Villie gjør jeg min smukke Sang
Ligesaa bred som den er lang,
Det sætter den altid højt i Rang,
Og jeg tilstaar det: jeg Digter af Trang!

*) Vallø Slot med Stiftsdamerne.

— Ja trøstig tør jeg en Ende spinde
Og rime selv paa et Ord som »Kvinde«,
Og søge Tankerne fast at binde,
Og flyve om mellem Haab og Minde,
Ja, tænke en lille Smule paa »*Hende*«,
Og skrue mig op paa Parnassets Tinde,
Og see hvordan der seer ud derinde,
Selv om jeg ogsaa skal gaa iblinde —
Thi Ingen kan være bekjendt at finde,
At nogen Anden end jeg kunde vinde!

Chr. R.

KIRKEBODERNE.

ET JULEMINDE FRA WÄRMLAND.

Af Astrid Ehrencron-Kidde.

Med Illustrationer af Frans Schwarts.

Det faldt i min Lod forrige Aar, for første Gang, at tilbringe Julemaaneden fjærnt fra mit Fædreland oppe paa det ensomt beliggende Edebäcks Gæstgivergaard i det nordligste Wärmland.

At komme til Edebäck er som at befinde sig ved den civiliserede Verdens Endepunkt. Man staar af paa den lille Station Sjögränd paa Bergslagsbanen og kører ad en smalsporet Sidebane, hvis Tog løber med en Hastighed som en hurtig Kane, et Par Mils Vej i nordøstlig Retning, indtil den slutter ved Klarelvens Strande. Og elleve Mil frem og fire-fem til hver Side er man nu ganske uden anden Forbindelse med Omverdenen end pr. Baad langs denne Elvs arkadisk skønne Kyster, eller med Skyds ad den bugtede Landevej, der slynger sig, smal og hvid, mellem Bjærgaasen og Vandet. Og hvorfra stejle, ofte ufremkommelige Sidestier fører over Bjærget ind i Dalarne.

Den lille Gæstgivergaard er ved Sommertid et saare idyllisk Sted, lav og lang, som den er, behængt med Roser og halvt overskygget af Klematisranker, der filtrer sig sammen omkring Indgangsdøren til det lille Bislag og kaster Slynger over Tagryggen, ja endogsaa benytter den nød-

tørftige Skorsten til Klatrestang. Haven, der gaar ned til Elven, bærer en sød Duft ud over Vandet af Iris, blegrøde Pæoner og hvide Buskroser; og den samme søde og vinkrydrede Duft hænger i de smaa, lave Kamre, hvis hvide Mollsgardiner synes at aande sagte og mættet i al denne blomstersvangre Luft.

Men om Vinteren er alt anderledes. Plænerne og de smalle Grusgange gaar da i eet under det tætte og dybe Snelag, Planterne staar gemt i smaa, grønne Hytter af Gran- og Enebærris, som man har bygget op om dem til Værn mod Frosten, og selv den solide Birkeild, der flammer og knitrer i de rundbuede Ovne, formaar ikke at aande Rudernes golde Isblomster bort. Og i Stedet for de lette, grønne Slyngranker, bærer det lave Spaantag nu i de fire Vintermaaneder heroppe bestandig en stiv og gennemsigtig Krystalfrynse af lange Istapper, som de korte og sjældne Solstrejf ikke mægter at smelte.

Jeg var dog ikke bestemt til at skulle tilbringe selve Julehøjtiden i dette Isdronningens beskedne Palads. Jeg havde nemlig været saa heldig, af Patronen paa Letafors — et nu nedlagt Jærnbrug oppe i Södra Finnskoga — hvis Frue jeg havde været sammen med et Par Gange nede i Filipstad, at modtage en Indbydelse til at fejre Juleaften samt de følgende Helligdage paa hans Gaard. Der var beliggende godt og vel to svenske Mil — det vil sige tyve Kilometre, fra Gæstgivergaarden, hvor jeg boede.

Det var, som man vil forstaa, en højst kærkommen Indbydelse, som jeg lovede mig megen Glæde og Udbytte af; og saa vel af denne Grund, som fordi det skumrer meget tidligt i disse Egne, paa Trods af Snelysningen forneden, tog jeg afsted i god Tid paa Eftermiddagen, omkring Klk. to, i Gæstgivergaardens gamle Kalescheslæde.

Min Køresvsend var ikke netop ny paa Egnen, men

med Almuesfolks sædvanlige Ligegyldighed for alt, hvad der befinder sig udover en halv Mil fra deres daglige Verden, havde han ikke Rede paa, ad hvilken Kant Letafors Herregaard var beliggende.

Efter en mere omstændelig end egentlig klar Beskrivelse fra Værtens Side erklærede han imidlertid, at han med Lethed skulde finde Vej. Og med et Nik og en villiefast sammenkneben Mund, som formodentlig skulde overtyde mig saavel om hans Redebonhed som om hans Evne til at føre mig sikkert i Havn, sprang han op paa det lille Fodbræt, ordnede Tømmerne over Kaleschen og kaldte paa Hesten.

Og i en oprømt og forventningsfuld Stemning over at skulle fejre Jul paa en gammel, svensk Gaard, hvor jeg vidste, at længst svundne Tiders Skikke endnu holdtes i Ære — foer jeg ud ad den trange Landevej langs Elven i et blankt og stille Frostvejr, medens en tidlig Solnedgang trak sin Glødstribe i Randen af den graa Vinterhimmel.

Det viste sig imidlertid snart, at det ikke var saa let som den gode Lars Petter, Skydsdrengen, havde tænkt sig.

Saa længe Vejen bestandig trak sig snorlige frem, med Bjærgskovene paa den ene Side og den bundfrosne Elv paa den anden, var det ingen Sag. Men da vi, efter at være skraaet over Isen ved Færgestedet, atter slog ind paa Landevejen, der her fortsætter paa den anden Side Elven — drejede denne, efter en halv Times Forløb, pludselig ind paa en Ryddingsplads i Skoven, hvor den delte sig og løb i Vest og Øst.

Lars Petter holdt Hesten an og kløede sig i Nakken med Piskeskaftet. »Husbond har ikke været nøje med Beskeden«, sagde han, »jeg har knap Rede paa nu hvilken Vej, vi skal slaa ind paa.«

Efter en kort Raadslagning erklærede han sig dog,

til min store Beroligelse, med eet fuldkomment sikker i sin Sag. Husbond havde talt om nogle store Rullesten. Dér stod jo da godt nok tre, der var store nok til at rumme et helt Bjørnebo mellem deres Vægge, og lige i Vejskellet mod Vest stod de, saa nu var det ingen Sag igen en Tid.

Og atter foer vi frem mod vort Maal, mens Dagen led, og Vejen under os blev en Tone lysere end Himlen.

Gamle, længst forladte Kaptajnsgaarde af mønjerødt Træ, hvis Ruder Frosten havde sprængt, dukkede frem af Sneen, med en Gaardsplads, en skæv og nedsunken Flagstang og et tomt Hundehus. Øde Soldatertorper, smaa og firkantede som Tærninger, voxede efterhaanden som vi nærmede os, og stod duvende i Sneen som ydmygt knixende Morliller, idet vi foer forbi. Fra en ensom Præstegaard, over hvis Tag Granernes Kroner var voxet sammen, stirrede et Øjeblik et Rudeøje, som ikke paa lange Tider havde set noget levende færdes, efter os, og gemte sig atter i Vintersøvnen.

Heller ikke vi mødte nogen levende Vejfarende, med Undtagelse af et Par Smaaegern, som i deres røde Pelse sprang over Vejen, saa tæt foran Slæden, at vi nær havde kørt dem over. Al Lyd om os syntes som fastfrossen i Luften; ved Likenäs hang Elven ned over Klippestyrtningen, stivnet i sit Fald som en glaceret Vandkaskade, gennemstraalet af det rosenrøde Skær fra Solfaldsstriben.

Jeg bad Lars Petter stanse et Øjeblik, mens jeg betragtede de tunge, qvartertykke Istavler, som Elven havde skruet op paa sine Bredder, og hvori Frosten havde griflet, saa de lignede en Dynge Mindestene fra en nedlagt Kirkegaard.

»Nu er vi fremme ved Lure«, sagde min Køresvend, »det var her, de færgede Ligene over i gammel Tid, naar de kom ovre fra de øde Sogne østen om Klarelven. Og sit

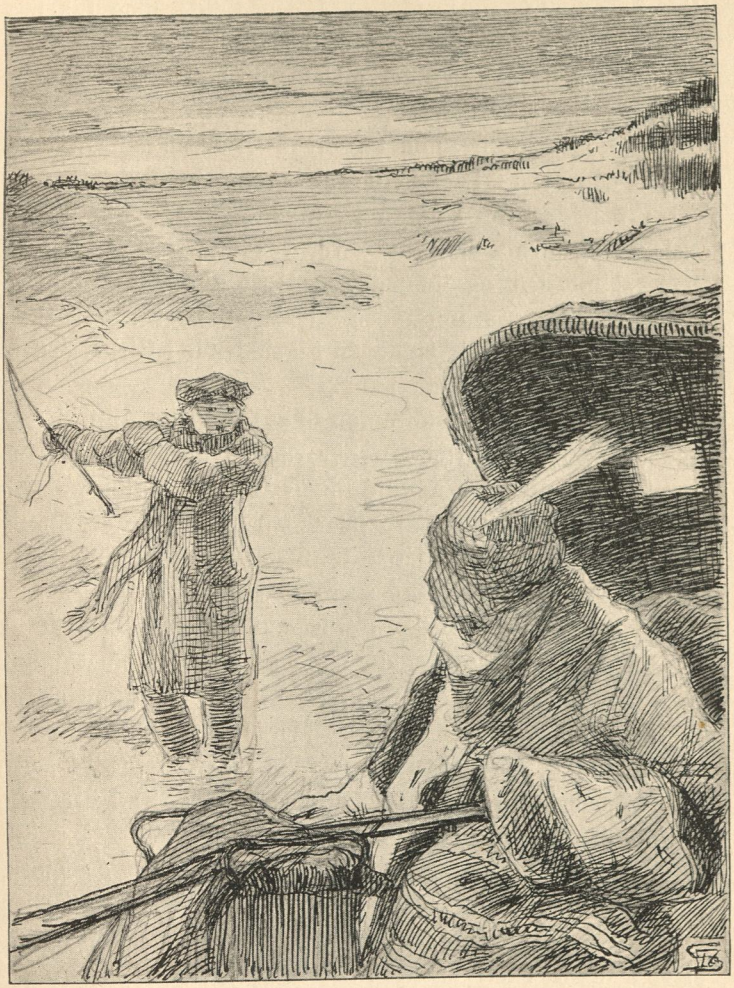

Navn har Stedet faaet deraf, at de stansede her og blæste i en Lur for at kalde paa Færgefolkene. Nu har de faaet Kirkegaard nærmere, paa den anden Bred; men Likenäs og Lure blier det ved med at hedde, indtil Dommedag kommer, og de døde træder ud af deres Grave, hvad enten de saa er her eller dèr.«

Lidt længere fremme passerede vi Ekshärad Kirkeby, og om den vidste Lars Petter at berette, at den i Pestens Tid var uddøet med Mand og Mus og saa fuldkomment udslettet og glemt, at Skoven var voxet op om Kirken og havde skjult den og de faa øde Huse, som stod tilbage. Indtil en Dag, Aarhundreder efter, en Jæger, der skød »bom« paa en Urfugl, fandt sin Pil siddende i Kirketaarnets skællede Træspir.

Jeg var imidlertid kommen til at fryse, fordi min Køresvend, medens han fortalte, uvilkaarligt havde sagtnet Farten; desuden begyndte jeg at finde hans Underholdning nok saa uhyggelig for en Juleaften, og bad ham skynde en Smule paa Hesten, at vi kunde naa frem det forteste muligt.

Vi havde næppe kørt mere end en halv Times Tid, førend Skoven atter slap op bag os; og vi befandt os pludselig i et aabent, sneblinkende Landskab med uhyre Mosedrag med spredte Birkeklynger, men uden en eneste Menneskebolig, saa langt Øjet rakte. Og nu blev det værre end før; thi her havde øjensynlig ingen færdedes siden sidste Snefald, og Mose og Landevej gik snart i eet uden det mindste vejledende Spor.

Det, at vi slap Skovens lukkede Tryghed bag os, gjorde mig ængsteligere over vor vildsomme Kørsel, end jeg ellers vilde have været; og jeg følte mig til Mode, som var jeg bleven udsat i en ussel, lille Baad uden Ror midt paa Oceanet, Hundreder af Mile fra nogen Kyst.

Og jeg følte mig derfor ikke synderligt overrasket, da

Lars Petter vendte sig om og rent ud erklærede, at han nu ikke havde den mindste Anelse om, hvor vi befandt os, men at han maatte køre paa Lykke og Fromme »efter Næsen«, som han udtrykte sig. Men den havde nu altid været svært fin til at vejre den rigtige Retning, tilføjede han som en Slags Trøst, der dog forekom mig meget ringe.

Det viste sig da ogsaa ganske rigtigt at slaa fejl denne Gang. Vi foer og foer — snart mærkede vi paa de spredte Birkeklynger, der nærmede sig som ensomt Folk, der søgte Selskab, at vi maatte være kommen midt ud i Mosen; snart kæntrede Kanen paa en Grøftekant, og vi vidste da, at vi atter befandt os et eller andet Sted paa den usynlige og ubekendte Landevej. Saa længe *det* varede.

Vist er det, at vi foer i alle Verdenshjørner uden at komme vort Maal et Skridt nærmere. Og da jeg bad Lars Petter stanse et Øjeblik og engang vende sig og tage Syn af Sporene, vi havde ladet bag os, og som mindede om de Streger, man satte, naar man som Barn griflede paa en Tavle, med tilbundne Øjne — saa maatte han indrømme, at ingen skulde have troet, at det var en ædru Køresvend, hèr havde færdedes.

Stor og uventet blev derfor min Glæde, da jeg, efter at vi paa denne trøstesløse Maade havde svirret omkring i det mindste af en Time — pludselig fik Øje paa en hvid Kirke, der langsomt løftede sig over Jordsmonnet forude.

Lars Petter gav et langt Fløjt, og jeg mærkede, hvorledes han rejste sig i Sædet og lagde sig ind over Kaleschen for at spejde. Om det saa var Hesten, syntes den at have faaet Færten af bebyggede Steder; thi den satte med et Ryk i susende Carriere over ad mod Kirketaarnet, som Lars Petter nu styrede blindt efter i skraa Retning, uden Hensyn til mulige Forhindringer i Form af Huller eller Hegn.

Da vi omsider naaede frem, blev jeg yderligere opmuntret ved at blive vaer en Mængde dukkeagtigt smaa, men nette Træhuse, hvert paa to lave Stokværk, der alle laa i en Rundkreds omkring Kirken. Altsaa maatte vi være kommen til en Landsby, hvor man kunde give os Sporet igen.

Det undrede mig kun, at der ikke var Lys bag en eneste Rude; men jeg vidste, at Bønderne oppe i disse magre Egne er tilbøjelige til at spare paa Talgpraasen, og, naar de ikke netop har noget Aftenarbejde for, famle omkring ved Hjælp af Ildskæret fra Birkeknuderne i Ovnen, indtil Sengetid. Som gærne indtræffer, efter at de har givet Grisen det sidste Maal og stængt Hønsene inde.

Jeg vilde dog til at udspørge Lars Petter desangaaende, da han idetsamme sparede mig Ulejligheden, ved at udbryde, idet han sprang ned fra Bagtrinet:

»Ja — saa! Ja, saa kan vi lige saa godt gi' op med det samme. Saa kommer vi ikke længere den Gang. For nu er vi saa langt fra nogen Menneskebolig, som vi *kan* være. Dette er Kirkeboderne.«

Paa mit forundrede Spørgsmaal forklarede han mig nu, at paa disse ensomme Egne, hvor Folk ofte havde baade fire og sex Mil til Kirke, kom de gærne kørende allerede Lørdag Aften; og hver Gaard havde da sin Træbod, hvor der var Staldrum til Hesten forneden, medens Folkene selv sov i Etagen oven over. Men se iaften var de ikke at vente, sagde han, for ved denne Højtid plejede de altid at tilbringe Juleaftenen i deres Hjem og først komme kørende til Julotten ved Firetiden næste Morgen.

Jeg begreb alligevel ikke — hvorfor i al Verden kunde da nogen finde paa at lægge en Kirke saa milevidt fra alle menneskelige Boliger, som et Fyrtaarn paa en Ø midt ude i Havet? Den stod jo her bare for Vildfuglene og Harerne

og andre af Ødemarkens Dyr, hvis Fodspor mærkede Sneen om os.

Jo, for se, forklarede Lars Petter — det var jo nu saadan, at Gaardene og Landsbyerne de laa saa spredt fra hinanden i disse magre Egne, at det var for at ikke nogen skulde faa kun en halv Mils Vej til Kirke, og andre maaske hele ti. Derfor var det, at den var lagt saaledes. Og altsaa af ene Retfærdighed, føjede han belærende til.

Skøndt han visselig var uden Skyld i vort Uheld, følte jeg ved disse Oplysninger en saadan Uvilje overfor min vildfarne Køresvend, at jeg i Øjeblikket ikke kunde faa et Ord frem mere. Det var virkelig heller ikke Juleløjer dette. Her stod vi, ene i mange ukendte og snekolde Miles Omkreds, i denne tomme og lukkede Stad, der kun bestod af forladte Boder, bestemte for Menneskers Søvn; af en ensom og hul Kirkehvælving, der karrigt gemte paa Ekkoet af Præstens Stemme fra Søndag til Søndag; og af de dødes Grave inde paa Kirkegaarden, der, tro mod Stedet, blev dèr, de var lagt.

Lars Petter syntes imidlertid at tage Sagen med mere Ro. Han var allerede i Færd med at spænde fra. »Ja, for vi faar at overnatte her!« erklærede han, »der er ikke andet Raad. Plads er her da nok af.«

Jeg fulgte ham modfalden og ærgerlig hen til en, noget afsides fra de andre beliggende, Bod, som han af en eller anden Grund strax syntes at have valgt ud. Da jeg spurgte ham, hvorfor han just havde udset *den*, svarede han mig langsomt: »Aa jo, det blier nok den bedste, den. For se, dèr er man sikker paa, at der ikke kommer nogen i Nat. Saa at hun kan faa Lov at sove saa roligt og saa længe, hun vil, i Morgen.«

Jeg stirrede paa ham. »Hvorfra véd Lars Petter saa sikkert, at her ingen kommer?« spurgte jeg overrasket.

Han nikkede sejgt. »Aa jo«, sagde han, »for se, her er én ellers godt nok kendt. For én har justens tjent ved denne her Bods Ejer, ovre i Runsjö Sogn, skal vide. Den hør' Bollagaarden til; det gør den. Og se, Herskabet dèr, det kom godt nok agende til Kirken ligesom andet kristent Folk hver Helligaften, Gud har skabt, og det hvordan Vejrliget end var. Men for tre Aar siden — just Aaret forinden én kom derfra — saa døde Madmor for os, for hun var gammel og klejn. Det var hun. Men siden har hendes Gubbe ikke traadt med sin Fod i Guds Hus hverken paa Søndagene eller de store Højtider. Han synes nok, det er bedre at fejre dem hjemme paa Gaarden i Selskab med Flasken og en Drikkebroder til at hjælpe ham med at tømme den. Jo jo, for saadan er Gubben Finngren, han. Om ogsaa han var en god Husbonde mod sit Folk. Og gærne undte en anden én et Glas med. Om én havde været genegen for den Sortens Lystighed.«

Han havde aabnet Døren, mens han talte; det gik let, der sad kun en Pind i Klinken.

»Lad os idetmindste faa gjort Ild op«, sagde jeg, ikke videre venligt, tror jeg.

»Det gaar ikke for sig«, svarede Lars Petter roligt, idet han ledte Hesten ind, »saa vidt én mindes, er her ingen Ildsted. Hun faar tage Fellerne fra Slæden og svøbe om sig.«

Medens han sørgede for Dyret, entrede jeg op ad den smalle Vindeltrappe til Soverummet. Her stod en indegemt Luft af Mus og Fugt og af ældebrunt Træ; det var tydeligt, at Lars Petters Paastand var rigtig, at Boden ikke tilhørte nogen flittig Kirkegænger. Man skulde kunne sværge paa, at her ikke havde færdedes Folk her paa mange Aar.

Det var et meget enkelt og primitivt Kammer; Sengestederne bestod af to smalle Vægbænke, hvis Laag stod gæstfrit aabne, som var det to Kister, der kun ventede paa

deres Beboere for at blive slaaet til. Her var en Guds Velsignelse af svære Faare- og Ulveskind til at dække sig med; men da jeg tog fat om et af dem, gav Ulden sig til at drysse, som om der havde boet Mus i det længe. Jo, det var visselig en forsømmelig Kirkegænger, der var Ejer af denne Bod!

Jeg tændte et langt, tyndt Lys, der stod i en skæv Jærnstage i Vinduskarmen. En osende og fedtet Lugt spredte sig i Kammeret, idet Flammen spruttede op; og jeg saae nu, at her, foruden Sovebænkene, befandt sig en blaa- og rødmalet Dragkiste med buet Laag samt et rundt Ildsted af Sten.

Glad over denne sidste Opdagelse raabte jeg ned til Lars Petter, idet jeg bad ham hurtigt samle noget Kvas ovre paa Kirkegaarden.

Og da et Kvarter senere Ilden blussede op og snart fik den værste Kulde forjaget fra det lille Kammer, begyndte jeg at føle mig bedre tilmode. Til Trods for at jeg mærkede de første Fornemmelser af en Sult, som jeg vidste, at jeg ikke skulde faa tilfredsstillet paa lang Tid.

Jeg spurgte Lars Petter, hvor han vilde sove; og han svarede, at han nok skulde finde sig tilrette nede hos Hesten. Hvorefter jeg, halvt moret og halvt ærgerlig over en spildt Juleaften, som jeg havde forestillet mig tilbragt paa en ganske anderledes sublim Maade — svøbte mig i mine medbragte Tæpper og prøvede paa at falde i Søvn i den ene af de to Kister.

Men, skøndt jeg var mødig nok efter den lange Køretur i Kulden, gik det ikke saa let at komme til Ro. Som stedse i disse beængstede Ufredens Tider, syntes Aftenen mig det Tidspunkt af Døgnet, der, stærkere end noget andet, var egnet til at levendegøre éns Fantasi og faa den til at yngle paa Grundlag af alle de rædselsvækkende

Tidender, som hvert nyt Morgenblad bragte. Tanken paa de tusender af martrede og blodigt lemlæstede, som nu kæmpede med Dødssøvnen dernede paa de uhyre Slagfelter, medens de ensomt og forgæves raabte paa et elsket Navn — paa de Dynger af unge, hvis Lig alt raadnede i Sumpene, medens Venner og nær Slægt i denne Time hulkede Julesalmen frem i de Hjem, som stod øde efter dem — mindre var nok til at holde Søvnen og Roen borte fra ens Leje.

Dertil kom ogsaa, det tilstaar jeg, en mere egoistisk Ængstelse. Thi — *hvor* var det egentlig, jeg befandt mig? Hvad kendte jeg til min Køresvend dèr nedenunder? Han havde kun været noget over en Maaned i Gæstgivergaarden, og jeg havde i de Par Uger, jeg havde opholdt mig dèr, kun talt nogle faa Gange med ham. Værdisager eller stort med Penge havde jeg ikke paa mig, men hvad vidste *han* om det?

Saa var der alle de tomme Boder med deres smaa støvede Ruder, der stirrede som brustne Øjne i Maaneskinnet — hvad gemte de monstro bag deres mugne Trævægge? Og Kirkegaarden derude med sine lukkede Grave — ja, selve det umaadelige, snehvide Land om os forekom mig med eet faretruende, i al sin vidtstrakte Vælde.

Men tilsidst følte jeg dog, hvorledes Trætheden besejrede alle Modstandere, der een efter een gled over i dunkle Taagebilleder. Det sidste, jeg fornam til Virkeligheden, var en meget ubehersket Snorken, der hidrørte fra Lars Petter i Etagen nedenunder og som sandsynligvis, til Trods for sin Højrøstethed, ogsaa har bidraget sit til at berolige mine Nerver. Og jeg faldt omsider i en Søvn, tung og fast som de dødes omkring mig.

Jeg véd ikke, hvor længe jeg havde sovet, eller hvad Klokken kunde være — da jeg foer op ved, at nogen puslede inde i Kammeret, hvor jeg laa.

»Hvem — er her nogen?« raabte jeg, forvirret.

Det blev pludselig stille, som havde jeg skræmt en Mus.

Jeg slog mig til Ro med denne Tanke; men et Øjeblik efter hørte jeg det paany. Det var nu fremme ved Vinduet.

Jeg rejste mig helt op i Bænken. Og til min Forundring saae jeg nu, ved Skæret fra Maanen og de sidste Gløder paa Stenovnen, en lille, gammel Kone, klædt i graat Vadmel, bevæge sig over mod min Seng.

Hun var saa lille, og den svære Kjole saa lang og sid, at hendes Fødder ikke saaes; saa at det syntes, som var det selve det tunge Vadmelsstof, der skubbede hende over Gulvet paa en underlig glidende og trinløs Maade.

Da hun fik Øje paa mig, tog hun sig til Hjertet. Hun bøjede sig over mig og hviskede med en usigelig blid og øm Stemme: »Er det dig, Gubbe lille?«

Men med eet veg hun tilbage. »Ak Gud, jeg blev saa glad!« hviskede hun, »rigtig saa hjærteglad! Men det er jo ikke ham. Aa nej, kan tænke det!«

Hun sukkede dybt — men inden jeg kunde naa at spørge hende, hvad hun mente, tilføjede hun med noget stærkere Røst: »Dette er *min* Stue. Og Sengen her tilhører Gubben min!«

Jeg forstod nu, at Lars Petter alligevel maatte have taget fejl af Boden, og at det var en af Kirkegængerne, der alt var kommen. Hvorfor jeg beredte mig til at staa ud af Bænken, idet jeg samtidig bad hende bære over med, at vi, da min Køresvend havde forvildet sig, havde søgt Tilflugt i hendes Hus, som han havde forvexlet med et andet, hvis Ejer ikke plejede at gøre Brug af det.

Men hun gjorde en afværgende Bevægelse med Haanden. »Aa nej, bliv hun kun liggende«, sagde hun venligt, »der er saavist ingen, der bruger denne Seng mere.« Og hun

sukkede dertil igen saa dybt, at det gjorde mig inderligt ondt for den lille, gamle Kone.

»Venter Mor nogen, maaske?« spurgte jeg.

Hun rystede paa Hovedet. »Jeg søger Gubben min«, sagde hun sagte, »i denne Seng plejede han at sove, skal hun vide. Men én har alt ventet saa mangen Højtidsaften, at nu venter én snart ikke længer. Men én kan jo ikke lade være at se efter alligevel. Gud bedre det. Mens én levede, havde én ondt nok for at faa ham med til Guds Hus. Og nu er der ingen mere, der ta'er ved ham og vender hans Sind mod det, som fromt og helligt er. Men én tænkte jo altid, at maaske — paa Juleaftenen . . .

Vi plejede immer at køre til Juleotten tilsammens, vi to. Men nu har han glemt baade Vorherre og mig.«

Jeg stirrede paa hende. Hvad var dog alt det, hun stod dér og talte om? Den gamle maatte jo aabenbart være lidt til en Side. Jeg betragtede hende, opmærksomt og nysgerrigt, og undrede mig selv over, at jeg slet ikke følte Angst mere.

Men den lille, graa Kone stod ubevægelig ved mit Leje, med de gamle, falmede og gennemsigtige Hænder foldede over sit Bryst.

»Denne Stad er ellers vor!« tog hun atter, efter en Stund til Orde, »aa ja, Herregud! alle Ugens sex Nætter pusler vi ud og ind af vore Boder, som engang for meget længe siden. Kun Lørdagnætterne hører den de levende til. Ene jeg kommer her hver Lørdag Nat for at se, om han ikke skulde have forandret sit Sind. Men han er her aldrig. Han var saa god«, føjede hun til med et Suk, »men saa let af Sind, Gud bedre det!«

Jeg sad endnu oprejst i Sengen og stirrede paa hende, ude af Stand til at faa et Ord frem. Jeg vilde saa gærne have sagt hende noget, som kunde have trøstet hende, thi hun saae saa inderligt bekymret og sorgfuld ud.

Men jeg fandt intet. Naar finder man vel et trøstende Ord, naar der er mest Brug derfor? Jeg kunde kun strække Haanden ud mod hende for dog at vise hende en Smule Deltagelse.

Men hun ænsede den ikke. Seende frem for sig i den tomme Luft syntes hun kun at følge sin egen Tankegang.

»Men saa mente én, nu iaar«, vedblev hun, mens hun løste sine Fingre af hinanden, og jeg saae dem famle frem og tilbage over hendes sunkne Bryst, »at nu, da det staar saa gryssende ondt til heroppe, at Jammer og Drøn og tunge Fald ryster Jorden og faar Mulden til at løsne sig om vore Kister — saa var det, én tænkte — at maaske *det* kunde vende hans Tanker og bøje hans ubetænksomme og verdslige Sind.

Men det er, som var jeg den eneste, der formaaede at drage hans Sjæl den rette Vej. Og derfor kan jeg ikke fatte, hvorfor Gud tog den Støtte bort fra hans Fødder! Aa nej — men én fatter jo saa lidet!« føjede hun ydmygt til, mens hun atter foldede Hænderne over sit Bryst, som bad hun om Tilgivelse for sine Ord.

Jeg lagde Haanden paa hendes Arm — men i det samme den rørte ved den, veg den gamle Kone langsomt tilbage, som var denne Berøring hende imod.

Og, stadig baglæns, gled hun nu længere og længere bort fra mig; idet den svære Kjole syntes at flytte hende som i en Gangstol af tungt Klæde.

»Ilden — Ilden!« raabte jeg, da jeg saae, at hun nærmede sig Brændebaalet paa den lave Stenovn — »pas paa Ilden . . .«

Men det var for sent. Jeg saae Gløderne pludselig rejse sig til Flammer — de greb fat i hendes graa Kjole og trak hende til sig — i et Nu blussede den op, og den og hun selv blev til en graa Asketaage, der spredtes og drev ud i Rummet.

Jeg skreg til — og slog Øjnene op.

Jeg maatte have sovet meget dybt; mit Hoved smertede og føltes tungt som Bly. Her var ogsaa en trykkende Hede inde, og til min Forfærdelse saae jeg Kammeret langsomt oplyses af et rødligt Skær gennem Ruden, som fra en heftig Ildebrand. Jeg hørte Kirkeklokken klemte ustanseligt, og, ind imellem, en Klemten af en Mængde mindre og spinklere Klokker.

I et Nu var jeg ude af Slagbænken. I det samme hørte jeg Lars Petters Stemme paa Trappen: »Kirkefolket! Kirkefolket kommer!«

Jeg vendte mig og løb hen til Ruden.

Og ude over det mægtige, hvide Sneland saae jeg et skønt og sælsomt Syn.

I en slangesnoet Rundbue, saa langt Øjet rakte over Snefeltet, saae jeg et Tog komme dragende, Slæde bag Slæde, hver med sin uroligt flimrende Fakkel; en Buelinje i sort og i flammende Guld, der nærmede sig under en ringlende Bjældemusik og med Hundreder af Meders knirkende Ilen over Sneen.

Ovre fra Kirken kaldte den gamle, tunge Klokke med sine ærværdige Malmslag — og over dem hang Himlen, natteblaa og blank af Frosten som en Glaskuppel, medens et Mylder af aarvaagent og gyldenttindrende Øjne fulgte Fakkelfærden.

Just da jeg vilde gaa fra Vinduet for at skynde mig ned, saae jeg en af de forreste Slæder skille sig ud fra de andre og nærme sig Boden, hvori vi befandt os. Udenfor dens Dør stansede Hesten; en gammel, noget ludende, men endnu kraftig Skikkelse i en svær Ulvepels og med en stor, rund og grøn Krans af Gran og Enebær over Armen, traadte ud, kastede sin Fakkel i Sneen og gik med hastige Skridt over mod Kirkegaarden.

Hurtigt var jeg nede af Trapperue.

Og dèrude holdt nu alle Køretøjerne i Kreds om Kirken; Fakkeldyngen blussede op i Sneen, Fødder i pelsbræmmede Støvler stampede om; der var en munter og morgenfrisk Larm af Bjælder og Seletøj, af vrinskende Dyr og af Stemmer, der hilstes og lo.

Og Lys efter Lys tændtes bag de smaa Ruder, der gav sig til at blinke som Øjne, der vaagner med Glans efter Søvnen. Jo, inat hørte Byen visselig de Levende til!

Og dèr — nej, men stod ikke dèr selve min gæstfri Vært, Patronen paa Letafors!

Jeg troede, han skulde faaet Slag, da han fik Syn af mig i Fakkelskæret.

Jeg forklarede ham vort Uheld og om den skæbnesvangre Skillevej.

»Ja for se, Husbond han sagde — det var noget med dem store Sten«, stammede Lars Petter, der var kommen til.

»Dummerjöns!« raabte Patronen hidsigt og steg og sank i Knæene, mens han knyttede Hænderne, »det var jo justement *den* Vej, han for enhver Pris *ikke* maatte køre! Drønnerten!«

Lars Petter stirrede eftertænksomt frem for sig. »Ja — saa!« sagde han derpaa langsomt, mens han trak en Skraa frem af Vestelommen og skar den til, »ja se — saa skulde én, forstaas, ha' kørt den anden!« Efter hvilken Opdagelse han, endnu bestandig grundende, stak Skraaen til Rette ved en Kindtand, medens han fulgte efter Skaren over mod Kirken.

Men han kan ikke have grundet dybere end jeg, da jeg i det samme inde paa Kirkegaarden fik Øje paa Gubben i Ulveskindspelsen, der dukkede frem mellem Gravhækkene og med tunge og ludende Skridt vandrede over

mod den ensomt beliggende Bod, hvor jeg havde sovet og — drømt?

Thi da jeg vendte Blikket efter ham, syntes det mig, at jeg i Maaneskæret saae en Skygge glide forbi Ruden oppe i det øvre Stokværks Kammer.

Og jeg blev staaende endnu en Stund i dybe Tanker. Hvad var Drøm og hvad Virkelighed?

Men nu blev jeg vækket af min ørkesløse Grublen, ved Orgelet, der brusende intonerede ovre i Kirken.

Og eenstemmigt og mægtigt, straalende af Jubel og Forsoning faldt Menigheden ind:

»Var hälsad sköna morgonstund,
Som af profeters helga mun
Är oss bebådad vorden —.«

MADAME DE SÉVIGNÉ.

Af P. E. Benzon.

Med Illustrationer af Axel Hou.

Anna Louise gik ovenpaa og hen ad den lange Gang i den søndre Fløj, hvor hun bankede paa Husjomfruens Dør. »Maa jeg komme?« spurgte hun og stak sit lyse Hoved ind ad Døren, endnu førend der var blevet svaret. Jomfruen — Madam var hun da for Resten og havde været Enke i tredive Aar — Jomfruen fik travlt med at lukke Hjørneskabet ved Vinduet og vendte sig glad overrasket. »Men er det dig, Anna Louise! Ja du maa rigtignok komme. Saa ved jeg da, at Sommeren er forbi, Gud ske Lov.«

Anna Louise blev lidt rød, for det var en Skam af hende, at hun havde forsømt Papendick hele den lange Sommer. Men saa længe Gæsterne endnu ikke var rejst, var der ingen Ro og ingen rigtig Hygge. Papen gemte hun til Efteraaret og Vinteren, hende havde hun altid. Nu kom den gode Tid, hvor man bare skulde passe sine Lektier og lære noget ordentligt. For ogsaa dem havde man jo forsømt, det følte hun godt, skønt Huslæreren ingenting sagde.

Ogsaa Efteraaret har sin Herlighed, naar man er fjorten Aar og tilmed har en Halvfætter, som man først har op-

daget i denne Sommerferie og som det gør godt at sidde med lukkede Øjne og tænke paa.

Madam Papendick havde iøvrigt slet ikke ment sine Ord som en Bebrejdelse; hun følte sig kun saa inderlig befriet ved at kunne ryste Sommertravlheden af sig. Om Formiddagen var de sidste Gæster taget bort, og allerede denne Aften, den første som var hendes egen, havde hun gjort sig det hyggeligt med et Par Pinde og Tørv i Kakkelovnen. For Kulden mærkedes allerede baade Morgen og Aften, nu man var naaet ind i Oktober.

»Hvor her er dejligt,« sagde Anna Louise og skuttede sig kælent, mens hun holdt Hænderne paa Kakkelovnen; først ved at høre Ilden buldre var hun kommet i Tanker om, at hun frøs om sine Hænder.

»Nu skal vi have det godt, hvad Papen?« fortsatte hun og indaandede med Velbehag Duften af Potpourriet, som Husjomfruen havde spredt paa Kakkelovnen. Den var en af de kantede gammeldags med et aabent Rum i sin Overbygning; dér laa de saltede Rosenblade og Lavendler sammen med nogle Æbler, der langsomt stegtes paa et Stykke Avispapir. Potpourri var forlængst forvist fra Familiens Værelser, men Madam Papendick holdt paa det gamle, og Anna Louise gav hende Medhold; hvis der ikke havde været Potpourri paa Kakkeloven, vilde Stuen slet ikke have været den samme, som hun kendte fra sidste Vinter og saa mange Vintre forud.

»Ja jeg havde jo halvvejs ventet dig,« sagde Madam Papendick og pegede paa Æblerne, der sydede paa Ovnpladen, »men jeg havde næsten opgivet dig, saa sent det er.«

»Det trak jo ud,« svarede Anna Louise og blev igen rød, for hun kunde jo ikke fortælle om den Kamp, hun

havde havt med Forældrene, før hun fik Lov at gaa. Hun forstod ikke, hvad der gik af dem, de havde aldrig tidligere havt noget imod det, men nu sagde de, at hun var blevet for stor dertil. Som om Papendick ikke var den pæneste Kone, egentlig lige saa pæn som Mor, naar hun skulde sige sin oprigtige Mening; men den var der ingen der spurgte hende om, heldigvis.

»Ja sæt dig saa, hvor du vil, mit Barn. Du har jo dine Bøger med. Ja saa gaar Tiden.«

Anna Louise havde fra første Færd vidst, hvor hun vilde sidde. Den Mahognitræs Armstol med det firkantede blaa Sæde den var hendes og havde været det, fra hun var saa lille, at hun maatte løftes op i den. Men først maatte hun hen og se paa Stjernerne, der tindrede oven over Havens susende Træer.

»De Stjerner!« sagde hun andægtigt, og saa tænkte hun paa Olaf Rømer, Halvfætteren der skulde være Student til Sommer; han kunde saa uhyre meget, ogsaa om Stjernerne. Han havde fortalt om dem, naar de sad sammen paa Toftbænken i de mørke Augustaftener, efter at de andre var gaaet ind. Tænk, hvor længe det allerede var siden. Og nu var det Efteraar, nu var her igen stille paa Gaarden, og hun havde Tid til at længes.

Det var ogsaa en Skam af hende, saa lidt hun havde længtes efter ham, men hun havde ikke havt Tid dertil for alle de Besøg med Kusinerne Egnen rundt og saa for Frugtplukningen. Men nu vilde hun være trofast og pleje sine Minder og tænke paa ham mindst en Gang om Dagen, vist vilde hun.

Saa stod hun en Stund med lukkede Øjne og tænkte paa ham, og det lykkedes hende virkelig at blive helt bedrøvet. Hun sukkede og følte sig ny for sig selv.

»Oktober er den allerdejligste Maaned,« sagde hun pludselig, »saa falder Bladene.«

»Synes du?« Madam Papendick maatte smile. »Ja ja, lille Anna Louise, tag saa og læs, ellers faar jeg Skænd af Kandidaten.«

»Aa han!« pustede Anna Louise, det smagte hende slet ikke at vende tilbage til Jordens prosaiske Pligter. Alligevel slentrede hun hen til sin Plads og aabnede en Bog.

»Hvad er det saa i Dag?« spurgte Husjomfruen.

»Aa det er kun min franske, den er vist ikke svær, jeg fik den gennemgaaet i Timen.« Og hun støttede Albuerne paa Bordpladen og holdt Fingrene i Ørene, mens hendes Læber formede uhørlige Ord. Den Vane havde hun fra Lektiestuen dernede, for August snakkede altid højt, naar han læste. Her oppe var det ganske overflødigt, for der var saa stille, at alle de smaa Lyde, man ellers ikke hører, voksede sig stærke i Stilheden. Og hverken Urets Dikken, Æblernes Syden, Lampens sagte Kogen eller Blæsten, der peb i Tagrenden, kunde have forstyrret nogen. Madam Papendick sneg sig forsigtigt hen til Kakkelovnen og prøvede Æblerne med en Strikkepind. Saa listede hun tilbage til sin Stol og strikkede og faldt hen og strikkede igen. Saadan en velsignet Hvile som i Aften havde hun ikke kendt i Maaneder. Madam Papendick enten skrev eller strikkede, naar hun var hos sig selv; Datterbørnene ovre i København kunde bruge alle de Strømper og Tørklæder, hun kunde skaffe til Veje, og hun skrev kun, naar hun var alene.

Anna Louise tog Fingrene ud af Ørene og slog det Par Gloser op, som hun havde sat Mærke ved. Saa lagde hun sig tilbage i Stolen og strakte sig. »Puh!« sagde hun og smilte ud i Luften.

»Er du allerede færdig?« spurgte Madam Papendick og saa' op over Brillerne.

»Nu faar *den* ikke mere,« fastslog Anna Lovise med et bestemt Nik. Saa kom Smilet igen.

»Var det morsomt, det du læste?«

»Ja voldsom morsomt. Egentlig skulde man jo græde over det, for det er meget sørgeligt for den, som det gaar ud over. Det var vist i Grunden noget for Dem. Husholdningssorger, Papen. Vil De høre, hvor godt jeg kan min Lektie?«

»Nej lad mig være fri i Aften, Barn. Hvis du vidste, hvad det er at holde Hus paa en stor gæstfri Gaard, naar man er ni og halvtres.«

»Ni og halvtres er jo ingen Alder,« sagde Anna Louise, for hun var en velopdragen Pige, som vidste, hvad der skulde siges ved en saadan Lejlighed; men i sit Hjerte syntes hun, at ni og halvtres var uhyre meget.

»Det kommer an paa, hvordan Aarene er gaaet,« sukkede Papendick. Hun sad som skaaret i Træ ret op og ned i Stolen, og hendes store knoklede Hænder lod et Øjeblik Strikkepindene gaa i Staa.

»Nu er De utaknemmelig,« sagde Anna Louise blot for at sige noget; dette her blev saa trist. Det forekom hende, at hun aldrig rigtig havde set Papen før nu, da de slog hende, hvor forslidt det gamle Menneske saa' ud.

»De maa naturligvis godt være fri,« vedblev hun, »men morsomt er det nu. Det er et Brev fra en adelig Dame i Paris til hendes gifte Datter. Hr. Holm siger, hun var berømt for sine Breve, og det kan jeg godt forstaa, hvis de alle sammen er som det her i Bogen. Hun skrev igennem mange Aar en Masse Breve til den Datter om alt muligt, siger Hr. Holm.«

Madam Papendicks Øjne havde faaet Liv. »Til sin Datter?« sagde hun.

Anna Louise nikkede. »Akkurat ligesom De.«

Madam Papendick blev rød og tog Øjnene til sig.

»Skal det være en Hemmelighed? Ja men kære, det kunde da ikke falde mig ind. Saa skulde De ikke hver Mandag og Torsdag lægge Brevet ned paa Gangbordet.«

»Hun er jo min eneste,« sagde Papen sagte.

Anna Louise fôr op af Stolen og slog Armene om hende. »Er De vred?«

»Hvad skulde jeg være vred for?« Hun gjorde sig fri for Pigebarnets Omfavnelse og spurgte i en anden Tone: »Hvad hed hun saa, den Dame?«

»Det ved jeg saamænd ikke, det sagde han ikke . . . Jo her staar det omme i Indholdsfortegnelsen; Madame de Sévigné hed hun.«

Anna Louise maatte have Lommetørklædet frem i en Fart og skjule en Fnisen. Hun følte selv, hvor tøset hun var, og skammede sig. Papen maatte jo ingenting vide, men uimodstaaelig morsomt var det, for Madame de Sévigné var de voksnes Øgenavn til Papen. Først i dette Øjeblik gik det op for Anna Louise, hvorfor de mellem sig selv kaldte hende saadan. Naturligvis for de mange Breve til Datteren paa Amicisvej. Papendick fandt de var rent umuligt, saa kaldte de hende Madame de Sévigné. De voksne naturligvis. August kaldte hende Perpendiklen, naar han var paa Krigsfod med hende, og det var jo bare uartigt, skønt det Navn passede bedre, end han tænkte, for tynd som en Pind det var hun jo, og altid var hun i Bevægelse.

»Hun er nok meget morsom den Dame,« sagde Madam Papendick muntert, hun blev uvilkaarlig smittet af den unges Lystighed, »ja ja da, saa faar jeg vel høre det alligevel.«

Anna Louise sendte hende et taknemmeligt Blik; hun holdt nok af at brillere, og hun vidste hun var dygtig i Fransk.

»Det er altsaa et gammelt Brev,« forklarede hun, »oven over staar der Paris Søndag 26. April 1671. Det var under Ludvig den fjortende, ved De nok.« Hun sendte et prøvende Blik i Retning af Madam Papendick, som da hun mærkede, at der ventedes noget af hende, nikkede forstaaende.

Anna Louise følte sig ikke des mindre kendelig skuffet. »Naa det kan ogsaa være det samme,« sagde hun hurtigt, »men han var den allerfornemste Konge, de har havt i Frankrig, og Prinsen, som der ogsaa bliver Tale om, han hed Condé og var en stor Feltherre.«

Papen nikkede vedholdende, som om hun kendte det alt sammen.

»Ja og saa er der Vatel, han er Hushovmester paa Slottet Chantilly, hvor Condé bor og faar Besøg af Kongen. Saa begynder vi:

I Dag er det Søndag den 26de April; dette Brev skal først af Sted paa Onsdag, men er for Resten ikke noget Brev, men kun en Beretning, Moreuil nylig har givet mig om det, der er hændet paa Chantilly med Vatel. Jeg skrev dig til i Fredags, at han havde stukket sig ihjel; nu skal du høre, hvordan det i det enkelte gik til. Kongen kom Torsdag Aften; Spadsereturen, Forfriskningerne, som indtoges i en Sal, der var betrukket med Paaskeliljer — alt det gik efter Ønske. Saa spiste man til Aften; der var nogle Borde, hvor der manglede Steg, fordi der var flere Gæster, end man havde gjort Regning paa. Dette gjorde et stærkt Indtryk paa Vatel, han sagde flere Gange: jeg er vanæret, den Skam vil jeg

ikke kunne bære. Til Gourville sagde han: det løber rundt for mig, jeg har ikke sovet i tolv Nætter, hjælp mig at give Ordrer. Gourville trøstede ham saa godt han kunde, men Stegen der havde manglet, ikke paa Kongens Bord men paa et Par langt nede i Rækken, stod ham bestandig i Hovedet. Gourville fortalte det til Prinsen, som gik ind til Vatel paa hans Værelse og sagde til ham: det gaar jo godt alt sammen, Vatel, Kongens Aftensbord var mageløst. Han svarede: Deres Højheds Godhed overvælder mig, men jeg ved, der manglede Steg paa to Borde. Vist ikke nej, sagde Prinsen, tag dig endelig ikke det nær, alt gaar jo godt. Det blev Midnat; Fyrværkeriet, som havde kostet 60,000 Francs, mislykkedes; det var indhyllet i Røg. Klokken fire om Morgenen er Vatel paa Færde alle Vegne; alle sov endnu. Saa møder han en lille Leverandør, som kun bringer ham to Dragter Saltvandsfisk. Er det det hele? Ja Herre. For han vidste jo ikke, at Vatel havde sendt Bud til alle Fiskerlejerne. Vatel venter i nogen Tid, de andre Leverandører kom ikke. Han blev hed om Ørene, for han troede, at han ikke skulde faa mere Fisk. Saa opsøgte han Gourville og sagde til ham: den Skam kan jeg ikke overleve. Gourville gjorde Nar ad ham, men Vatel gaar op paa sit Værelse, støtter sin Kaarde mod Døren og jager sig den gennem Hjertet, men først ved det tredje Stød, for de to første var ikke dødelige. Han faldt død om. Imidlertid kommer Fisken strømmende fra alle Kanter, man søger efter Vatel for at faa den fordelt, man gaar til hans Værelse, banker, sprænger Døren og finder ham svømmende i sit Blod. Saa løber man til Prinsen, han blev fortvivlet. Hertugen

græd; han var rejst fra Bourgogne alene for Vatels Skyld. Prinsen var gruelig bedrøvet, da han fortalte det til Kongen. Man sagde, at det lignede Mandens Æresfølelse, man roste ham i høje Toner og baade berømmede og lastede hans Mod. Kongen sagde, at han i fem Aar havde opsat at komme til Chantilly, fordi han godt forstod, hvor megen Ulejlighed han gjorde. Han sagde til Prinsen, at han ikke burde give mere end to Maaltider og ikke gøre sig alt det Bryderi; han svor paa, at han ikke længer vilde finde sig i, at Prinsen beværtede ham saa flot. For stakkels Vatel vilde det have været bedre, om dette var blevet sagt noget før. Imidlertid forsøgte Gourville at erstatte Tabet af Vatel, det *blev* erstattet, man fik en meget god Middag, man fik et let Mellemmaaltid, man fik Aftensmad; man spadserede, spillede, gik paa Jagt; alting duftede af Paaskeliljer, og alle var i det fortræffeligste Humør. I Gaar, Lørdag, gjorde man ligesaa, og om Aftenen tog Kongen til Liancourt, hvor han havde bestilt Midnatsmaaltid, og der bliver han i Dag.«

»Naa hvad mener De?« spurgte Anna Louise, hun laa med Albuerne paa Bordet og var ikke lidt stolt af sin flydende Oversættelse.

»Den Stakkel!« sagde Madam Papendick, hendes Strikkepinde var for længe siden gaaet i Staa, og hun sad og stirrede paa den hvide Lampekuppel med glippende Øjne og underlige Trækninger i sit Ansigt. Saa rejste hun sig hurtigt og tog Glas og Tallerkener frem af Hjørneskabet, hvorpaa hun satte de stegte Æbler paa Bordet tillige med en Flaske Portvin.

»Vin!« himlede Anna Louise, »nej nu maa jeg rigtig nok sige ligesom Hans Majestæt Kong Ludvig den fjortende: De er alt for flot, min gode.« Tungen spillede mellem hendes Læber, der var ingen Vin hun holdt af som Portvin.

»Du er vist blevet tør i Halsen af Læsningen, min Pige, nu drikker vi paa en god og fredelig Vinter,« sagde Papen og skænkede. »Den er jo ikke saa fin som den, der skænkes nede, men en rigtig god Vin til Prisen, finder jeg.« Det var hende tydeligt om at gøre, at Anna Louise skulde forstaa, det ikke var Husets Vin, for hun stillede Flasken lige foran hende med Etiketten vendt imod hende.

Pigebarnet nippede til Vinen og krøb velbehageligt sammen i Stolen; Papen næsten tømte sit Glas og skænkede straks igen.

»Det var godt skrevet, ikke?« sagde Anna Louise lidt efter og prikkede paa Bogen.

»Det var det vist. Jeg ser ham for mig, det Skind. Men Damen kan jeg ikke lide.« Papens Mundvige skælvede.

»Hvad for en Dame?«

»Hende der har skrevet Brevet. Hun bare morer sig over en stakkels ulykkelig Mand. Hun skulde have været i hans Sted, skulde hun.«

»Ja men De gør hende jo Uret, Papen; hun har jo ondt af ham. Det er de andre hun finder grinagtige, Hofmændene der græder og morer sig guddommeligt, og Kongen der siger, han vil nøjes med to Maaltider, og fylder i sig lige til Midnat.«

Anna Louise forstod slet ikke, hvad der gik af Papen. Det gamle Menneske snøftede og drak Portvin og tørrede sine Øjne og snøftede igen og drak endnu mere Portvin. Pigebarnet fortrød virkelig, at hun havde ladet hende høre

Brevet, og hun syntes, at den Sorg kom noget sent for den stakkels Vatel, som nu havde været død i snart halvtredje Hundrede Aar.

Der stod en Duft af Vin om Husjomfruen, da Anna Louise bøjede sig frem over Bordet for at klappe hendes Arm. »Jeg kunde jo ikke vide, det vilde gaa dem saa nær,« sagde hun med en angergiven Mine.

»Du forstaar mig ikke, Barn, du forstaar mig slet ikke. Himlen bevare dig for nogen Sinde at forstaa mig, du søde Solskinsbarn, som jeg har elsket fra du var saa stor som saa.« Ny Graad, denne Gang af Rørelse. »Hvad jeg følte ved det Brev . . . her inde . . .«, hendes Haand faldt tungt mod hendes flade Bryst, »det ved kun Gud og den salig Sjæl, som tog sin Død over Fisken, han ikke fik. Han og jeg vi vilde have forstaaet hinanden.«

Saa græd hun igen ved Tanken om Umuligheden af at gøre Vatels personlige Bekendtskab.

Trøsten var imidlertid nær; hun skyllede endnu et Glas i sig og smilte undseligt over sin tidligere Ophidselse.

Anna Louise blev stiv af Rædsel. Dette vrøvlende Menneske med det rødblissede Ansigt og den lallende Tunge, var det den trofaste Papen, hun saa mange Gange havde søgt Tilflugt hos under sit unge Livs Sorger?

»De taaler vist ikke Vinen,« stammede hun og snappede Glasset bort, da den anden igen vilde skænke. Vinen strømmede ud over Bordet, men hun fik dog reddet Flasken. Hvilket Papen fandt yderst humoristisk og væltede tilbage i sin Stol med en snorkende Latter.

Anna Louise fik hende slæbt hen paa Sengen men kunde ikke faa hende af Tøjet; derfor syntes hun ikke hun vilde gaa, forinden hun havde faaet Papen ordentlig

til Sengs. Naar hun sov en halv Times Tid, blev hun vel saa klar, at hun lod sig hjælpe.

Pigebarnet aabnede en anden Bog og forsøgte at holde Tankerne ved Lektien, men Forfærdelsen over den Opdagelse, hun nylig havde gjort, vilde ikke slippe hende. Dér havde hun selv gaaet og havt den dejligste Sommer hun kunde mindes, og Papen havde hun næsten glemt. Hver Formiddag havde hun gennem Spisekammervinduet tigget Sukker af hende til sin Ponni, det var alt hvad hun havde set til Papen i mange Maaneder. Nu fortrød hun det bitterligt; ikke fordi hun bildte sig ind, at hendes Troløshed stod i nogen Forbindelse med Papens sørgelige Svaghed, men fordi Papen dog maaske vilde have skammet sig for hende og holdt igen. Nu var hun maaske allerede for langt henne, thi Anna Louise forstod, at saadan som hun uden Undseelse heldte i sig, maatte det være en uimodstaaelig Trang hun fulgte. Papen der altid havde været saa pæn og ordentlig. En Skat havde Mor kaldt hende, rigtignok ikke naar hun hørte paa det, for det har den Slags Mennesker ikke godt af at høre, sagde Mor. Og stadig saa' Anna Louise for sine Øjne Papens begærlige Greb om Glassets Fod og Muskelbevægelsen i hendes magre Hals, naar hun styrtede Vinen i sig.

Hun kunde lige saa godt lukke Bogen i, det blev alligevel ikke til noget med Lektien. Hun satte sig hen paa en Stol ved Sengen og saa' paa Menneskebylten som laa der med tilbagekastet Hoved og snorkede fælt. Saaledes havde hun siddet længe, da slog Klokken ti. Anna Louise fôr op — *saa* mange — saa maatte hun gaa, de ventede maaske efter hende, for hun plejede altid at sige god Nat, før hun gik i Seng.

Men da rørte Papen paa sig; hun maa i Søvne have

hørt Klokken slaa, og vant til at hænge i Klokkestrengen det var hun. Hun satte sig pludselig op i Sengen og saa' sig forvirret om, men Rusen var forsvundet af hendes Øjne.

Saa snart hun fik Øje paa Anna Louise, der allerede var ved Døren, brød hun ud i en saa voldsom Hulken, at Pigebarnet blev helt forskrækket. Hun var i to Spring henne ved Sengen.

»Hvad maa du tro om mig, Barn!« sagde Papen, da hun kunde tale.

»Ingenting. Nu skal De rigtig i Seng, kom lad mig hjælpe Dem.«

Men det vilde Papen paa ingen Maade, hun fik tvertimod i en Fart Fødderne paa Gulvet og rejste sig.

»Gaa, Barn, gaa; det var urigtigt af mig at lade dig komme her i Aften og se det, du har set.«

»Det glemmer vi, Papen, det sker jo aldrig mere. De har været anstrengt af Sommertravlheden; nu er det forbi, nu har vi Fred.«

Hun tænkte ikke over, hvad hun sagde, snakkede bare løs for at berolige Papen. Blot hun maatte være fri for at høre hende hulke.

Men ingen Ord kunde have trøstet Madame Papendick bedre; hun standsede sin Graad og spejdede i Anna Louises Ansigt, som om hun ikke kunde komme sig af sin Forundring over, at det unge Barn havde forstaaet hende saa helt.

»Ja jeg er træt, Anna Louise, du ved ikke, hvor træt jeg er. Derfra stammer hele min Ulykke.«

»Nu skal De være fornuftig, Papen,« trøstede Anna Louise, angst for at hun paa ny skulde ophidse sig. »Kom lad mig hjælpe Dem i Seng.«

Madam Papendick rystede energisk paa Hovedet. »Nej

men du ved slet ikke, hvor et Glas Vin gør godt, naar man er træt. Den Træthed du. Jeg har aldrig kendt den før i Sommer.«

»Mor siger, at ingen kan holde ud som De.«

»Sig: kunde, Barn! Siden jeg var syg i Vinter, har jeg ikke Kræfterne. Det er om Sommeren det mærkes i et gæstfrit Hus som dette. Det var sandelig Synd at misunde de blege Københavnere den velsignede Luft; tro ikke, jeg gør det, Barn. Eller Maden. Som de dog spiser! Og aldrig er der Ende paa det; rejser eet Hold, kommer straks det næste.«

»Nej jeg misunder Dem saamænd ikke,« vedblev hun, »naar der er nok at tage af, er det jo bare en Glæde at se de fyldte Fade komme tømte ud. Og det var en Skam at sige, at man ikke bliver paaskønnet; jeg bliver altid saa nydelig takket, ved du, naar de faste rejser.«

»Bedstemoder og Tanterne.«

»Ja og Geheimeraadinden og Døtrene og Herredsfogedens og Bispinden . . . jeg har talt dem op til fem og fyrre, dem der kommer hver Sommer; dem kalder jeg de faste. Foruden de løse som ingen har Tal paa.«

»Er det *saa* mange!« Anna Louise begyndte at forstaa, at Papen kunde være træt, og hun klyngede sig ganske angerfuld ind til Husjomfruen, som om det var hendes Skyld, at Familien var saa stor.

»Du maa ikke tro, jeg klager; jeg har jo aldrig kendt til andet,« vedblev Papen. »Jeg var Husjomfru, før jeg blev gift, og da jeg flyttede ind i Nyboder, Papendick var Smed i Marinen ved du nok, gik jeg ud og kogte i fine Familier. Det blev jeg ved med som Enke, og saadan fik Hofjægermesteren mig opspurgt. Vi blev let enige, da jeg fik Lov at tage Amalie med mig. Og aldrig har jeg fortrudt paa

det Herskab jeg nu har havt i syv og tyve Aar. Har jeg sagt andet, Barn?«

»Vi er jo saa glade ved Dem, Papen.«

»Hvis Hofjægermesterinden vidste . . .«

Det Blik, der blev vekslet imellem dem, bragte det fuldt paa det rene, at Hofjægermesterinden ikke vilde faa noget at vide. Papen trykkede tavst Pigebarnets Haand til Tak.

Men saa kom Graaden igen ganske uventet. »Hun *faar* det at vide, det er umuligt andet. For jeg kan ikke staa imod, jeg kan ikke, efter at jeg engang har faaet Smag paa det. Med mig er det forbi.«

I Stedet for at trøste — hvor skulde hun finde Ord? — spurgte Anna Louise: »Men hvordan kom det? jeg kan slet ikke forstaa det.«

»Kan *jeg*, Barn? Det skulde nogen have sagt mig blot i Fjor.«

»Men saa vår det, De blev syg, og Kræfterne vilde ikke komme igen?«

Madam Papendick nikkede. »Det regner man jo ikke, man forstaar det simpelt hen ikke, fordi man har været vant til at byde sig selv alting. Naar først Gæsterne kommer, saa er det fra Komfuret til Spisekammeret og fra Kælderen til Køkkenbordet fra tidlig Morgen til sildig Aften, til man ikke mærker Benene under sig, før man ligger i sin Seng; saa kan du tro man mærker dem. Jeg har knap set et grønt Blad hele den lange Sommer, eller har jeg set det, saa har der været en Taage for mine Øjne; Beregninger for at faa Kødet anvendt paa bedste Maade, og saa snart Middagsmaden er sunket straks spekulere paa, hvad man skal give til Aften. Det ligger jo alt sammen paa Husjomfruen; naar Hofjægermesterinden har Gæster, har hun saamænd nok med dem . . . Ja saadan var det, det kom.«

»Ja men hvordan?« Anna Louise forstod det alligevel ikke rigtig.

»Det var en Aften først i Juni, tror jeg; jeg var, saa jeg ikke kunde hænge sammen. Da tog jeg et Glas. Det gjorde saa godt, jeg var kvik i samme Øjeblik, og jeg sov dejligt den Nat. De tre næste Aftener gjorde jeg ligedan, men saa turde jeg ikke mere, for det gik op for mig, at jeg havde gaaet og glædet mig til det Glas hele Eftermiddagen. Bliver du saadan ved, sagde jeg til mig selv, saa gaar det galt. Jeg holdt igen en hel Uge, men der kom et nyt Rykind af Gæster, jeg var som en Klud; saa begyndte jeg igen og holdt ikke op. Det ene Glas blev til flere, og saadan er jeg blevet den jeg er. Kan du saa forstaa mig? Jeg forlanger jo ikke, at du skal tilgive mig, men kan du forstaa mig?«

Anna Louise klyngede sig tættere ind til hende.

Det lettede Madam Papendick at tale, da hun havde faaet Munden paa Gang. »Skrive skal jeg jo ogsaa,« vedblev hun, »og muntert, ellers tror Amalie straks, der er noget paa Færde. Stakkel, hun har nok i sit eget. Hun synes, jeg skriver saa morsomt paa det sidste. Herregud, det synes hun virkelig. Hun skal jo have alting at vide, her har hun havt sit Hjem. Det frisker hende op, hun kender det jo alt sammen. Hun kan trænge til det; Manden er tidt noget gnaven, og hun har da saa umenneskelig mange Børn.«

Madame de Sévigné, tænkte Anna Louise, men havde slet ingen Lyst til at le. Hun maatte gaa, Klokken var blevet forfærdelig mange. Men nu var Papen jo baade rolig og fornuftig.

Hun tog sine Sko af ved Foden af Trappen, for hun havde en meget ond Samvittighed ved den sene Time. Hendes Forsigtighed viste sig dog at være forgæves, Fade-

rens Dør stod paa Klem, og da hun vilde forbi, stod han selv i Døren.

»Kom, Anna Louise!« sagde han. Hun gled ind efter ham. Moderen sad derinde med sit Haandarbejde.

»Sæt dig ned, Barn. Hvad synes du?« Faderen gik hastigt op og ned ad Gulvet; der var Vrede i hans Skridt, men egentlig ikke i hans Stemme.

Han standsede foran hende. »Hvad synes du?«

Anna Louise fremstammede en Undskyldning for den sene Tid.

»Det tænker jeg ikke paa; det forstaar jeg. Du har jo grædt.«

Anna Louise skammede sig over sine røde Øjne og saa' bort.

»Jeg vil vide, om du fremdeles synes, hun er det rette Selskab for dig.«

Hun bed sig i Læberne. Hun havde lovet ingenting at røbe, men det kneb svært her under Faderens strenge, forskende Øjne.

»Nu ved du, hvordan hun har det. Hun drikker.«

Anna Louise sad som himmelfalden. »*Ved* I det?« stammede hun.

»Her foregaar ingenting paa Gaarden, uden at jeg ved det,« svarede Hofjægermesteren og strammede sig op.

»I ved det!«

Hun følte sig dybt bedrøvet. Al hendes fjorten Aars Retfærdighedsfølelse glødede i hendes Kinder og blussede op i hendes Øjne; hun saa' vredt fra Faderen til Moderen.

»Vil du, vi skal smide et trofast gammelt Tyende væk, fordi hun har lagt sig en Uvane til? Hvad kan jeg gøre? Det er ikke min Vin hun drikker.«

Dette gik for vidt. Hvad troede de om hende! Havde

hun maaske Grund til at skaane dem, saa hjerteløst de havde handlet imod Papen! Og stammende af Heftighed og med lynende Øjne lod hun dem vide, at det var dem der havde bragt Papen saa vidt ved at lægge mere Arbejde paa hende, end hun kunde magte. Hun gav dem det hele lige saa udførligt, som hun selv havde faaet det. Hofjægermesteren stod med et Smil i Øjenkrogen og fandt, at hun ikke var uden dramatisk Talent.

»At du kan tale saadan til dine Forældre!» sagde Moderen, hvis svære Buste hævede og sænkede sig i et langt Suk.

»Lad hende blot; det letter,« sagde Faderen, »saadan en lille Pige, som er ved at sprænges af Retfærdighed, skulde blot vide, hvor uretfærdig hun er.«

Der var noget i Tonen som fik Anna Louise til at se op; hun kastede sig ind til ham, al hendes Vrede var forbi i et Øjeblik, og hun hulkede af Glæde og Ydmygelse.

»Alt det har jeg jo ikke vidst noget om,« sagde Hofjægermesteren, »og du lige saa lidt, Cæcilie. Men jeg skal villigt indrømme, at hendes Koteletter ikke er, hvad de har været,« vedblev han med et Smil.

»Hvad er der at gøre ved det, Cæcilie?«

Hofjægermesterinden, som var en meget bebyrdet Dame, sukkede.

Hofjægermesteren tog sig igen en Tur over Gulvet, mens hans højre Haand krammede i hans Skæg, som den plejede, naar han grundede.

»Kunde du ikke give hende Haandklæderne, Lagenerne og alt det der og kalde hende Oldfrue? Det lyder jo helt net og kan vist ligge godt for hendes Kræfter. Saa skaffer vi en anden til at stege Koteletterne.«

Hofjægermesterinden nikkede; Ordningen havde hendes

Bifald. Anna Louise fôr i Favnen paa sin Fader og kunde ikke blive færdig med at takke.

»Tror du, det vil hjælpe?«

Jo det var Anna Louise overbevist om, saa ulykkelig som Papen var over sin Svaghed.

Da Anna Louise laa i sin Seng og bad sit Fadervor, gled Vatel ind i den fjerde Bøn. Stakkels Vatel!

Og stakkels »Madame de Sévigné«!

Men saa smilte hun. Nu vilde da Madame faa Stof til adskillige muntre Breve til Amicisvej.

KONTORCHEFENS JULEAFTEN.

Af Olaf Bøgh.

Med Illustration af Erik Henningsen.

Det er ikke Rusk, det er ikke Regn, der strømmer ned, men Fugtighed, der kommer alle Steder fra og lægger sig over alt, over de afbladede Løvtræer, over Granernes grønne Grene, over de unge Bøges brune Vinterløv. Det er Fugtighed, som følger Træerne fra de øverste fine Kviste ned ad Stammerne, som trænger sig ind i Vedstablerne og som baner sig Vej gennem det visne Løv og havner i det frostsvedne Græs. —

Det kommer vel ovenfra, fra de tunge, graa Skyer, der langsomt, ugideligt synes at staa stille; Dagen hælder, men Ingen kan sige, hvor Mørket kommer fra; det synes at have sluttet Pagt med Fugtigheden, som trænger sig ind overalt, over de afbladede Løvtræer, over Granernes grønne Grene, over de unge Bøges brune Vinterløv. — — —

Han, der gaar langs den brede Brændekørervej, synes ikke at bemærke det, synes ikke at tænke paa, at det bliver mørkere og mørkere; han gaar i dybe Tanker — og han gaar langsomt.

— — — Omkring ham er det Sommer. Det frostsvedne Græs har rettet sig; Blomster har trængt sig frem og sejret over det; der staar Vikker ved Vejkanten; det dufter af Tjørn mod Regn og mod Nat; der høres Fuglesang inde

fra den lyse Løvskov; Stæren ser op fra sin Patrouilleren og flygter ind under Granerne, de lyse Graner med de friske Vaarskud. —

Og han gaar ikke alene. —

Hun læner sig op imod ham. Her, netop her, gik de paa deres Bryllupsdag. Det var hendes Ønske: i Landsbykirken var de blevet viet; saa var de gaaet en lang Tur gennem Skoven, før de var kørt hjem. — — Han tænker sig tilbage til den Gang. — — Og det mørkner ikke længer; der spiller Sol i Solstreif mellem Stammerne, det summer af Bi, det dufter af Blomst, det aander af Sommer. — —

Saa flyver en Krage op; den har siddet og smaasovet paa en Vedstabel og bliver skræmmet af den enlige Vandrer, en sjælden Fremtoning paa denne Tid af Aaret. Den skriger hæst og skynder sig bort. Det giver et Ryk i Kontorchefen; han farer sammen, ser paa sit Uhr og tager en Togplan op af Lommen. Da han ser, han ikke kan naa det Tog, han oprindelig havde tænkt paa, gaar han langsomt videre, og atter glider hans Tanker langt tilbage. Langt tilbage til den Dag, de gik her, unge, glade, til den Dag, de lagde hende i den sorte, lystløse Jord. Da var det, som alt var styrtet sammen for ham. Man kunde maaske ikke mærke det paa ham; hurtig var han avanceret; han havde saamænd baade mundtligt og paa Tryk Beviser for, at han var en Kapacitet, men det hele forekom ham at være noget saa usigelig uvirkeligt. I de første Aar, mens de var gifte, havde det hele været ham en Leg, nu var det ham kun en Pligt.

— — Barnet —. Ja det havde vel hjulpet ham ud over den værste Tid, det mente da hans fordums Venner, for nu havde han ingen. Men saa voksede hun til og blev stor, og saa kom den anden Ulykke i hans Liv: Præsten og hun fik hinanden. Han havde ikke noget mod Præster, mod Religion; tværtimod. Hver anden Søndag eller saa omtrent

gik han til Højmesse, men, vel at mærke, hos en ordentlig Præst. Men en Præst, som ikke undsaa sig for i Tale og endog i Skrift at tale de moderne sociale Partiers Sag, som fraterniserede med dette efter Kontorchefens Mening samfundsnedbrydende Parti, en saadan Præst var bleven hans Svigersøn.

Han selv, hvis Forfædre i flere Led lige fra hans Oldefaders, Stiftsamtmandens Dage havde været pligttro, strengt konservative Embedsmænd, skulde lide den Tort, at hans Datter blev gift med en Person, der ikke holdt sig for god til at sænke sit Niveau til den laveste Befolkning og vedkendte sig dette og var stolt deraf; dette kunde han ikke forsone sig med. Vel at mærke: de vare ikke egentlige Uvenner; han saa dem sjældent, da han normalt kun, naar han gik til og fra Kontoret, var paa Gaden. Julekort, det vante, obligate, vilde han sende hende imorgen Juleaften og faa et fra hende. I Begyndelsen havde der været Forsøg fra hendes Side paa at nærme ham til deres Hjem, men han vilde ikke nægte det, vedkendte sig det aabent, ja var vel saa halvt om halvt stolt deraf: han havde afvist det.

De skulde, efter hvad man sagde, ikke sidde videre godt i det; et Barn var der kommet for nogle Aar siden; de havde meddelt ham denne saakaldte glædelige Begivenhed og indbudt ham til Barnedaaben; han havde undskyldt sig og fyldestgjort sine obligate Forpligtelser ved at sende Gave.

Lad være, at han var en Eneboernatur; hvor kunde han være andet, naar hans Livshaab var knækket sammen, just som det stod i sit rigeste Udspring. Han havde Lov at være det. Ingen kunde forbyde ham det, og han stod Ingen til Regnskab. Han hørte til den gamle Skole; de nymodens Ideer og Theorier forekom ham, den gamle forfinede Embedsmandssøn som Vanvid. Naar han nu havde taget

sig fri et Par Dage før Jul, var dette ganske vist i Strid med hans ellers tilvante Principper, men Arbejdet paa hans Kontor havde været usædvanlig ringe i de sidste Par Uger, saa han mente at kunne forsvare denne Ekstravagance. Han havde faaet Lyst til i Minderne at gennemgaa de Steder, hvor han og hun havde vandret paa deres Bryllupsdag, nu ligefør Jul stundede til. Iaften skulde han saa skrive de sædvanlige Julekort, et Arbejde, der i og for sig ærgrede ham, men som han respekterede, fordi han var vant dertil; imorgen Formiddag skulde han saa ud paa Kirkegaarden og lægge en Krans paa hendes Grav. Om Aftenen var han hjemme; en Bog, en god Bog fra de gode gamle Dage var det, som han holdt Jul med; Gaver hverken fik eller gav han, naar da undtages, at hans Husholderske, Madam Knudsen, fik tyve Kroner i et Guldstykke og til Gengæld gav en Julerose i Urtepotte.

Nu var han ved Stationen og gik op i et der holdende Tog. Der var ingen i Kupeen; han saa ud af Vinduet: der var ingen ved Vognen og ingen paa Perronen, skøndt Toget snart skulde gaa. En Mand gik fra Aksel til Aksel og prøvede Hjulene. Kontorchefen plejede ellers ikke at tale til den Slags Folk, men et Glimt af Snakkesalighed skød op i ham og han sagde til Manden, da denne var udenfor hans Kupedør: »Der er svært faa Folk med Toget idag.«

Manden saa' op med et skikkeligt, polisk Ansigt og svarede:

»Gud velsigne Dem, gode Herre; det er jo Juleaften, saa har Folk andet at tænke paa end at køre med Toget.«

Saa gik Manden videre.

Juleaften, var det Juleaften? — Det skulde jo efter hans Mening først være i Morgen. Saadan var det ogsaa, naar man tog sig fri fra Kontoret. Nu gik det op for ham: I Tirsdags, da han havde taget sig fri tidligt, havde han

undtagelsesvis villet extravagere ved at spise ude og som Følge deraf glemt, som han ellers var vant til, naar han kom hjem fra Kontoret om Eftermiddagen, at rive et Blad af sin Kalender, inden han gik ind for at spise til Middag. Og hans Kalender var hans Faktotum, da han ellers ikke fik Data at vide ad anden Vej.

Juleaften. — Ikke fordi den Aften var noget særligt for ham, men det var dog saa underligt, at den var sluppet ham af Hænde. Han havde ikke faaet skrevet de sædvanlige Julekort; det kunde han for den Sags Skyld gøre endnu; — han havde heller ikke givet Madam Knudsen de Tyve Kroner i Guld; dem kunde han ogsaa skaffe, om end ikke i Guld, skøndt hun nu vel nok var gaaet, naar han kom hjem; hun var hver Juleaften hos sin Familie.

Men, slog det ned i ham, mens Toget kørte: Kirkegaarden! Ingen Krans paa Graven Juleaften. Det var første Gang i alle de mange Aar, han havde forsømt det; nu var der vel lukket, ja der var lukket, naar han kom til Byen. Dette kunde han ikke forsone sig med; det var troløst, det maatte synes hende, som om noget nyt, noget uvedkommende distraherende havde grebet ham og ført ham ud i Nutidens Hvirvel, og den var ham dog mest fjernt af alt fra den Tid, de to havde været sammen, de gamle, gamle lykkelige Dage; Fortiden var hans; den havde han nok i. Ingen kunde tvinge ham bort fra den. — — —

Han bestemte sig til at gaa hjem fra Stationen; det var jo ikke saa langt, og Sporvognene var vel ogsaa overfyldte. Han saa af gammel Julevane ind ad de forskellige Butiksvinduer; halvt i Tanker standsede han foran en Legetøjsbutik, hvis Hovedseværdighed var en stor sort Kat, som kunde nikke med Hovedet. Var den saadan, nej, den var vist ikke mere end halvt saa stor, den han havde foræret sin lille Pige den første Jul, efter at hans Kone var død;

hvor mon den var blevet af? — Aa, vel sagtens gaaet i Stykker for mange Aar siden. — —

En lille, blød Barnehaand lagde sig frygtsomt paa hans, og en lille Pige saa op paa ham med nogle troskyldige, blaa Øjne og spurgte: Vil Du ikke nok følge mig hjem?

Han saa halvt betuttet ned paa hende og svarede: »Hvor boer Du, min lille Ven?«

»Det ved jeg ikke.«

»Hvordan er Du da kommet herhen?«

»Anna skulde i Byen, og saa fik jeg Lov til at gaa med.«

»Men hvor er Anna da?«

»Det ved jeg ikke.«

»Men hvorfor staar Du da her?

»Jeg vilde se paa Katten igen.«

»Ja, saa kom blot med mig, min lille Pige, saa skal Du nok komme hjem igen.«

Der foresvævede Kontorchefen Aarstallet, men han havde det ikke præsent, for en gammel Forordning, som byder at aflevere Hittegods paa nærmeste Politistation, og da denne kun laa nogle Huse fremme, henne om Hjørnet, vilde det sikkert være det korrekteste at aflevere hans nye Bekendtskab der. Saa vilde han sige det til Gadebetjenten; naar man hjemme havde faaet at vide, at Barnet var kommet bort i Juletrængslen, vilde man nok først spørge ham. Betjenten stod ved Hjørnet; han kendte Kontorchefen i Embeds Medfør og var snart sat ind i Sagen. Saa gik de videre til Politistationen. Den Lille havde ikke mælet et Ord, men set prøvende op paa sin store Ledsager og paa Betjenten; saa brød hun Tavsheden og fortalte, at hun skulde have Juletræ.

»Hvem har pyntet det?« spurgte Kontorchefen.

»Far.«

»Hvad ønsker Du Dig saa?« sagde han efter at have anstrængt sig med, hvad han skulde sige.

»Den sorte Kat, som kan nikke. Tror Du ikke ogsaa, at den er levende?«

Nu stred det decideret mod Kontorchefens Principer at erklære en Pap-maché Kat for et levende Væsen, men en underlig, næsten mere en halvglemt Følelse fra den Gang, han selv havde haft en saadan lille en at staa til Ansvar for, dukkede op i ham, og han svarede: »Maaske«, et Svar han aldrig vilde have givet i en tjenstlig Sag.

Saa var de paa Stationen; der saa ikke hyggeligt ud, men en tyk, venlig Betjent, der kløede sit Hoved med en Lineal, der var brændt i den ene Ende, bidrog dog til at gøre Stedet mere menneskeligt. Han sad ved en Pult og spiste Smørrebrød og drak Skibsøl til. Ogsaa han kendte Kontorchefen og nikkede julevenligt til ham, mens han rejste sig, tyggede af Munden og tørrede sine Fingre i Madpapiret.

»Her er en vildfarende lille en, som bad mig tage sig af sig; hun bliver nok hentet om lidt, naar Forældrene opdager, at hun er kommet bort; hun ved ikke, hvor hun boer.« Nu slog det ned i ham, at han ikke havde spurgt hende om, hvad hun hed. Hun hed da Tulle og var ikke i Stand til at komme paa mere, hvad Navne angik, saa det gav ingen Vejledning.

Betjenten syntes ikke at være ukendt med den Slags levende Hittegods og efter at have forvisset sig om, at Barnets Støvlesaaler var hele, anbragte han hende paa en lille Stol ved Siden af Kulkassen; saa søgte han i et Skab med noget Ragelse, hvorimellem han fandt en tysk Bog med nogle Billeder i, og den Bog gav han hende saa. Da Kontorchefen havde set Barnet saaledes relativ godt anbragt, sagde han Farvel og gik hjem, medens Betjenten paany gav sig i Lag med at spise og med at klø sit Hoved med den brændte Lineal.

— — Kontorchefen lukkede sig ind og gik ind i Spisestuen. Paa Bordet laa en Seddel fra Madam Knudsen. Det gamle Skrog, hun havde vist været ordentlig i Forlegenhed. Dels, fordi han ikke kom hjem, dels fordi hun skulde sætte noget skriftligt sammen; dette var nemlig ikke hendes stærke Side. Paa Seddelen stod bare: Jeg er Gaaet til min Cocine. Herrens mad Staaer i Høkassen. En Glædelig Juel fra Højagttelsesfult Madam Knudsen.

Kontorchefen smilede svagt. — Han skulde vel til at spise. — Men han gik længe op og ned ad Gulvet i Spisestuen. — Saa aabnede han Døren til Buffeten. Han plejede ellers saa godt som aldrig at undersøge noget der, men nu søgte han efter noget. Langt om længe fandt han det; det var en Barneske, bidt i Kanten af smaa, spidse Barnetænder og et Bæger, som ogsaa var bidt af de samme Tænder. Disse Genstande anbragte han paa Bordet, fandt en Serviet frem og dækkede til en til, saa godt han kunde. Han oversaa sit Værk og purrede op i sit graasprængte Haar. Saa gik han ud i Køkkenet og trak ned for Vaagekonen. Her paa Madam Knudsens Enemærker var han ellers aldrig. Men han saa efter nu, baade i Vindueskarmen og alle de Steder, hvor det, han søgte, mindst kunde være. Endelig fandt han det inde i Spisekammeret; det var en Mælkeflaske. Den var uoplukket; den satte han ind til Barneskeen og Barnebægeret, saa, at der var Risengrød nok til to og fandt oppe paa en Hylde noget tilbundet Ribsgelé og noget Thebrød, som han ogsaa anbragte paa Bordet.

Saa tog han sit Overtøj paa og gik hen paa Politistationen.

»Naa, hvordan gaar det den lille Vildfarne?« spurgte han.

Betjenten holdt op at tygge paa den sidste Rest af sin Mad og pegede blot paa den Lille: hun sad og græd.

Kontorchefen gik hen til hende og strøg hende var-

somt i Tanker, i Tanker fra gamle, gamle Dage ned over det vaade, fugtige Haar. Saa saa hun igen op paa ham med sine blaa, troskyldige Øjne og holdt op at græde. Han løftede hende op; hun slog bægge sine smaa, buttede Arme om hans Hals og kyssede ham. Han følte, det flimrede for hans Øjne — vel sagtens hendes vaade Haar.

»Betjent,« sagde han, »De ved, hvem jeg er.«

»Javel.«

»Og at det sidst af alt kunde falde mig ind at gøre Barnet noget.«

»Javel.«

»Er der noget til Hinder for, at jeg tager hende med hjem til mig, til hun bliver efterspurgt; der er dog en varm Stue, og Mad har jeg ogsaa i Huset? De ved, jeg bor jo kun et Par Huse herfra.«

»Nej, Hr. Kontorchef, det kan De godt gøre. — Vi kender jo godt Kontorchefen; det vil naturligvis være morsommere for hende at være med i Deres Juleselskab end som her.«

»Ja — jeg har nu ikke Selskab.«

»Naa ikke, naa. Ja, gaa De bare med Barnet, Hr. Kontorchef, det kan jo ikke skade.«

Saa gik han mod Døren, men den blev næsten reven op forinden.

»Mor!« raabte den lille Pige og sprællede for at komme ned og over til hende, der kom ind.

»Gudskelov, Tulle, Gudskelov, jeg fandt Dig! Men — Far, hvor kommer Du her?«

»Er det Dit Barn?«

De tav bægge. Men Barnet brød Stilheden med det Instinkt, der er saa særegent for Børn.

»Den fremmede Mand er slet ikke styg, det er han ikke, vel?«

»Nej, nej lille Tulle, nej.«

Saa gik de alle tre ud fra Stationen.

»Maa jeg bære hende,« spurgte han.

»Om Du maa, hvor kan Du dog spørge?«

»Hvor fandt Du den fremmede Mand, Tulle?

»Er jeg saa fremmed?« faldt han hende i Talen.

Hun svarede ikke, blot Barnet snakkede væk og fortalte løst og fast.

»Ja, nu skal Du vel hjem, Far; glædelig Jul og Tak for Hjælpen.«

»Hvor skal I hen nu?»

»Vi skal i Kirke, men —«

»Men hvad?«

»Aa, jeg troede —«

»Hvilket?«

»At Du ikke vilde med.«

Han saa paa hende og paa Barnet, ganske kort var det vel, før han svarede og sagde, han gærne gik med.

»Gaar den fremmede Mand med, Mor?«

»Ja, han gør; han er ikke fremmed, Tulle.«

Hun tav i nogen Tid; saa sagde hun, ligesom en dybere Tanke havde slaaet ned i hende:

»Det er underligt, Far, at den første Gang, vi to skal mødes nu igen efter saa lang Tids Forløb, er paa et helt fremmed Sted. Ved Du, hvad jeg tror? Jeg tror, at var jeg kommet op til Dig efter Tulle, saa — ja, jeg ved egentlig ikke hvad.«

Det varede lidt, før Kontorchefen svarede, og han sagde blot: »Maaske«. Men han forstod, hvad hun mente, og halvt ubevidst maatte han give hende Ret: Hjemme hos ham, i hans Eneboerstuer, boede hans Meningers Nisse, og den vilde næppe have tilladt hende at komme mer end højst nødvendigt indenfor.

* * *

Det var knebent med Plads og varmt. Der brændte Lys i Grantræer foran Alteret og mellem Træerne stod Præsten.

— — »Det er det sædvanlige Julebudskab, vi hører, og trindt om paa Jord, fra Kirken paa de yderste golde Klippeøer i Havet til de inderste trange Fjelddale, hvor Vilddyrene skræmte gaar udenom den Kirke, der undtagelsesvis er oplyst nu, naar Mørket er faldet paa, alle disse Steder fra lyder de samme Ord. Og mange, som skal tale over dem, gør ikke meget ud af det. Det er Hjemmenes Fest, siges der, det er Glædens Fest og Mindernes, de glade og de sørgelige Minders med; det er saa mangt og saa meget. Men kun faa tænker, at det er en Livslæres Fest, at det er den Aften, hvor tunge Tanker og Meninger, som har snævret sig ind i Fordomme og ikke kan og ikke vil blidnes, hvor de maa vige, bør vige hos hvert troende Menneske. Hvad var det, Frelseren havde at kæmpe imod? De gamle Fordomme. Og hvad fejrer vi Fest for? Det nyes Betydning. Det nye har Betydning; det vilde man ikke anerkende dengang. Først da det nye var blevet gammelt, først da blev det klart. Men heri ligger en Lære: Den ikke at dømme ud fra Fordomme. Mangt af nyt kan have Værdi, og Ingen har Lov til at forkaste det, blot fordi det er nyt. Har det Kærne i sig, skal det nok grøde. Nu gaar vi snart ind i et nyt Aar; døm i dette ikke straks om Ting, blot fordi I har Fordomme derimod; lemp vanskelige Sind mod det rette. Livet skal leves, men det er en Pligt for Jer, som skal leve det, at se paa alt det, der vokser op og prøve det, for at I ikke som i hine Tider af gammel Fordom skal komme til at vrage det, der vil sejre.« — — —

— — — Han hørte ikke paa Salmerne. Der stod blot de Ord for ham: Det nyes Betydning. Han havde gennem lang Tid jo netop vist dette fra sig som værende noget,

han ikke var forpligtet at beskæftige sig med, og saa stod det, stod det paa selve Juleaftenen for ham som Aftenens Lære og Aftenens Bud. Saa var det maaske ham, der havde Fejl, ham selv, der ikke vilde komme noget i Møde, blot fordi det var ham uvant. Livet voksede frem, nyt, nyt overalt, med Skikkelser og Meninger. — Og dette skulde man give Agt paa og prøve, for det kunde have Betydning. —

Han fik ikke tænkt nærmere over det, endsige da igennem. Menigheden begyndte at knappe Overtøjet; det sidste Salmevers var forbi. Han fulgte Strømmen ud i Sakristiet; der stod Præstefolkene og den lille Pige og bød »Glædelig Jul« og gav Haanden til hvem de kendte, ja forresten til alle, uanset om de var nye eller ej. Han holdt sig lidt tilbage, til de fleste var gaaet; saa gik han hen mod de tre og spurgte:

»Maa jeg gaa hjem med Jer iaften?«

Louise Christine Larsen,
f. Helweg.

L. C. Larsen.

JULEN I MIT BARNDOMSHJEM.

Af Axel Liljefalk.

Julen i mit Barndomshjem; en Jul indenfor Kjøbenhavns gamle Volde og Porte. De sidste stod vel aabne Natten igennem, og Nøglerne blev ikke lagt under gamle Frederik den sjettes Hovedpude om Aftenen; men de stod ukrænkede i hele deres ærværdige Pragt, og den næste Frederik i Rækken kunde ride sin Voldtur fra Kalveboderne til Kastellet.

Naar Aarene gaar og man ældes, samler Minderne fra den længst svundne Barnetid sig oftest om enkelte bestemte Tildragelser, og for dem, der har haft den Lykke at have kendt, vel snart sagt den bedste Gave Gud kan give et Menneske næst Troen paa ham selv, et kjærligt, godt Barndomshjem, for dem vil Minderne næsten altid stærkest og friskest samle sig om Julen: Hjemmets Fest, Børnenes Fest, den gladeste Tid, Aaret bringer.

De, som er vokset op paa Landet eller i Smaakøbstæder, vil oftest se medlidende til Byfolkenes Jul. Der mangler de

sneklædte Marker, den hellige Julenats Stilhed, de kendte, venlige Ansigter i den lyse lille Kirke, det hjærtelige fornøjelige »Glædelig Jul« fra hvert eneste Menneske, og Kirkeklokkens fredelige Klang ud over Egnen til den mødes med Nabosognets. Imens ælter de stakkels Byfolk sig frem ad snejappede Gader, mellem vildt fremmede Mennesker, og kan knap faa Øje paa Julestjernerne, selv om de straaler fra den dybeste blaa Himmel.

En Jul paa Landet, i det rigtige gode Vinterjuleveir maa være dejlig; men vi Byfolk kan derfor godt have Juleminder, som staar ligesaa straalende klare fra vore Barndomsdage.

Den første, længselsfuldt imødesete Julebebudelse i min Drengetid kom fra Skolen; og Skolen, den jeg dengang gik i, var noget for sig.

Der er tyndet ud i Rækkerne mellem dem, som var Drenge i Halvtredserne, og der er snart ikke mange tilbage, som kan huske gamle Hesselberg og hans Skole. Den laa i Akademigade, som den dengang hed; senere bliver det til Fredericiagade, ligeoverfor den nuværende Rigsdagsbygning, som den Gang endnu var Landkadetakademi, og hvorfra vi med nogen Misundelse saa de strunke Kadetter, i deres blaa Uniform, med Sabelen i Skuldergehæng færdes ud og ind gennem Porten. Hesselbergs Skole var i Baghuset; man skulde ind gennem en Port, over en hverken stor eller særlig ren Gaard og saa opad Trappen til 1. Sal, hvor Hesselberg, en enlig Pepersvend, havde sin Bolig og sin Skole. Kom man først derop, glemte man snart den snevre Port og den skidne Gaard.

Vinduerne til den anden Side, vendte ud til en efter kjøbenhavnske Forhold, stor, velholdt Have, vor Legeplads, og skilt fra den ved et skrøbeligt Plankeværk laa Marmorkirkens Ruiner, som endnu ingen havde begyndt at rømme

op i, omgivet af en rummelig Plads. Nabohaven, der hørte til den Hansenske Gaard paa Hjørnet af Akademigade og Bredgade, holdt sidstnævnte Gade paa Afstand fra den idylliske lille Plet, hvor vi færdedes, og som vistnok egentlig var en Del af Kirkepladsen. Der maatte, blev sagt mellem os Drenge, ikke være nogen Dør ud mod den Side, derfor var der ved et af Skolens Vinduer rejst en Træaltan, til hvilken Adgangen var gennem et Vindue i Skolestuen, og hvorfra en Trappe førte ned til Haven.

Hesselbergs Skole var i hin Tid, hvad Krohns Skole senere blev, en Pogeskole for Drenge væsentlig fra Embedsmandshjem og fra hvad den Gang kaldtes den højere Borgerstand. Alle Navnene fra Kjøbenhavns daværende Handelsaristokrati, Knutzon, Adolf, Hansen o. s. v. var repræsenteret mellem Drengene, blandt hvilke ogsaa alle gamle Bræstrups Sønner i jævn Rækkefølge, førte an i Embedspartiet. Forholdsvis mange af Eleverne kom senere ind i Marinen; men de er nu omtrent alle forsvundne. Admiral Zachariae er vistnok den sidste Hesselbergianer i aktiv Tjeneste.

Gamle Hesselberg holdt vi af; men Tamp fik vi, næsten altid, naar vi fortjente det, og stundom naar vi ikke fortjente det. Hans Haandtager, enten de saa tildeltes med den lange Lineal eller med en Støvleknægt var haarde; men ellers var der et hyggeligt Forhold mellem Lærer og Elever, det tror jeg de to eneste endnu levende Lærere fra hin Tid, Hr. fhv. Amtsforvalter Konrad Weitemann, som oprullede Historiens Gang for os, og Hr. Hofmedicus Konferensraad Petersen, som gjorde Forsøg paa at gøre os Naturhistorien begribelig, vil vidne. Selv Hesselbergs Sovekammer blev brugt som Klasseværelse, og jeg mindes endnu, hvorledes jeg paadrog mig en yderligere Revselse, engang da jeg var sat i Skammekrogen, et Sted, jeg desværre tilbragte en uforholdsmæssig lang Tid af Skoletimerne, fik fat i hans

Snavsetøjspose, og bragte nogle ikke helt rene Stykker Linned ud til Kammeraternes Beskuelse.

Det blev en lang Indledning til Julen i mit Barndomshjem; men den var nødvendig. Julen begyndte den Dag, da Hesselberg, saadan først i December, sagde til os: »Nu er det bedst vi tager fat paa Julesalmerne«. Vi kunde dem alle; vi, der havde gaaet et Par Aar i Skolen; men det skadede ikke at friske dem op, og den Lektie gik let. »Glade Jul, dejlige Jul«, »Julen har bragt velsignet Bud«, »Julen har Englelyd«, »Et lidet Barn saa lysteligt blev af en Jomfru baaren«, »I denne søde Juletid« og først og fremmest naturligvis »Et Barn er født i Bethlehem« de gik som en Leg, og naar den længe ventede Dag kom, da Ferien begyndte og vi skiltes fra Hesselberg og Kammeraterne med et muntert »Glædelig Jul«, saa behøvede ingen af os nogen Salmebog i Kirken.

Hjemme, paa Hjørnet af Skindergade og Frue Plads Nr. 10, 11, 12 (tre Numre maatte til for at betegne det uforglemmelige Sted), begyndte de første Juleforberedelser omtrent ved samme Tid, og de var mere brydsomme. Der skulde skrives en Ønskeseddel. Der var Ønsker nok til at fylde det lange, smalle Stykke Papir, som blev særlig tilklippet til det Brug; det var ikke det, som voldte Vanskelighed, men tidligere Aars Erfaring havde lært, at Rækkefølgen, hvori Ønskerne blev opført, var af ikke ringe Betydning for Udsigten til deres Opfyldelse; det maatte derfor nøje overvejes. Tinsoldater og Morskabsbøger var næsten altid Sedlens Hovedindhold. Ikke saadan Tinsoldater i al Almindelighed; men de bestemte Æsker, som stod i Vinduet hos Egholm eller Farer, og som særlig havde tiltalt. Af Bøger var det Maryats Romaner og Carit Erlars Fortællinger, (Ingemaan kunde vi snart udenad), som især graserede, sammen med enkelte andre af mere tilfældige Bogfænomener

som »Buskdrengene«, »Plantejægerne« og »De vaade Veje«. Efter Julen laante vi paa Skolen hinanden Julebøgerne, saa vi fik det meste af Aarets Høst igennem, og den sammenlignende Kritik over dem gav i længere Tid Stof til Samtalen paa Vejen til og fra Skolen.

Mit Barndomshjem var ægte dansk. Min Fader, senere Borgmester i Kjøbenhavn L. C. Larsen, var dengang Overretsprokurator, Borgerrepræsentant og Medlem af Folketinget, og min mødrene Slægt, Helwegerne, var saa kærnedanske som det var muligt; men dog frygter jeg, der var lidt tysk over vore Juleskikke. Min Moerfar, Distriktskirurg i Odense Hans Zacharias Helweg og hans Hustru, Anna Elisabeth Wendt var begge fra Husum, og deres første Hjem var i Frederikstad. Det var ganske vist Nord for Ejderen, men dog nede i det lidt tyske Slesvig, og de Juleskikke, min Moder førte ind i vort Hjem, og som kom til at give Festen sit Præg for den store Børneflok og flere end den, var i det mindste delvis holstenske.

Dertil hørte det at trille Pebernødder. Det foregik en Ugestid før Højtidsaftenen; Bordfløjene blev lagt blankskurede paa Spisebordet, vi Drenge, vi var syv Sønner paa Række, men de tre døde som Børn, blev skruppede og vadskede indtil Hænderne efter adskillige om igen, passerede Moders strenge Paräde. Saa blev der drysset Mel over Bordpladen og Fadene med den brune Deig sat frem, af den trillede vi saa Pebernødder og fik tilsidst Lov til at läve en Mand eller Kone og Begyndelsesbogstaverne til vore Navne; dem fik vi udleveret den næste Dag, naar vi fra Skolen ilede hjem til den travle Bagning, ellers vankede der ikke noget før Julen.

Disse Pebernødder var forøvrigt af en ganske ejendommelig Slags, jeg har aldrig faaet dem andet Steds. Det var en gammel holstensk Recept fra Moermoers Hjem; de

indeholdt de utroligste Ting, omtrent som Lænken, hvormed Fenrisulven blev bundet, Kattetrins Lyd, Kvindens Skæg, Bjergets Rødder. Da mine Forældre var døde, og Barndomshjemmet lukket, frygtede jeg en Tid, at de kære gamle Pebernødder, med al den Julestemning, der knyttede sig til dem, skulde være forsvundet for evigt; men heldigvis blev det opklaret, at to gamle Søstre til min Mödermoer sad et Steds nede i Holsten og rugede over Hemmeligheden. Gennem dem blev den frelst fra Efterverdenen.

Der var saa mange Skabe og Skuffer, som ellers stod aabne, som blev lukket af ved Juletid, der kom noget Hemmelighedsfuldt over det hele, blev hvisket og gjort Tegn, som kun indviede forstod, og som gav Aarsag til adskillig Granskning over, hvilket Punkt paa Ønskeseddelen en Hentydning kunde referere sig til. Saa blev en Dagstid før Festaftenen, en af Stuerne helt afspærret, alle Døre laasede, og Nøglerne indvendig sat saaledes, at der ikke kunde kikkes gennem Nøglehullet. Kun en Dør blev brugt til Adgang men gennem den smuttede Moder saa hurtigt og forsigtigt, at der ikke var noget at faa at vide ad den Vej. Granlugt var der i Huset, Grannaale havde vi fundet paa Trappen; men saalænge ingen af os havde set Træet, var der dog en Mulighed for, at Moders bestemte Forsikring om, at i Aar fik vi ikke Juletræ, kunde vise sig at være rigtig.

Dagen blev lang fra Morgenstunden paa Juleaftensdag til det frembrydende Mørke forkyndte, at den store Time nærmede sig. Risengrøden og Rævensbensstegen gled hurtigt ned; Gaas fik vi ikke, enten nu Rævensben hørte med til Moders holstenske Juletradition eller hun fandt Gaasen for dyr til de mange slugvorne Munde.

Saa lød Kirkeklokkernes Ringen ud over Byen. Kirkeklokken i Landsbykirken i al Ære; Frue Kirkes Klokker har for mig en Klang som ingen andre. De har ringet ind

til min Barndoms lykkeligste Timer. Frue Kirkes lyse, mægtige Rum, straalende oplyst, fra Alteret med den skønneste, sandeste Kristusskikkelse, Kunst har skabt, til Indgangsdøren under Taarnet, hvor Menneskemængden myldrer ind; med de mægtige Apostelskikkelser, som skuende ud over den tæt sammenstuvede Menneskeskare, det var og er for mig det dejligste Rum, hvor Indledningen til Frelserens Fødselsdag kan tænkes fejret. Den første Julesalme var som Forkynderen af at nu var Ventetiden forbi, nu strømmede al Juleglæden frem. Saa lød Stiftsprovst Rothes stærke, klangfulde Røst hen over os. Først Teksten af det gamle Testamente: »Der skal opgaa et Ris af Isais Stub og en Kvist af hans Rod skal bære Frugt. Hans Navn skal kaldes underligt, vældige Gud, Evigheds Fader, Freds Fyrste«. Saa igen en frejdig Julesalme inden det gamle evigunge Juleevangelium blev oplæst. Det kneb vel at holde Tankerne fast ved Salmesang, Messeklang hele Tiden, de flagrede saa villigt hjem efter, for at faa klaret det spændende Spørgsmaal om hvad der nu stod paa Gavebordet.

Endelig var den næste Julesalme sunget, medens Orgelets Toner rullede hen under Hvælvingerne forlod vi Kirken, saa hurtigt den tætte Skare gjorde det muligt. Hvor Fader og Moder dog gik langsomt; vi Børn kunde være flere Gange frem og tilbage til Gadedøren inden de naaede den. Saa fik vi The, en overflødig Forhaling af Tiden inden Moder forsvandt for at træffe de næste Forberedelser. To og to blev vi stillet op ved den længe lukkede Dør, ordnede efter Alder. De yngste forrest, vore Piger naturligvis inrangerede efter Aldersorden. Lamperne blev skruede ned, og saa blev Døren slaaet op. Der stod Juletræet med sine straalende Lys, sin brogede Pynt, sin prægtige mørke Granfarve, og langs Væggene rundt om det Smaaborde, hvor hver enkelt fik sine Gaver fremlagt. Først rundt om Træet

i Kæde, Haand i Haand, syngende »Et Barn er født i Bethlehem«, mens Blikket strejfede hen til Gavebordet, hvor paa Afstand skelnedes nogle af Herlighederne, som saa ofte havde været beundrede i Butiksvinduerne. Med et »glædelig Jul« fra alle Munde brister Kæden og hver ilede hen for at tage sine Gaver i Besiddelse, vi Børn med rivende Hast, de ældre med sømmelig Langsomhed.

Resten af Aftenen gik som en Drøm. Stille det ny Legetøj op, se hvorledes det passede med det gamle; særlig da Tinsoldaterne; om Ryttere, Fodfolk og Kanoner kom i det rette Forhold til hverandre. Blade i de ny Bøger, se Billederne for deraf at slutte sig til, hvilke Glæder, de vilde bringe; spise af Træet og naar Tiden endelig tillod det, mønstre de andres Gaver, og naturligvis bringe Far og Moer Tak for al Juleglæden. Aftensmaden kunde godt springes over, og trægt blev Befalingen til at gaa i Seng efterkommet. Alle Gaverne blev anbragt paa Stol ved Siden af Sengen, for at Øjet straks kunde møde dem, naar Morgenen kom.

Juleaften var Børnenes Fest. Var der end stundom Gæster; nære Slægtninge eller enligtstillede Bekendte, som ellers manglede Tilhold, det var fortrinsvis for os Børn, Træet var tændt og Gavebordene dækket. Juledag derimod var de voksnes, og den var dem vel undt, blot der blev Ro til at lege med al det herlige ny Legetøj.

Som Julen begyndte i Skolen, endte den der. Det trøstede, naar den sidste Feriedag var svundet og Tornystren atter blev pakket til Skolegang, at nu skulde Julens Udbytte drøftes med Kammeraterne, Sammenkomster til fælles Leg aftales og navnlig de ny Bøger sættes i Cirkulation, saa vi fik dem alle læst. Skolebibliotheker var i hin Tid ukendt; men det gik meget godt ved vor egen Ordning. Vaaren begyndte alt at nærme sig og Sommerferieglæden at dæmre inden julens Eftervirkning var helt udtømt.

Det straffer sig altid haardt senere i Livet at glemme sin Barnejul. Dickens har i »Et Julekvad i Prosa« skildret, hvilken haard Kur, der skal til, for at bringe det gamle Sind paany ind under Juleglæden, naar det er kommet bort derfra; men Scrooge naaede rigtig nok ogsaa at faa det Vidnesbyrd som gammel Mand, at forstod nogen, hvorledes man rigtig skulde holde Jul, saa var det ham; og vi vil slutte med Dickens Ønske.

Gid dette med Sandhed maa kunne siges om os alle. Og dermed, som tynde Tom sagde:

Gud velsigne os allesammen.

Jensine Knudsen, f. Riis. Poul Knudsen.

JULEMINDER FRA MORS.

Af C. Riis-Knudsen.

Naar jeg tænker tilbage paa Julen derhjemme, er det ikke saa meget selve Barndomsaarene, der stige frem, som Ferierne fra 1876, da min yngre Broder Johan og jeg havde forladt Hjemmet for at gaa i Realskolen i Thisted, til 1889, da jeg grundede mit eget Hjem. Det var ogsaa i 1876, at vore Forældre fraflyttede Nabogaarden, der i lange Tider havde været vor fædrene Slægts Eie (og altsaa er vort egentlige Barndomshjem), for at tage Bolig paa Hovedgaarden Blidstrup, som Moder — der var eneste Barn — havde arvet efter sin Fader, Godseier C. Riis. Og det var ligeledes i de Aar, at ikke blot Julefesten hos os men hele Julelivet der paa Egnen fik sit egentlige, mest typiske Præg.

For min Broder og mig begyndte Ferien med Hjemreisen — først fra Thisted, senere fra Kjøbenhavn. Den kunde være besværlig nok. Vintrene var strængere end nu. Til den første Jul var vi nær ikke slupne igennem. Der havde raset en voldsom Snestorm — i Thisted var en lang Gade i flere Dage skjult under Sneen; Folk faldt ned gennem Skorstenene —, og den tillagte Fjord var endnu ikke helt

sikker. Vi naaede dog over. — Ogsaa fra Kjøbenhavn var Hjemfærden ofte brydsom; først i 1884 fik man Skive-Nykjøbing Banen; indtil da tog Touren hjem over fire og tyve Timer.

Vi kom næsten altid Aftenen før Juleaften. Undertiden havde vi en eller anden Ven med fra Kjøbenhavn. Desuden var der de faste Julegæster: gamle Venner af Familien. Saa vi var jo strax flere samlede.

Derhjemme var imidlertid en travl Tid gaaet forud. Der var slagtet, bagt og brygget efter en udstrakt Maalestok. Thi Forbruget var stort. Ikke mindst var Gaardens mange Folk — og deres Familier med — vante til at mærke, det var Jul. Men fremfor alt blev der tænkt paa de Fattige. Hver eneste trængende Familie i Sognet fik sin Julepakke, og *de* Pakker skulde nok foreløbig holde Bekymring fra Døren. Uhjulpet gik heller Ingen bort af de Mange, der kom langveis fra, og et godt Ord og venligt Haandtryk fik Enhver i Tilgift. Faders og Moders Minde slettes sent i Smaafolks Hjerter.

Endnu Lillejuledag var Travlheden stor. Men naar ved Skumringstid Juleklokkerne ringede Festen og Freden ind, holdt Høitidsstemningen sit Indtog. Aftengudstjeneste havde man dengang ikke paa Landet, saa Helligaftenen feiredes udelukkende i Hjemmet. Modsat vor sædvanlige Middagstid, der efter landlig Skik var Klokken et, spiste vi Kl. sex: Risengrød, Gaasesteg, Dessert — dertil naturligvis et godt Glas Vin. Dette var dog kun smaat mod, hvad der vankede i Borgestuen. Dér havde Folkene allerede Kl. fire taget et forsvarligt Maaltid; til Middag fik de det samme som vi, og samledes saa endnu i Aftenens Løb to Gange om Bordet — ialt 13-14 Retter foruden Øl og Kaffe i ubegrænset Maal. Saadan hørte det sig nu engang til. Men at nogen virkelig kunde sætte alt det tillivs —! Efter Middagen begyndte den »rigtige« Fest. Oprindelig var vi kun os selv, men i senere Aar kom alle Folkene ind: der blev spillet og sunget, og Juleevangeliet oplæst. Saa alle op i den store Sal. Dér, midt paa Gulvet, stod Juletræet, rækkende fra Gulv til Loft, — den skønneste Gran, man havde kunnet finde. Jeg seer det endnu — besat med Hundreder af *hvide* Voxlys og

oversaaet med et hvidt, funklende Spind, der skuffende lignede Sne, men ellers — Julestjernen i Toppen fraregnet — uden al anden Prydelse. Var Dansen om Træet endt og dets Skønhed bleven tilstrækkeligt beundret, vendte man sig mod Bordene i Salens Hjørner, der bugnede af de mange Gaver og af forgyldte Kræmmerhuse, Kurve, Æsker med alskens Bagværk, kandiserede Frugter etc. i broget Mangfoldighed. Ogsaa hver enkelt af Folkene fik sin Foræring og sin rigelige Part af Godterne. Det bedste ved disse Juleaftener: deres lyse, varme Stemniug og hele patriarkalske Præg lader sig imidlertid kun daarligt beskrive. Først naar Træets Lys gjorde Tegn til at brænde ned, trak vi os tilbage; jeg læste saa en Prædiken høit (altid Martensen), og sluttelig satte vi os til Thebordet for med de sidste svage Rester af Appetit at yde Moders Julekager Retfærdighed.

Juledag var vi alle til Gudstjeneste i den lille kønne Blidstrup Kirke — en af Landets ældste —, som hører ind under Gaarden og ligger tæt opad denne. Gudstjenesten var enkel men ganske stemningsfuld, om end den traditionelle — nu dog vist afskaffede — Offring til Præst og Degn kunde virke lidt forstyrrende. Senere paa Dagen var Medlemmer af vor Familie og en større Kreds af Naboer og Venner samlede til Middag paa Blidstrup. Og nu fulgte en Tid, som gerne strakte sig et godt Stykke ind i det nye Aar — en yderst fornøielig, men som kunde være anstrængende nok. Rundt om, paa Herregaardene, hos Proprietairfamilierne, i Præstegaardene florerede Juleselskaberne, prægede af dette gammeldags hyggelige, af dette hjertevindende, solide Udtryk for Gæstfrihed, som man nutildags kun sjeldent træffer — ialfald ikke under de Former. En Aften var der imidlertid, som man overalt tilbragte — om just ikke i Stilhed saa dog i sit Hjem. Vor *Nytaarsaften* havde i det ydre Forløb en vis Lighed med Juleaften. Atter var Træet tændt, og vi samledes atter om det og undertiden ogsaa om en Prædiken. Men iøvrigt var Aftenen viet Munterheden: Musik og Sang, Selskabsspil og Løier af ganske barnagtig Art, som jeg imidlertid ikke skammer mig ved at tilstaa, at jeg selv i modnere Aar med fuldt Liv tog Del i.

Ja, det var glade Dage. Mors var en fornøielig Ø. Den havde en høitkultiveret, fremragende Embedsstand, hvoraf Mange senere har gjort deres Navn værdsat i vide Kredse. I Præstehjemmene kendte man andre Interesser end Socialpolitik. Og omkring paa Landet, hvor Udstykningsbevægelsen endnu ikke havde begyndt sit Hærværk, sad mange brillante Folk paa deres Gaarde. Næsten alle kom de til os, og vi til dem. Ofte fik vi ogsaa Besøg af Venner fra Salling eller Thy, som saa blev i flere Dage. Fader og Moder var gode at gæste. Det var ikke blot hans sjeldne Dygtighed og Indsigt i praktiske Anliggender men fremfor alt hans varme Hjertelag, hans Jovialitet og sprudlende Humør, som gjorde »Etatsraaden paa Blidstrup« til Øens populæreste Mand. Moders dybere Personlighed, hendes Trofasthed, hendes aldrig svigtende Følelse for Sandhed og Ret er uforglemmelig for enhver, der har kendt hende, men selv de, der kun flygtigere kom i Forbindelse med hende, vil have faaet et Indtryk af hendes betydelige Karakter og af den fine Takt, hvormed hun forstod at gøre Hjemmet lyst og smukt for dets Gæster.

Hvor mindes jeg disse Sammenkomster! Kaneturene med Klokkespil, det — hvor man saa kom — solide og mangfoldige Traktement, Julelegene, blandt hvilke navnlig Ordsprogslegen stod i Gunst, og hvori selv de Ældste deltog, ofte agerende med et smittende Liv. Danset blev der ikke — ialfald ikke i de Aar, jeg her tænker paa! mandlig Ungdom var nemlig i en saadan Minoritet, at intet af den Art lod sig arrangere. En Adspredelse af helt anden Art, Høitlæsning nemlig, spillede derimod en fremtrædende Rolle. Ofte foretrak jo de Ældre af Herrerne deres kære Lhombre — blandt Damerne stundom ogsaa Nogle en Whist —, medens saa det øvrige Selskab energisk forlangte en Oplæsning — altid af et dramatisk Arbeide. At det var mig, som maatte besørge Underholdningen, var da paa Forhaand givet. Og ikke at man nøiedes med et »Udtog«; nei, det var hele Stykket, man krævede — og fik. Særlig begæret var »Rolands Datter« af H. de Bornier, — visselig ogsaa et herligt

Værk, som det var mig en Glæde Gang paa Gang at foredrage. Men hvad har jeg overhovedet ikke læst høit i hine Aar! — Undertiden kunde disse Aftener dog faae en brat Afslutning. Fader havde nemlig, naar han var ude, en Frygt for Snefald, der kunde virke ligefrem komisk. Den ellers saa rolige Mand tabte ganske Besindelsen, naar det trak op til at sne. Saa formaaede intet at holde paa ham — Køretøiet maatte strax for Døren. Rent galt med ham blev det efter et Selskab, som vi af nævnte Aarsag havde forladt, næsten lige som vi var komne, medens en Familie, hvis Gaard knap laa en halv Fjerdingvei borte og som derfor havde ladet sig overtale til at blive, havde været Timer om Hjemtouren, veiløst flakkende om og — som Vognsporene viste — paa Nippet til at køre i en Mergelgrav.

Ogsaa med Byen var der livlig selskabelig Forbindelse. Et fast Led i Julens Program var Aftenen i Nykjøbings »dramatiske Forening«. Denne, der var stiftet paa Initiativ af Skolebestyrer Charles Gandrup, den senere saa høitfortjente Forstander for det kgl. Waisenhus og Forfatter til de med Urette nu forglemte Tragedier »Periander« og »Savonarola«, var en i sin Art ikke helt almindelig Fremtoning — et Vidnesbyrd om, at Interesserne i den gode Limfjordsstad ikke udelukkende gjaldt Forretning og Penge. »Den dramatiske« var Byens Kælebarn; de fleste Familier var Medlemmer, og to Gange maanedlig samledes man i Theatersalen om et eller andet Skuespil, — de Udøvende ved et Bord for sig, — i behørig Afstand de ofte meget talrige Tilhørere, fordelte ved mindre Borde. I Almindelighed læstes Stykkerne med fordelte Roller, og skjøndt vel kun de Færreste sad inde med noget Talent, var det samlede Indtryk dog et tiltalende — det hele vel sammenstemt, Opfattelsen af de enkelte Karakterer forstandig, Sprogbehandlingen smagfuld og omhyggelig. Gandrup selv var en fortrinlig Oplæser; desværre forlod han Mors i 1886, men i den ligeledes literært virksomme Baron U. v. Ripperda, der i sin Egenskab af Ingenieur opholdt sig deroppe et Par Aar, fik man atter en intelligent og dygtig Gengiver af de store Værker. Det samme maa man vel have

fundet om min Ringhed; ialfald kom jeg aldrig til Øen, uden at man havde Bud efter mig. Som oftest læste jeg ganske alene — Shakespeare, Byron, Ibsen —; dog mindes jeg en Aften, hvor min Broder og jeg medvirkede i Ensemblet, og hvor han med udmærket Karakteristik foredrog Titelrollen i »Tartuffe«, medens jeg forsøgte mig som Orgon. Repertoiret var godt, og Maalet smukt; Kendskab til megen ypperlig Digtning har den Forening spredt viden om, men paa den anden Side tjener det Datidens Nykjøbing til største Ære, at man saa mange Aar for de gode Stykkers Skyld lod sig samle om Præstationer, der dog kun undtagelsesvis hævede sig over det beskedne. Overhovedet var det et interesseret, aandelig bevæget Liv, som dengang levedes i den lille By — helt ned i de jævne Borgerhjem.

Kort efter at vor kære gamle Fader havde fyldt de Firs, begyndte det at gaa nedad med hans hidtil jernstærke Helbred, og det blev os klart, at vi ikke længe vilde beholde ham. Dette var Aarsag til, at jeg efter fjorten Aar atter et Par Gange holdt Jul paa Blidstrup. Meget var forandret. Moder var død allerede i 1892, de fleste af de gode Venner ligeledes borte. Den udmærkede Dame, der nu styrede Huset, forstod imidlertid, støttet af sit nøie Kendskab til alt fra Moders Tid, at føre det hele i de gamle Folder og derigennem at bevare ogsaa noget af gamle Dages Aand. Der var endnu Julestemning og Fest, naar vi samledes om Træet oppe i Salen, men tillige dyb Vemod ved Tanken om saa mangt, som ugenkaldelig var svundet, og ved Forstaaelsen af, at det for alle os var en Tidsalder, som i sin ærværdige Repræsentant var mærket til Fald.

1904 var min sidste Jul i det gamle Hjem. Faa Maaneder efter døde Fader. Blidstrup, som det var, er længst et Minde. Men præges end alt deroppe nu naturnødvendigt af en ny Tid, er Forbindelsen med det Gamle dog ikke klippet over. Med Kærlighed bevares Erindringen om Fortiden og om dem, som var dens Bærere, og nu som før er Gaarden et Sted, hvortil der ikke mindst ved Aarets store Høitid sees hen med Forhaabning og Forventning, og hvorfra Lys og Glæde spredes ud til de mange Hjem.